

ቅርብ ጥያቄ

/የጥያቄዎችሁ መልስ/
ክፍል ንብረት

አርታዲ-

መምህር ኅዳይ ባዮ

ጽሁፍ ፡፩
አዲስ አበባ

©ማኅበረ ቅዱሳን ጽጋጅ ዓ.ም

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው
ALL RIGHTS RESERVED

ይህ መጽሐፍ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
በማኅበረ ቅዱሳን
ኤዲቶሪያል ቦርድ ታርዋ ተስተካክሎ የተፈቀደ ነው።

ሐይራሻ፡-

በኢ/አ/ተ/ቤ/ክ
ማኅበረ ቅዱሳን
ፖ.ሳ.ቁ 80078
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

Email:- mk.devt@yahoo.com
Website:-www.eotc-mkldusan.org

የኮምፒውተር ግራፊክስና ጽሑፍ ቅንብር
ገትመትና ኢሌክትሮኒክስ ሚዲያ ዋና ክፍል

ማውጫ

ርዕስ

ገጽ

መግቢያ	1
፩. በእንተ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን	1
፩.፩. ቡና ርኩስ ነውን?	1
፩.፪. በዘመነ ጽጌና በጳጉሜን ወር	
ስላሳው ጸም ብታስረዱኝ	8
፩.፪.፩. የፈቃድ ጸም ቅድመ ዝግጅት	12
፩.፪.፪. የማኅበራት ጽጌና የጸመ ጽጌ አጀማመር	15
፩.፪.፫. ጸመ የዲት	18
፩.፫. ሥርዓቱን ከልማዳ ለይታችሁ አሳውቁን?	21
፩.፬. ቅዱስ ሥጋውን ክቡር	
ደሙን መቼ መቀበል አለብን?	25
፩.፭. ቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙን	
ለመቀበል የሚያስፈልገው ዝግጅት	
ምንድን ነው? ዝግጅት ምንድን ነው?	
በምንቀበልበትና ከተበልን በኋላ መፈጸም	
የማይገባን ምንድን ነው?	26
፩.፮. የቅዳሴ ጠበል ክብር	35
፩.፯. ጫትን በመጠኑ ብንጠቀምበት ምን ይነዳል?	38
፩.፺.፩. ጫት የሚያስከትለው ችግር	43

፩.፭. በክህነት መያዝ፣ መሻርና ውግዘት መካከል	
ያለው ልዩነት ምንድን ነው?	47
፩.፮.፩. «ክህነት ተያዘ» ሲባል ምን ማለት ነው?	49
፩.፮.፪. «ከክህነቱ ተሻረ» ሲባል ምን ማለት ነው?	50
፩.፮.፫. የሽረቱ ምክንያት	50
፩.፮.፬. ክህነትን የተቀበለ አንድ	
ሰው ሊመልስ ይችላል?	52
፩.፮.፭. ሰውየው አካላቱ ጎደሎ ቢሆንስ?	
ጊዜሰ ባይኖረው?	52
፩.፬. ውግዘት	53
፩.፲. በትንሣኤ በዓል እርድ መከናወን	
ያለበት መቼ ነው?	55
ክፍል ካልእ በእንተ ቅዱሳት መጻሕፍት	
፪.፩ ተአምረ ማርያም	
ታሪኩ፣ ምንጩ፣ ይዘቱ፣ ተለማኒነቱ	60
፪.፩.፩. ተአምር ምንድን ነው?	61
፪.፩.፪. የተአምር መገለጫዎች	62
፪.፩.፫. ተአምራት በምን በምን ይፈጸማል?	62
፪.፩.፬. ተአምራት ለምን ይፈጸማሉ?	69
፪.፩.፭. ተአምራትና ቅዱሳን	72
፪.፩.፮. የተአምረ ማርያም መጽሐፍ ታሪክና ምንጮች	73
፪.፩.፭. የተአምረ ማርያም ታሪክ ምንጮች	74
፪.፪. ሱባዔ ምንነቱ? ሥርዓቱ?	82
፪.፪.፩. ሥርዓተ ሱባዔ	83
፪.፪.፪. መቼ ተጀመረ?	83
፪.፪.፫. ሱባዔ ለምን?	84

፪.፪.፬. እግዚአብሔርን ለመማፀን	84
፪.፪.፭. የቅዱሳንን በረከት ለመሳተፍ	86
፪.፪.፮. የተሰወረ ምስጢር እንዲገለጥልን	87
፪.፪.፭. ሱባዔ ነቢያት	88
፪.፪.፮. ሱባዔ አዳም	89
፪.፪.፬. ሱባዔ ሄኖክ	90
፪.፪.፲. ሱባዔ ዳዊት	91
፪.፪.፲፩. ሱባዔ ዳንኤል	92
፪.፫. የሱባዔ ዓይነቶች	93
፪.፫.፩. የግል ሱባዔ /ዝግ ሱባዔ/	93
፪.፫.፪. የማኅበር ሱባዔ	93
፪.፫.፫. የዐዋጅ ሱባዔ	93
፪.፫.፬. ቅድመ ዝግጅት	95
፪.፫.፭. ቅድመ ሱባዔ	95
፪.፫.፮. ጊዜ ሱባዔ	97
፪.፫.፭. ድገረ ሱባዔ	98

ክፍል ሣልስ በእንተ ነገረ ቅዱሳን

፫.፩. የቅዱሳን መሰወር ምንድን ነው	99
፫.፩.፩. በሕይወተ ሥጋ ሳሉ ለጊዜው መሰወር	105
፫.፩.፪. የመገለጥ ጊዜ እስኪደርስ ሌላ ሰው	
ምስል መሰወር	107
፫.፩.፫. ልዩ መሰወር	109
፫.፩.፬. ብሔረ ብፁዓን	111
፫.፩.፭. ደብር ቅዱስ	111
፫.፩.፮. ብሔረ ሕያዋን	112

መግቢያ

በቃለ ተዋሥክ /የጥያቄዎቻችሁ መልስ/ አንደኛ መጽሐፍ በአምስት ክፍል ወደ ስድሳ ለሚሆኑ ጥያቄዎች አርቶዶክሳዊ ምላሽ ተሰጥቷል። ይኸኛው መጽሐፍ ቃለ ተዋሥክ ኹለተኛ ክፍል ሊባል ይችላል። በኹለ ቱም መጽሐፎች የተነሡት ጥያቄዎች ተደጋጋሚና የበርካታ ምእመናን ጥያቄዎች ናቸው። ሆኖም ቅዱሳት መጻሕፍትን ዋቢ በማድረግና ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያንን በመጠየቅ ተገቢ የሆኑ ምላሽ ተሰጥቶባቸዋል።

በዚህ መጽሐፍ ክፍል ቀደማዊ፣ ካልእና ሣልስ ብለን ወደ ስድሳ የሚሆኑ ጥያቄዎች የተካተቱበት ምላሽ ተዘጋጅቷል። የመጀመሪያው ክፍል ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን የተመለከተ ነው። ኹለተኛው ክፍል ደግሞ የተአምረ ማርያም ታሪክ፣ ምንጭ፣ ይዘት ና ተአማኒነትን ከቅዱሳት መጻሕፍት ጋር በማመሳከር በቂ ምላሽ የተሰጠበት ክፍል ነው። በመቀጠል ሱባዔ ማለት ምን ማለት እንደሆነ በዝርዝር ተመልሷል፤ የመጨረሻው ክፍልም ገቡዓተ ቅዱሳን /የቅዱሳን መሰወር/ በቤተክርስቲያን ትምህርት ምን እንደሚመስል በስፋት ቀርቧል።

እነዚህ ኹለት ተከታታይነት ያላቸው መጽሐፎች በምእመናን ለሚነሡ ጥያቄዎች በቂ ምላሽ ይሰጣሉ ብለን እናምናለን። በእያንዳንዱ ዐቢይ ርእስ በርካታ ንዑሳን ርእሶች ተካትተዋል። በመሆኑም እነዚህ ኹለት ቅዱሳት መጻሕፍት ለመምህራን ማጣቃሻ፣ ለምእመናን ዋልታና ለመናፍቃን ማስታገሻ ይሆናሉ የሚል እምነት አለን።

በእነዚህ መጻሕፍት የተነሡት ጥያቄዎችና የተመለሱ ምላሾች በቂናቸው ብለን የምናቆማቸው አይደለም። ሰው የሚጠይቀውና የሚመልሰው የደረሰበትን ነገር ብቻ ነው። በመሆኑም መናፍቃን በየዘመኑ መልካቸውን እየቀየሩ የጥያቄዎችንም ቅርጽና ይዘታቸውን እየለወጡ ተስታቸውን መወርወራቸው አይቀርም፤ ቢሆንም በአርቶዶክሳዊት ቤተ

ክርስቲያን ያልተነሣ ጥያቄ ባይኖርም ያልተመለሰ መልስ ደግሞ ፈጽሞ የለም። ለዚህም ነው «ቤተክርስቲያን ስንዱ እመቤት ናት» የምንላት። ቅዱስ ጴጥሮስም እንዳስተማረን ለምንጠየቀው ሁሉ ምላሽ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጀን መሆን ይገባል። /፩ጴጥ ፫፡፲፭/

«መጠየቅ ያደርጋል ሊቅ» እንዲሉ አበው መጠየቅ በራሱ የሚኮነን አይደለም። ጥያቄ ጠይቆ ምላሽ ሳያገኙ በወጡበት መቅረት ግን አይገባም። ለጥያቄዎቻችን ምላሽ የት እንደምናገኝና ማን ሊሰጠን እንደሚችል መለየት ደግሞ ከምእመናን ይጠበቃል። ካልተማሩ ማወቅ ካለወቁ መጽደቅ ከወዴት ይገኛል? ስለዚህ እምነታችንን በዕውቀት መሥርተን በምግባርና በሃይማኖት ጸንተን ለመኖር በጥርጥር ነፍስ የሚናወጠው ልባችን እንዲረጋ ቃለ ተዋሥኦ የገሊና ወደብ ይሆነናል ብለን ተስፋ እናደርጋለን።

መጽሐፍት ዝግጅት ከፍል

ክፍል ቀዳማዊ

በእንተ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን

፩.፩. ቡና ርኩስ ነውን?

የጥያቄውን መልስ የምንሰጠው «ቡና ርኩስ ነውና አይጠጣም» ለማለት የሚቀርቡትን ምክንያቶች በቁጥር ቅደም ተከተል በማስቀመጥ ነው።

ሀ. በመጽሐፍ ተክልክሏል

አንዳንድ ሰዎች ቡና በድርሳን ጽዮንና በዜና ሥላሴ ተክል ክሏል ይላሉ። እስካሁን ግን ምዕራፍና ቁጥር ወይም አንቀጽና ገጽ ጠቅሶ ይህን ይላል የሚል የለም። በርግጥ መጻሕፍቱ ለምእመኑ በቅርብ ባለመገኘታቸው ለማሳመኛ ተጠቅመውባቸው ካልሆነ በቀር በሁለቱም መጻሕፍት ቡና አትጠጡ የሚል ነገር እንደሌለ ያነጋግርናቸው ሊቃውንት ገልጠውልናል።

ለ. የዲያብሎስ መሥዋዕት /ደም/ ነው

ለዲያብሎስ ተብሎ የተፈጠረ ወይም የተለየ የመሥዋዕት እህል፣ ተክል ወይም እንስሳ የለም። አንዳንድ ሰዎች ያልተማሩትን ከመጽሐፍም ከሊቃውንትም ያላገኙትን እየተረጎሙ «ቡናው የዲያብሎስ ደም የቡና ቁርሱ የዲያብሎስ ሥጋ ነው» በማለት ከሥጋ ወደሙ ጋር አመሳሰለው ለመተርጎምና ለዲያብሎስ ለመስጠት ያስባሉ። ትልቁ ኃጢአትስ የእግዚአብሔርን ፍጥረት የዲያብሎስ ነው ብሎ መስጠት ነው።

አንድ ሰው ለዲያብሎስ ነው የምሠዋው ብሎ እስካመነ ድረስ ቡናም፣ ሻይም፣ በግም፣ ደሮም፣ ቆሎም፣ ቢሠዋ እንደ እምነቱ ለዲያብሎስ ባርነቱን ይገልጥበታል። ያ ሰው ዲያብሎስን በምግባር በሃይማኖት መቃወም ከቻለ ደግሞ ዲያብሎስ ከርሱ ይሸሻል። /ያዕ.፩፡፭-፮/።

ቀድሞስ ነገር ዲያብሎስ መንፈስ ርኩስ እንጂ መች እንደ ሰው ሥጋ፣ ደምና አጥንት አለውና። /ኤፌ.፮፡፲፪/ ቡናውስ ከውኃና ከነፋስ በዕለተ ሠሉስ /ማክሰኞ/ የተፈጠረ ተክል አይደለምን? እግዚአብሔር የፈጠራቸው ፍጥረታት ሁሉ ደግሞ መልካም እንደሆኑ ታላቁ መጽሐፍ ይመሰክራል። /ዘፍ.፩፡፲፪-፲፫/። ይህን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምስክርነት ትተን የቡና ተክል ርኩስ ፍጥረት ነው ብንል ተቃውሟችን ከእግዚአብሔር ጋር ይሆናል።

ሐ. የተወገዘ ነው

አንዳንዶች ቡና በቤተ ክርስቲያን የተወገዘ ነው ብለው ያምናሉ፤ ይናገራሉ። ያወገዘው ማን እንደሆነ ግን አይገልጹም። ለመሆኑ የማውገዝ ሥልጣን ያለው ማን ነው? ውግዘቱስ የሚጸናው መቼ ነው? አንዳንዶች «ባሕታዊ እገሌ አውግዘዋል» የሚሉት ፈሊጥ አላቸው። አንድ ውግዘት የሚጸናው የሚያወግዘው ሰው ትክክለኛ የክህነት ሥልጣን ካለው፣ ያወገዘበትም ምክንያት ቤተ ክርስቲያን በደነገገችው ሥርዓትና ሕግ መሠረት ከሆነ ብቻ ነው። ከዚህ ውጭ የሚደረግ ውግዘት ግን «ግዝት ዘበከንቱ» ተብሎ ይጠራል። በመሆኑም ቤተ ክርስቲያን ቡና አትጠጡ ብላ ሥርዓት ሳትሠራ አትጠጡ ብላ ማውገዝ «ግዝት ዘበከንቱ» ከመሆን አያልፍም።

አንዳንድ ጊዜ ለአንድ አካባቢ ወይም ለአንድ ዘመን ተብሎ የወጣ ሕግና ሥርዓት ሳይታሰብ ሁሉንም ቦታ የሚያደርስበት ጊዜ

አለ። በዋልድባ ገዳም ቋርፍ መበላት አለበት ማለት አይደለም። በአንዳንድ አድባራትና ገዳማት ቀዳስያኑ መነኩሳት ብቻ እንዲሆኑ ሥርዓት አለ። ይህ ማለት በሌሎችም አድባራት ሕጋውያን ካህናት መቀደስ የለባቸውም ማለት አይደለም፤ በአንዳንድ ገዳማት ከበሮ እንዳይመታ ተከልክሏል። ይህ ማለት ግን ከበሮ በቤተ ክርስቲያን አያስፈልግም ማለት አይደለም።

ቡና መጠጣትም በአንዳንድ ቅዱሳን ገዳማት ተከልክሎ ይሆናል። ይህ ግን የነዚያ ገዳማት ተናጠላዊ ሥርዓት ብቻ እንጂ የቤተ ክርስቲያን ሁሉ ዐቀፍ ሥርዓት ነው ማለት አይደለም። ከዚህ በተረፈ ግን የቡናን ርኩስነት በመግለጽ በቤተ ክርስቲያን አበው የተላለፈ ውግዘት የለም።

መ. ክርስቶስ ሲሰቀል ለምልግል

ቡናን በተመለከተ የሚነሳው አስገራሚ ታሪክ ጌታችን ሲሰቀል ቡና፣ ጫት፣ ትምባሆ ለምልመዋል እየተባለ የሚነገረው ነው። ጌታችን ሲሰቀል ሦስት «ዓመፀኛ» ዛፎች አልደርቅም ማለታቸው በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ያልተመዘገበ አፈ ታሪክ ነው። አእምሮ ለብዎ ኑሮአቸው እንደ ይሁዳ ዓመፀ እንዳይባል እንጨቶች ናቸው። ታዲያ ምን ሆነው ለምልመው ተገኙ? ከዚህም በላይ ጌታችን ሲሰቀል የተፈጸሙት ሰባት ተአምራትም ምን ምን እንደሆኑ በቅዱሳት መጻሕፍት በዝርዝር ተቀምጠዋል።-ፀሐይ ጨለመች፣ ጨረቃ ደም ለበሰች፣ ከዋክብት ረገፉ፣ መቃብራት ተከፈቱ፣ ዓለቶች ተሰነጣጠቁ፣ ሙታን ተነሡ፣ የቤተ መቅደስ መጋረጃ ከላይ እስከታች ከሁለት ተቀደደ። ከዚህ ውጭ ሦስቱ ዛፎች ሳይደርቁ ቀሩ የሚል ትምህርት ግን የለም።

ሠ. በአርዮስ ፈርስ ላይ የበቀለ ነው?

አርዮስ በከሕደቱ ጸንቶ ሆዱ ተዘርግፎ ሲሞት በፈርሱ ላይ አስቀድመው የተጠቀሱት ሦስቱ ዕፅዋት በቅለዋል ይባላል። ይህ ከላሜ ቦራ ተረት ያልተናነሰ ተረት ነው። የኒቂያን ጉባኤ ታሪክ፣ የአርዮስን አሟሟት የጻፉ የውጭ ሀገርም ሆኑ የሀገር ውስጥ የታሪክ ሊቃውንት ይህን ጉዳይ መቼም ቢሆን አንሥተውት አያውቁም። ነገር ግን ውሸት ሲቆይ እውነት ይመስላል እንደሚባለው የሆነ እንጂ። ይህን ትምህርት የሚያስፋፋትም ቢሆኑ ከቤተ ክርስቲያን የታሪክ መጻሕፍት ልብ የሚሞላ መረጃ አያቀርቡም።

በቤተ ክርስቲያን ትምህርት አፅማቸው ባረፈበት፣ ተአምራት በሠሩበት /ለምሳሌ ገድለ ቅዱስ ጊዮርጊስ/ ዕፅዋት ለመለሙ የሚል ታሪክ እንጂ ዓመፀኛውና ከሃዲው አርዮስ በፈርሱ ዕፅ አለመለመ ካልንማ የበቃ ጸድቅ ነው ማለታችን ነው። ይህን ያህል ተአምር ከፈጸመ ማ አርዮስ ጸደቀ ልንል ነዋ?

በሌላም በኩል ዕፅዋት ተፈጥረው ያለቁት በዕለተ ሠሉስ መሆኑን እሪት ዘፍጥረት ይገልጻል። ፍጥረት መፍጠርም በዕለተ ዓርብ ተጠናቅቆ «እግዚአብሔር ከሠራው ሥራ» ዐረፈ /ፍጥረት መፍጠሩን ጨረሰ/ ተብሏል። ታዲያ በአርዮስ ፈርስ ላይ እነዚህ ፍጥረታት ከበቀሉ አዲስ ፍጥረት ሆነው ከብዙ ሺሕ ዘመናት በኋላ ተገኙ ልንል ነው። ይህ አባባል ከሥነ ፍጥረት ትምህርት ጋር የሚቃረን የሰሕተት ትምህርት ነው።

ረ. አይሁድ ጌታን ሲሰቅሉ ተጠቅመውበታል

ከደረሱን ደብዳቤዎች አንዱ «አይሁድ ጌታን በሚሰቅሉበት ጊዜ ትንባሆ እየጠጡ ነው» የሚል ትምህርት በካሲት መስማቱን

ገልጠልናል። እንደ እውነቱ ግን ይህ ታሪክን ካለማወቅ የመነጨ ያላዋቂ ድፍረት ነው።

ቡናና ትምባሆ በዓለም ላይ የታወቁት ከ፲፫ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ወዲህ ነው። ጫት ደግሞ ከዚያም መለስ ይላል። ከዚያ በተረፈ በእሥራኤል ሀገር እነዚህ ሦስቱ የዛሬ ጳጅ /ኹለት ሺሕ/ ዓመት ስለ መኖራቸው መጽሐፍ ቅዱስ፣ የእሥራኤል ታሪክ ጸሐፊ ዮሴፍ ወልደ ኩርዮን፣ የአርኬዎሎጂ ውጤቶች፣ የዚያን ዘመንና በኋላ ዘመንም የአካባቢውን ታሪክ የጻፉ ሁሉ አልጠቀሱትም። በመሆኑም ከላይ እንደተገለጠው ያለው አባባል ለማንም የማይጠቅም ተረት ነው።

ሸ. ባዕድ አምልኩ ነው

ማንኛውም ነገር ባዕድ አምልኩ የሚሆነው ለእግዚአብሔር ሊፈጸም የሚገባው ነገር ለዚያ ነገር ሲደረግለት ነው። እንደ አምላክ ሲቆጠር፣ ተስፋ ስንጥልበት፣ መሥዋዕት ሲሠዋለት፣ የአምልኩ ስግደት ሲሰግዱለት፣ ዕጣፈንታችንን በርሱ ብቻ ስንወስን፣ ወዘተ ነው ከዚያ ውጭ ግን ቡና እስከ ሦስተኛ ስለተጠጣ የቡና ቁርስ ስላለው ወዘተ አምልኮ ባዕድ አይሆንም። በእርግጥ አንዳንድ ሰዎች ከትምህርት ማነስ ቆሎ የሚበትኑ፣ ስኒ እያዩ የሚጠነቁሉ፣ ቡና ካልተወቀጠና ካልተፈላ በቤቱ ክፉ ነገር እንደሚገጥም፣ ወዘተ ... የሚያስቡ አሉ። ይህ ግን የሰዎቹ በእምነት ያለመብሰልና ስለ ቡና ያላቸው የተዛባ አመለካከት የፈጠረው እንጂ ቡና አምልኮ በዕድ በመሆኑ የመጣ አይደለም።

ለምሳሌ ቂጣ ቆርሰው ቅቤ ቀብተው የሚበሉ ሰዎች አሉ። ይህ ግን ቂጣ በቂጣነቱ አምልኮ ባዕድ አያደርገውም። ዶሮ

አርደው የሚጥሉም አሉ፤ ይህም ቢሆን ዶሮን በዶሮነቱ አምልኮ ባዕድ አያደርገውም፡፡ ማንኛውም ነገር በሚገባ ካልተጠቀሙበት መልኩን የማይቀይርበት ምክንያት የለም፡፡ አንድ ዛፍ በተፈጥሮ መልካም ሆኖ ሳለ ሰው ግን ዛፉን ቆርጦ ጠርቦ ጣዖት አድርጎ በሚሠራው ጊዜ «ርኩስ» ይባላል፡፡ ርኩስ ያሰኘው የተጠቃሚው ሰው እኩይ ምግባር መሆኑን መዘንጋት የለብንም፡፡ እንጨቱ በጥንተተፈጥሮ ርኩስ እንዳልነበረ የታወቀ ነውና፡፡ እንደዚሁ ሁሉ ቡናም ፍሬው በጥንተተፈጥሮ ጥሩ ሆኖ ሳለ ተጠቃሚው የሰው ልጅ ግን ለርኩስ መንፈስ መሥዋዕት አድርጎ ሲያቀርበው «ርኩስ» ይሆናል፡፡ ለባዕድ አምልኮ ተብሎ ከተፈላ ጠቁውንም ያረክሰዋል፡፡ በዚህ መልኩ መምህራን አትጠቡ ማለታቸው እውነታቸውን ነው ያሰኛል፡፡ ምክንያቱም ለጣዖት ወይም ለዲያብሎስ የተሰዋውን መብላትም ሆነ መጠጣት በቅዱስ መጽሐፍ ተከልክሏልና፡፡ «ማንም ግን ይህ ለጣዖት የተሰዋ ነው ቢላችሁ ከዚያ ካስታወቃችሁና ከገሊና የተነሣ አትብሉ፡፡» /፩ቆሮ.፲፥፳፰/፡፡

በጠቅላላው ቡና መጠጣት የለበትም የሚለው አንጉል ትምህርት ግን የቤተ ክርስቲያን ትምህርት አይደለም፡፡ በርግጥ ከቡና ጋር ተያይዘው የሚመጡትን የአምልኮ ባዕድ መልክ ያላቸውን ጉዳዮች ሕዝቡ እንዳይፈጽሙ ማስተማር ተገቢ ነው፡፡ ለሁሉም ግን ከመብላት መጸም፣ ከመጠጣት መከልከል ይጠቅማልና እንብላ እንጠጣ ከማለት እንተተማለቱ ለቡና ብቻ ሳይሆን ለምግብም ለመጠጥም የተሻለ መርህ ነው፡፡ «ሁሉ ተፈቅዶልናል፤ ሁሉ ግን የሚጠቅም አይደለም፤ ሁሉ ተፈቅዶልናል፤ ነገር ግን ሁሉ የሚያንጽ አይደለም፡፡» /፩ቆሮ.፲፥፳፱/፡፡

ቡና መጠጣት አለበት ከተባለ በቡናነቱ ብቻ መጠጣት አለበት፡፡ የአድባር የቆሌ መለመኛ፣ የጠንቋይ መለማመኛ ከሆነ ግን አጠቃቀማችን ቡናን ለአምልኮ ባዕድ መጠቀሚያ አድርጎ ታልና እባብን ግደል ከነብትሩ ገደል እንደሚባለው ቡናውን ከዚህ መለየት ካልቻልን አብረን መተው የተገባ ነው፡፡ «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» የሚለውን ሕገ እግዚአብሔር የሚጥስ ነውና፡፡ /ዘጸ.፳፪/፡፡

በሌላም በኩል ቡና የሐሜተኞች መሰባሰቢያ ሆኖ የሚያገለግልበት ጊዜ አለ፡፡ እዚህ ላይ ሐሜቱን ያመጣው ቡናው ሳይሆን ሰዎች በቡና አማካኝነት መሰባሰባቸውን ርዕሰ ወሪያቸው «ነገረ ሰብእ» መሆኑ ነው፡፡ ይህ ደግሞ የሰውን ሥጋ ያለ ቢላ ከመብላት የሰውን ደም ያለ ዋንጫ ከመጠጣት ተለይቶ አይታይም፡፡ በመሆኑም ብንችል ሐሜቱን ትተን ቡናውን መጠጣት ካልተቻለ ግን ከነመን ሥሌው መተው አማራጭ የለውም፡፡

አንዳንድ ሰዎች ቡናን የሚቃወሙት ሱስ ስለሚያመጣ መሆኑን ይናገራሉ፡፡ በእርግጥ የቡና ሱስኛ ሆነው ያለ እርሱ የማይሠሩ፣ የማይነቁና የማያስቡ ካደረጋቸው መተዋቸው ተገቢ ነው፡፡ መስፍን እሥራኤል እያሱ ኢያሪኮን ድል ካደረገ በኋላ «ከከተማዋ ምንም አትንኩ» በማለት ያዘዘው አንዳች በጎ ነገር ጠፍቶባት ሳይሆን ለመልካሙ ብሎ ሕዝቡን ቢያስማራ ባዕድ አምልኮን ጨምሮ እንዳያመጡት ብሎ ነው፡፡ ስለሆነም ቡናን ሱስ ሳይሆን መጠጣት ካልተቻለ አቅምን አውቆ ቡናን ከመጠጣት መከልከል ያስመሰግናል እንጂ አያስወቅስም፡፡ ክርስቲያን የሱስ ተገዥ መሆን የለበትም፤ ሱስኝነት በራሱ ኃጢአት ነውና፡፡ በሱስ የተጠመደ ሰው በእግዚአብሔር መንፈስ ሳይሆን ሱስ በሆነበቅ ነገር መመራት ይጀምራል፡፡ ይህም

ክርስቲያናዊ ሕይወቱን ያስለቅቀዋል፡፡ ሰውነቱም ለሱስ ስለሚገዛ ለእግዚአብሔር መገዛት ይሳነዋል፡፡ ሰው ለተሸፈነለት ለዚያ ባሪያ ነውና፡፡

፩.፪. በዘመነ ጽጌና በጳጉሜ ወር ስላለው ጾም ብታስረዱኝ

በቤተ ክርስቲያናችን ከመስከረም ፳፮ እስከ ኅዳር ፭ ያሉት አርባ ቀናት ዘመነ ጽጌ /ወርጋ ጽጌ/ እንደሚባሉ ይታወቃል፡፡ በእነዚህ ቀናት አንዳንድ ሰዎች ከጥሉላት ምግቦች ሲከለከሉና «የጽጌ ጾም ነው» በማለት ሲናገሩ እስማሉም፤ ሌሎችም ጸሙ «የሸማ ሌዎች እንደሆነ ሲገልጹ አድምጫለሁ፡፡ በተጨማሪም የጳጉሜን ወር የሚጸሙ እንዲያውም በምግብ ቤቶች «የጳጉሜን ምግብ» እያሉ የሚጠይቁ ሰዎች አጋጥመውኛል፡፡ ለመሆኑ በዘመነ ጽጌም ይሁን በጳጉሜን ወራት ስላሉት አጽዋማት የቤተ ክርስቲያናችን ትምህርት ምን ይላል? ሥርዓቱስ እንዴት ነው?

ጾም በአጠቃላይ

የቤተ ክርስቲያናችን የሥርዓት መድብል የኾነው ፍትሐ ነገሥት ጾምን እንዲህ ይተረጎማል፡- «ጾም ሰ ተከልኦተ ብእሲ እመብልዕ በጊዜ ዕውቅ በውስተ ሕግ፤ ጾምስ በታወቀው ዕለት፤ በታወቀው ሰዓት ሰው ከምግብ የሚከለከለው መከልከል ነው፡፡» አንድም «ከሊዓ ብእሲ ይላል፤ ጾም ሰውን ከምግብ መከልከል ነው፡፡ ይህም ኃጢአቱን ለማስተስረይ፤ ዋጋውን ለማብዛት እርሱ ወዶ ሕግን ለሠራለት እየታዘዘ የፈቲውን ኃይል ያደክም ዘንድ ሥጋም ለነባቢት ነፍስ ትታዘዝ ዘንድ ነው፡፡» /ፍት.ነገ.ፍት.መን.አንቀጽ ፲፩፥፩፻፱/፡፡ በዚህ መሠረት ጾም ማለት ከጥሉላት መባልዕት/ ሥጋ፤

ቅቤ፤ ወተት፤ እንቁላል እንዲሁም የአልኮል መጠጦች መታቀብ ነው፡፡

ጾም ከመንፈሳዊ ተጋድሎዎች አንዱ ነው፡፡ ለፈቃደ ሥጋም መንፈሳዊ ልንም ነው፡፡ ሰው ፈቃደ ሥጋውን እየገታ ነፍሱን የሚያለ መልምበት ስንቅ ነው፡፡ «ጾም ቁስለ ነፍስን የምትፈውስ፤ ኃይለ ፍትወትን የምታደክም፤ የበጎ ምግባራት ሁሉ መጀመሪያ፤ ጸጋ እግዚአብሔርን የምታሰጥ፤ የጽሑዳን ክብራቸው፤ የድንግልና የንጽሕና ጌጣቸው መገለጫቸው፤ የጸሎት ምክንያት /እናት/፤ የእንባ መገኛ ምንጭ፤ አርምሞን የምታስተምር፤ ለበጎ ሥራ ሁሉ የምታነቃቃ፤ ሰውነትን በእግዚአብሔር ፊት በማዋረድ ትጎትናን ገንዘብ ለማድረግ የምትረዳ መድኃኒት ነፍስ ናት፡፡» /ማር.ይስሐቅ አንቀጽ ፬ ምዕራፍ ፮/፡፡

የጾም ዓይነቶች

ከቅዱሳት መጻሕፍት እንደምንረዳው ጾም በዓይነቱ በሁለት ሊከፈል ይችላል፡- የዐዋጅና የግል፡፡ የዐዋጅ ጾም በይፋ ለሕዝቡ ተነግሮ በአንድነት የሚጾም የትእዛዝና የሕግ ጾም ነው፡፡ «በጽዮን መለከትን ንፉ፤ ጾምንም ዐውጁ ጉባኤውንም ቀድሱ» /ኢዮ.፩፥፲፬፤ ፪፥፲፬/፡፡ በብሉይም ሆነ በሐዲስ ወቅታቸው /ወራቸውና ቀናቸው/ በየዓመቱ የሚታወቁ የዐዋጅ ወይም የሕግ አጽዋማት ነበሩ፡፡ አሉም፡፡ በብሉይ ኪዳን «የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- የአራተኛው ወር ጾም፤ የአምስተኛውም፤ የሰባተኛውም፤ የዐሥረኛውም ወር ጾም ለይሁዳ ቤት ደስታና ተድላ የሐሴትም በዓላት ይሆናል፡፡» /ት.ዘካ.፳፥፲፰-፲፱/፤ በሐዲስ ኪዳንም ፈሪሳውያን ከላምንቱ ቀናት ውስጥ ሁለቱን /ሰኞንና ሐሙስን/ ወስነው እንደሚጸሙ «አንሰ እጸውም ሰኑየ ሚዋዕለ በኩሊ ሰናብት፤ እኔ በየሳምንቱ

ሁለት ቀን እጸማለሁ» /ሉቃ.፲፰፥፲፪/ የሚል አስረጅ ይገኛል። በግብረ ሐዋርያት መጽሐፉ ቅዱስ ሉቃስ ስለ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ጉዞ ሲጽፍ «ብዙም ጊዜ ካለፈ በኋላ የጦም ወራት አሁን አልፎ ስለነበር» በማለት ያስፈረው ቃል በዘመነ ሐዋርያት የተወሰነ የጸም ጊዜ መኖሩን ያረጋግጣልናል። /ግብ.ሐዋ. ፳፯፥፱፤ ፲፫፥፩-፫/።

በሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት መሠረት ሁሉ እንዲጸማቸው መጀመሪያቸውና መጨረሻቸው ተቀምጦ፤ ጊዜና ወቅት ተወስኖላቸው የተደነገጉ ሰባት የዐዋጅ /የሕግ/ አጽዋማት አሉ። እነዚህም ዐቢይ ጸም /ጸመ ዐርባ/፤ ጸመ ሐዋርያት /የሠኔ ጸም/፤ ጸመ ፍልሰታ /ጸመ ማርያም/፤ ጸመ ነቢያት /የገና ጸም/፤ ጸመ ድራረ ጥምቀት /ገሃድ ወይም ጋድ/፤ ጸመ ሰብአ ነነዌ፤ ጸመ ድጎነት /የረቡዕና ዓርብ ጸም/ ናቸው።

ጸም እንዲህ ወራት ተወስኖለት በቁጥር የተወሰነ በጊዜ የተገደበ ይሁን እንጂ የዘለዓለም ሕይወትን ለመውረስ የሚረዳን የጽድቅ መሠረት፤ የገነት በር በአጠቃላይ የክርስቲያኖች ኑሮ ስለሆነ ከተዘረዘሩት የሕግ አጽዋማት በላይ ከዓመት እስከ ዓመት የሚጸሙ በገዳም፤ በበረሐ ያሉ መነኮሳትና ባሕታውያን አሉ። «ስለ ጽድቅ የሚራቡ፤ የሚጠሙም ብፁዓን ናቸው፤ እነርሱ ይጠግባሉና።» እንዳለ። /ማቴ.፭፥፮፤ ኢሳ.፶፥፲፯፤ ፶፭፥፩/።

አበው «ቢቻላችሁስ ከዚህ አብዝታችሁ ጽሙ፤ ለድሆችም ምጽዋት ስጡ» /ፍ.ነ.ፍ.መ.፲፭፥፶፱ በማለት እንዳዘዙት ጸምን ቢያዘወትሩ ለስርየተ አበላ፤ ሥጋን ለመጎሰምና ለነፍስ ተግባር ለማሠልጠን ይመቻል። «ሰው ይረባኛል ይጠቅመኛል ብሎ አብዝቶ ከመጸሙ የተነሣ እንጠንሰን መቃርሰን እንዲሁም መላእክትን ይመስለል» ሲሉ ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን ያስተምራሉ።

ይህም ወደ ሁለተኛው የጸም ዓይነት ማለት ወደ ግል ጸም ይወስደናል። የግል ጸም እግዚአብሔር ኃይሉንና ብርታቱን የሰጣቸው ምእመናን በግል /በሰውር/ የሚጸሙት ነው። አንድ ሰው ከልዑል እግዚአብሔር የሚፈልገው ነገር ሲኖር፤ ራሱን ለመግዛት ይችል ዘንድ እንዲሁም ንስሐ ገብቶ የንስሐ አባቱ ሲያዝለት በግሉ ይጸማል። ይህም ከጥንት ጀምሮ የነበረ ሥርዓት ነው። ለአብነት ያህል ሊቀ ነቢያት ሙሴን /ኢ.ዘጸ.፳፱፥፲፰/፤ ነቢዩ ዳንኤልን /ት.ዳን.፱፥፫/፤ ነቢዩ ዳዊትን /፪ሳ.ሙ.፲፪፥፲፯፤ ነህምያን /ነህ.፱፥፩-፬ በሐዲስ ኪዳንም ቅዱስ ጳውሎስንና ቅዱስ ጴጥሮስን መጥቀስ ይቻላል። /ግብ.ሐዋ.፲፥፲፤ ፪ኛቀሮ.፲፩፥፳፯/።

የግል ጸም ከአዋጅ ጸም ጋር አንድ መሆን አይገባውም። የግል ጸም የንስሐና የፈቃድ ጸም ተብለው በሁለት ይከፈላሉ።

የንስሐ ጸም ምእመናን ከመምህረ ንስሐቸው ጋር ተመካከረው ንስሐ ገብተው በአንቀጸ ንስሐ መሠረት ቀኖና ሲሰጣቸው የሚጸሙት ጸም ነው። ቀኖናውን የሚፈጽሙት ማንም ሳያውቅባቸው በሰውር ይሆናል። አንዳንዶች በንስሐ አባቱ የታዘዘ ምእመናን ሕጋዊ መመሪያ ተቀብሎ ስለሚጸም ራሱን መደበቅ አያስፈልገውም ቢሉም ጸዋሚው መጸሙን ምናልባት ከቅርብ ቤተሰቦቹ ካልሆነ በስተቀር ከራሱና ከንስሐ አባቱ ውጭ ሌላ ሰው አያውቅበትም፤ ማሳወቅም የለበትም ተሰውሮ ይጨርሰዋል እንጂ። በንስሐ አባቱ የተሰጠውን ቀኖና እስኪፈጽም ፈጣሪው የቀደመ ኃጢአቱን ይቅር እንዲለው ስርየት እንዲሰጠው በእንባ ይማፀናል። ይቅርታ ይጠይቃል። መዝ.፶፥፩-፲፡፡ የግል አጽዋም መነሻ ስለተገደፉ አጽዋም ፈንታ በንስሐ አባት የሚሰጥ ትእዛዝ ሊሆን ይችላል። ስለዚህም የንስሐ ጸም የብይን ጸም ይባላል።

የፈቃድ ጾም በሌላ አጠራር የትሩፋት ጾም በመባል ይታወቃል። በዝግ ወይም በማኅበር ሊፈጸም ይችላል። እግዚአብሔርን በትጋት የሚያገለግሉ ምእመናን በግል ወይም በማኅበር፣ ገዳም የሚኖሩ አባቶች በአንድነት በሚከተሉት ምክንያቶች በፈቃዳቸው ሊጾሙ ይችላሉ።

በግልና በቤተሰባዊ ሕይወታቸው የገጠማቸው ችግር ካለ እንዲወገድላቸው፤ በሚኖሩበት አገርና በቤተክርስቲያናቸው ዙሪያ ያላቸው እክል እንዲርቅላቸው፤ ከቡር ዳዊት «ነፍሴን በጾም አስመረርኳት» እንዳለ ራሳቸውን መግዛት ይችላሉ ዘንድ ነፍሱን በሥጋ ላይ ለማሠልጠን፤ በጥቂት ሲለምኑት አብዝቶ የሚሰጥ እግዚአብሔር ምስጢር እንዲገልጥላቸው /ዳን.፲፥፲፱/፤ መንፈሳዊ ተግባራትን ለመፈጸም ከፈጣሪያቸው ፈቃድና ርዳታ ለመጠየቅ፤ የታሪክ ድርጊቶችን እያስታወሱ የቅዱሳንን መከራ እያሰቡ በረከታቸውን ለመሳቀፍ፤ ከኃጢአት ለመንጸት የሚሉት ናቸው።

፩.፪.፩. የፈቃድ ጾም ቅድመ ዝግጅት

በስውር ለመጾም የሚያስብ ሰው ሊያደርገው የሚገባው ቅድመ ዝግጅት አለ። በቂ ዝግጅት ሳያደርግ ቢጀምረው በመሐል አቋርጦ ሊተወው ይችላል ወይም ያሰበውን ሳያገኝ ይቀራል። ዝግጅቱ በብዙ መልኩ ነው፤ ለአብነት ያህል፡-

ከንስሐ አባት ጋር መመካከር ይገባል። በፈቃድ እግዚአብሔር የሚመራ በምክረ ካህን የሚኖርና የሚጓዝ ሰው ፈተና ቢገጥመው መከራ ቢደራረብበት እንዴት ማለፍ እንዳለበት ስለሚያውቅ አይሸበርም ይታገሣል እንጂ። ስለዚህ በግሉ ጾም ለመያዝ የሚያስብ መጀመሪያ ከንስሐ አባቱ ጋር ቢነጋገር እጅግ የተሻለ ነው። አባቱ

በጾሙ ወቅት እንዲያስቡት እንዲጸልዩለት ቢያደርግ ፈተናውን ተቋቁሞ ጾሙን መጨረስ ይችላል።

ጸዋሚው ለንስሐ አባቱ እንዲሁም ግድ ማወቅ ላለባቸው ቤተሰቦች ብቻ ካልሆነ ላገኘው ሰው ሁሉ ሱባኤ ልጀምር ስለሆነ አትርሱኝ እያለ መንገርና ጾሙን ማወጅ የለበትም። ውዳሴ ከንቱ ሊያመጣበት ይችላልና፤ ለሰው ሁሉ ሲነግር የሰማ ጠላት ዲያብሎስም እንቅፋት ያበዛበታል ፈተና ያከብድበታል። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ይህን በተመለከተ ሲናገር «... ስትጦም በስውር ላለው አባትህ እንጂ እንደ ጠመኛ ለሰዎች እንዳትታይ ራስህን ተቀባ ፈትህንም ታጠብ፤ በስውር የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል።» ብሏል። ማቴ.፮፥፲፰። ስለዚህ በግሉ የሚጾም ሰው ለማንም ሳይነግር /ሳያውጅ/ መጾም ይገባቸዋል። ቆሎ ዘግኖ ወይም በሶ ብቻ በመብላት መጾሙን አብዝቶ መስገድ መጸለዩን መናገር የለበትም። ቢናገር ግን ድካሙን ሁሉ ከንቱ ሆኖ ያገኘዋል። በምድር ያገኘው የሰዎች ውዳሴ እግዚአብሔር ያዘጋጀለትን ጸጋና ረድኤት ያስቀርበታልና።

በፈቃዱ ሱባኤ መያዝ /መጾምና መጸለይ/ የሚፈልግ ሰው ዐቅሙን የሚያውቅ መሆን አለበት። የጾሙን ጊዜ መወሰን ያለበት ያለውን ጥንካሬ ልምዱንና ጽናቱን ገምግሞ ሊሆን ይገባዋል። ጀማሪ ክርስቲያን «በዋሻ ዘግቼ በቀን አንድ ጊዜ ጥሬ ቆርጥሜ መቶ ነምሳ መዝሙር ደግሜ» እጸማለሁ ቢል ከዐቅሙ በላይ ሆኖበት ጥብዓት ጎድሎት ትዕግሥት አንሶት ሊያቋርጠው ይችላል። ስለዚህ እንደ ዐቅሙ መጾም መጸለይ ይገባዋል።

ጸዋሚው የታወቀ ዓላማ ሊኖረው በሚያሳልፋቸው የጾም ሶለታት እግዚአብሔር አምላኩ እንዲያደርግለት የሚጠይቀውን ጥያቄ ጠንቅቆ ማወቅና ማዘጋጀት ይገባዋል።

ብዙ መነኩሳት፤ ባሕታውያንና ምእመናን በፈቃድ የሚጸሟቸው የታወቁ ጊዜያት አሉ። እነዚህም ጠያቂያችን እንዳስቀመጡት የጽጌ ጸም /ጸመ ጽጌ/ እና በጳጉሜን ወር የሚጸም «ጸመ ዮዲት» ናቸው።

ሀ/ «ጸመ ጽጌ»

ከመስከረም ፳፮ እስከ ኅዳር ፭ ያለው አንድ ወር ከፀሥር ቀን ወይም አርባ ቀን ወርታ ጽጌ፤ ዘመነ ጽጌ፤ ተብሎ ይጠራል። በነዚህም ቀናት በየቤተ ክርስቲያኑ የሚነበቡ ምንባቦች፤ የሚዘመሩት መዝሙሮች፤ የሚሰበከው ስብከት፤ የሚቆመው ማኅሌት በጠቅላላው የሚነገረው ስብሐት እግዚአብሔር ሁሉ ሰማይ በከዋክብት ምድር በጽጌያት አሸብርቀው የሚታዩ መሆናቸውን የሚገልጽ ነው።

በወርታ ጽጌ ለሚከናወነው መንፈሳዊ አጋልግሎት መነሻው «መልአኩ ሕፃኑንና እናቱን ወደ ግብፅ ይዘሃቸው ሽሽ፤ የሕፃኑን ነፍስ ሊገድሉት ይፈልጋሉና» ሲል ለዮሴፍ በሕልሙ በነገረው መሠረት ዮሴፍም ሕፃኑንና እናቱን ድንግል ማርያምን ይዞ ወደ ግብፅ መሰደዱና እመቤታችንና ሕፃኑ ሦስት ዓመት ከመንፈቅ በስደት ከኖሩ በኋላ /ራእይ. ፲፪፥፮/ ወደ አገራቸው ወደ ናዝሬት የመመለሳቸው መታሰቢያ ነው። /ማቴ.፪፥፲፫-፳፫፤ ኢሳ.፲፱፥፩፤ እንባቆም ፫፥፮-፯፤ መዝ.፲፱፥፫/።

ይህንንም በ፲፱ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተነሡ አባ ጽጌ ብርሃን «ማኅሌተ ጽጌ» በሚባለውና ፍሬ ከአበባ፤ አበባም ከፍሬ እንደሚገኝ ሁሉ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያምንና ልጇን ኢየሱስ ክርስቶስን በአበባና በፍሬ እየመሰለ በሚያስረዳው ድርሰታቸው እንዲህ በማለት ገልጸውታል። «አፈወ ሮማን ማርያም ጽጌ

ቀናንሞ ወአበሜ፤ እስከ ተጸምሐየየ በጸም ዘመልክዕኪ ልምላሜ፤ ተአምረ ብክይ ወስደት ዘበጽሐኪ ጊዜ ድክታሜ፤ እምተመነይኩ ተሳትፎ ከመ እጎትኪ፤ ሰሎሜ፤ ወፍሥሐኪ ዘአልቦ ፍጻሜ»። ሲተረጎምም የሮማን ሽቱ የቀናንሞ አበባ የምትሆኗ ማርያም ሆይ፤ በረሃብ በጸም አበባ የመሰለ የመልክሽ ደም ግባት እስኪጠወልግ ድረስ በስደትና በልቅሶ የደረሰብሽን ችግርና ድካም መከራሽንም ሁሉ እንደ እጎትሽ እንደ ሰሎሜ አብሬሽ ብቀበል ምኞቴ ነበር። በዚህም ፍጻሜ የሌለውን ደስታሽን እሳተፍ ነበር።

እንዲሁም አባ አርክ ሥሉስ በስደቷ የደረሰባትን ሐዘን፤ ልቅሶና ሰቆቃ አስመልክተው በደረሱት «ሰቆቃወ ድንግል» በሚለው ድርሰታቸው እንዲህ አሉ። «እፎ ቈቀዑ በሐዊረ ፍኖት መከየደ እግርኪ ወርታ ዘይሄዓን ለባሲተ ፀሐይ ማርያም ወለተ ብርሃን አመ አጉየይኪ ወልደኪ በጉጉዓ እምገጸ ሄሮድስ ተመንዘበጽሐኪ ምንዳቤያተ ሶበ ይሰምዕ በዕዝነ ሰብእ አኮ እምበክየ እብን፤ ፀሐይን የምትለብሽ የብርሃን ልጅ ቅድስት ድንግል ማርያም ከክፉ ከሄሮድስ ዘንድ ልጅሽን ባሸሸ ጊዜ የደረሱብሽን ችግሮች ጨረቃን የሚጫሙ እግሮችሽ በመንገድ ብዛትና በአሸዋ ግለት እንደጎበኝሱ ሲሰማ ሰው ይቅርና ድንጋዩም ባለቀሰ ነበር።»

፩.፪.፪. የማኅሌተ ጽጌና የጸመ ጽጌ አጀማመር

የእመቤታችን የስደቷ መታሰቢያ ወር በቤተ ክርስቲያናችን የሚከበረው በማኅሌት፤ በቅዳሴና በዝክር ነው። በወርታ ጽጌ ባሉት ሳምንታት ከቅዳሜ ማታ እስከ እሁድ ጠዋት አበው ካህናት የሚያቀርቡት ዝማሬ ከቅዱስ ያፌድ ድን፤ ከማኅሌተ ጽጌና ከሰቆቃወ ድንግል የተውጣጣና ሦስት ወገን ያለው ነው። ዝክሩም፤ በአሁኑ

ወቅት በከተሞች አካባቢ እየተረሳ ቢመጣም፤ ዘወትር እሑድ የአንድ አካባቢ ሰዎች ማዕከላዊ በሆነ ቦታ ተሰባስበው በእመቤታችን ስም የሚዘክሩት ነው። ዐቅመ ደካሞች፣ ድኾችና መንገደኞች ተጠርተው በእመቤታችን ስም እንዲበሉና እንዲጠጡ ይደረጋል። ይህም ትውፊት እመቤታችን ወደ ኢትዮጵያ በመጣች ጊዜ ኢትዮጵያውያን አባቶችና እናቶች ያደረጉላትን መስተንግዶ ለማሰብ ነው።

የጻድቁ አቡነ ዜና ማርቆስ ዜና ገድል የጽጌን ጾም አስመልክቶ የሚከተለውን ይተርካል፡- «አቡነ ዜና ማርቆስ የምሁርን ሕዝብ አስተምረውና አሳምነው ካጠመቁ በኋላ እንደገና ለማስተማር ወደ ይፋት ሄዱ። በዚያም ክርስቶስ ሥጋ ለብሶ ከድንግል ማርያም ተወልዶ ስለኛ ኃጢአት ተሰቅሎ ሞተ፤ በሦስተኛውም ቀን ከሙታን ተነሣ እያሉ ሲያስተምሩ አንድ አይሁዳዊ እንዴት እንዲህ እያለ ያስተምራል ሲል ተቃውሞ አቀረበባቸው። እርሳቸውም የብሉይና ሐዲስ ዐዋቂና ብልህ ሰለነበሩ የሚከተለውን ጥቅስ እየጠቀሱ ያስረዱት ጀመር።

«ትወፅዕ በትር እምሥርወ እሴይ፤ ወየዓርግ ጽጌ እምጉንዱ»፤ ትርጓሜውም «ከእሴይ ሥር በትር ትወጣለች ከግንዱም አበባ ይወጣል ያቆጠቁጣል» ማለት ነው። በትር እመቤታችን ድንግል ማርያም ስትሆን ጽጌ ደግሞ ከእርስዋ የተወለደው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ሲሉ አቡነ ዜና ማርቆስ በትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ ፲፩፡፩ ያለውን ትርጓሜውንና ምስጢሩን ዘርዝረው ባስረዱት ጊዜ አይሁዳዊው አምኖ ትምህርታቸውን ተቀበለ።

አቡነ ዜና ማርቆስ ሐዲስ ኪዳን አስተምረው አሳምነው ካጠመቁት በኋላ አመነኩሱት፤ ስሙንም ጽጌ ብርሃን ብለው

ለየሙት፤ አባ ጽጌ ብርሃን ምሁረ ኦሪት ስለነበር መጻሕፍተ ሐዲሳትን ለማጥናት ምቹ ሆነለት፤ ቀጥሎም ከርሳቸው ጋር እየተዘዋወረ ወንጌልን ያስተምር ጀመር።

ይህንንም ከፈጸመ በኋላ እንደ መዝሙረ ዳዊት መቶ ጎምላ አድርጎ ማጎሌተ ጽጌን ደረሰ። አባ ጽጌ ብርሃን ይህንን በደረሰበት ጊዜ የወረኢሉ ተወላጅና የደብረ ሐንታው አባ ገብረ ማርያም አማካሪው ነበር። ድርሰቱንም ሲደርስ ቤት እየመታና በአምስት ሰንኝ እየከፋፈለ ነው። ... አባ ጽጌ ብርሃንና አባ ገብረ ማርያም ከመስከረም ፳፮ ቀን እስከ ኅዳር ፭ ቀን ድረስ ማጎሌተ ጽጌ ለመቆምና የጽጌን ጾም ለመጸም በየዓመቱ በደብረ ብሥራት እየመጡ ይሰነብቱና ቀስቋምን ውለው ወደየበአታቸው ይመለሱ ነበር።

ይህም የማጎሌተ ጽጌ ድርሰት በሰምና ወርቅ የተደረሰ ኾኖ አበባን ሰም፤ ጌታንና እመቤታችንን ወርቅ እያደረገ ስለሚናገር ለሚያነበውና ለሚጸልየው እጅግ ያስደስታል።

እንግዲህ ከላይ ከቀረበው የአባታችን የገድል ክፍል ለመረዳት እንደሚቻለው አባ ጽጌ ብርሃንና አባ ገብረ ማርያም የጽጌን ማጎሌት መቆም ወቅቱንም በፈቃዳቸው መጸም ጀምረዋል። ዘመኑም በ፲፱ኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ ነው።

ከዚያ ወዲህ ግን ጥቂት በጥቂት እያሉ አብያተ ክርስቲያናት በወርቃ ጽጌ የጽጌን ማጎሌት መቆም ጀመሩ። ጥቂት መነኮሳትና አንዳንድ ምእመናንም በገዛ ፈቃዳቸው ወቅቱን መጸም ያዙ። በዘመናችን በወርቃ ጽጌ የጽጌን ማጎሌት መቆም ስለ ተለመደ ከማታው በሦስት ሰዓት ይደወላል። ሴቱ ወንዱ፤ ትንሹም ትልቁም ይሰበሰባል፤ ማጎሌተ ጽጌው እየተዘፀፀ፤ አስፈላጊ የሆነው በጸናጽል

በከበሮ እየተመረገደና እየተወረበ እየተሸበሸበ እስከ ጠዋቱ ፲፪ ሰዓት ድረስ ተቁሞ ይታደራል፡፡ የጽጌ ጸም የውዴታ /የፈቃድ/ እንጂ የግዴታ አይደለም፡፡ የእመቤታችንን ስደት በማሰብ ከትሩፋት ወገን የሚጸም ስለሆነ ምእመናን ሁሉ እንዲጸሙት አይገደዱም፤ የሚጸመው የማይጸመውን ለምን አልጸምክም ብሎ ሊፈርድበት ስለራሱም እየጸምኩ ነው ብሎ መናገር አይገባውም፡፡ የፈቃድ መሆኑንም የሚያሳየው ይኸው ነው፡፡ የማይጸመውም በልቡ ያመሰግናል፤ ስደቷን እያሰበ ማግለቷን እየዘመረ ያሳልፋል፡፡

፩.፪.፫. ጸመ ዮዲት

ይህም ጸም በሀገራችን ምእመናን ጸመ ጳጉሜን በማለት ይጠራታል፡፡ እንደ ጽጌ ጸም የታወቀ ባይሆንም በዓመቱ መጨረሻ ወር በጳጉሜን የሚጸም ነው፡፡ የዮዲት ጸም የሚባለውም እርሷ ስለጸመችው ነው፡፡ የፋርስ ንጉሥ ናቡከደነ ጾር በሠራዊቱ ተመክቶ ሹም ጠላት አጥፋ፤ ድንበር አስፋ ከአመነው እጅ መንሻ እየተቀበልክ ያላመነውን እያሳመንክ ና ብሎ ለጦር አበጋዙ ለሆሎፎርኒስ ትእዛዝ ሰጠ፡፡ ዮዲት ፪፥፪-፮፡፡ እርሱም እንደታዘዘው በኃይላቸው የታመኑ ፲፪ ሺሕ እግረኞችንና በፈረስ የተቀመጡ ፲፪ ሺሕ ጦረኞችን እየመራ ዘምቶ ታምኖ እጅ መንሻ እየተቀበለ ያላመነውን እያሳመነ ብዙ አገሮችን እያጠፋ ሲሄድ ከአይሁድ ከተማ ደረሰ፡፡ የእስራኤል ልጆችም ሆሎፎርኒስ የአሕዛብ አገር እንዳጠፋና ንብረታቸውን እንደዘረፈ ሰምተው ስለቤተ መቅደሱ መፍረስና ስለነዋያተ ቅድሳት መርከስ ማቅ ለብሰው አመድ ነስንሰው በቤተ መቅደሱ በር ወድቀው አለቀሱ፡፡

እግዚአብሔር ልመናቸውን ሰምቶ ከዚህ ጥፋትና ወረራ እንዲያድናቸው እንዲጠብቃቸው መሠዊያውንም ሳይቀር ማቅ አለበ ሱት፡፡ ዮዲት ፬፥፪-፭፡፡ እብሪተኛው ቢትወደድ ግን የሕዝበ እስራኤል ምንጫቸውንና ውኃ አስቀድሞ በመያዝ እንዲቸገሩና ወደው ፈቅደው እጃቸውን እንዲሰጡ ለማድረግ የውኃውን ጉድጓድ ተቆጣጥሮ በሠራ ዊቱ አስጠበቀ፡፡ በመሆኑም የእሥራኤል ልጆች በውኃ ጥም ከመቸገርና ከመሞት ይልቅ እጃቸውን ለጠላት ለመስጠት ወሰኑ፡፡ ነገር ግን አዝያን የአባቶቻቸው አምላክ እግዚአብሔር እስከ አምስት ቀን ድረስ መልስ እስኪሰጣቸውና ቸርነቱን እስኪመልሰላቸው መከራውን በትዕግሥት እንዲቀበሉ ስለመከራቸው ጸኑ፡፡ ዮዲት ፮፥፲-፴፪፡፡

ዮዲት ባሏ ሞቶባት ከወንድ ርቃ ንጽሕናዋን ጠብቃ በጸም በቀኖና፤ በትሕርምት፤ በሐዘን በጸሎት ተወስና ትኖራለች፤ «ብንችል እንዋጋለን ባንችል እንገብራለን» ብሎ እስራኤልን ሰምታቸው ፈጣሪያችሁን ለምን ትፈታተኑታላችሁ ያድነናል አትሉምን ብላ ማቅ ለብላ በራሷ ላይ ትቢያነስንላ ወደ እግዚአብሔር አለቀሰች፡፡ የፍጥረቱን ጥፋት የማይሻ ቸር አምላክም ሕዝቡን የሚያድንበትን እውቀትና ጥበብ ግብር በገባች በሦስተኛው ቀን ገለጸላት፡፡ ዮዲት ፳፥፪፡፡ ዮዲት እጅግ መልክ መልካም ፍጹም ደመ ግቡ ስለነበረች እግዚአ ብሔር በሰጣት አካል የወገኖቿን ጠላት አስታ የምታጠፋበትን ዘዴ አዘጋጀች፡፡ በመጀመሪያ ወደ እግዚአብሔር ጸለየች፡፡ ከዚያ «ወዴት ትሄጃለሽ አትበሉኝ፤ አምላክ እስራኤል ይከተልሽ በሉኝ» ብላ የሐዘን ልብሷን ጣለች፡፡ ሰውነቷን ታጠበችና ሽቱ ተቀባች፤ ባሏ በሕይወት ሳለ የምትለብሰውን የክት ልብሷን ለበሰች፤ የሚመ ለከቷትን ሰዎች ሁሉ እስክታስት ድረስ ፈጽማ አጌጠች፡፡ ዮዲት ፲፥፪፫፡፡

ስትጨርሰም እግዚአብሔር በመልክ ላይ መልክ ጨምሮላት ለመንገድ ስንቅ የሚሆኑትን ወይንና የሰንዴ አምባሻ ብላቴናዋን አስይዛ ከኢየሩሳሌም ቅጥር ወጥታ የፋርስ ሠራዊት ወዳለበት ሄደች። ሸማ አጣቢዎች አገጅተና «ዛሬስ እስራኤል መዋጋት ቢሳናቸው አንድ አንድ እያሉ ወባት ሊገቡ መጡብን?» ብለው ለእኔ ትገባለች ለእኔ ትገባለች እያሉ ተሻመባት። የንጉሥ ጃንደረባ ጋይ የሚባል ይህችስ ለጌታየ ትገባለች አለ፤ ለምን እንደመጣች ጠይቀዋት ለመልካም ነገር እንደመጣች ሲረዱ ከጦር አበጋዙ አደረሷት። ዮዲ.፲፡፲፪-፳፪። እርሱም የጸመኛ ምቀኛ እንዲሉ ለምን መጣሽ ቢላት እስራኤል ሊገቡ ጥቂት ቀርቷቸዋል፤ ርስት ሄዶብኝ እንድት መልሰልኝ አስቀድሜ ደጅ እጠናለሁ ብዬ መጣሁ አለችው። እርሱም ወገን ለመርዳት እንደመጣች ተረዳ፤ የተለበጠ ነጭ ሐር ልብስ በተነጠፈበት በድንኳኑ እንዲያስቀምጧት እርሱ ከሚሰጠውም ምግብ እንዲሰጧት አዘዘ። እርሷ ግን የአሕዛብ ምግብ በልታ እንዳትረክስ በቂ ስንቅ የያዘች መሆኗን ገልጿ በፈለገች ጊዜ ለመውጣትና ለመግባት የምትችልበትን ሁኔታ አመቻቸች።

አሕዛብ በዚህ ቀን ተወልደን ከዚህ መዓረግ ደርሰን ከጨለማ ወደ ብርሃን ከጠባብ ወደ ሰፊ የወጣንበት ሲሉ የተወለዱበትን ቀን ያከብራሉ። በአንዲትም ዕለት ቢትወደዱ ለአሽከሮች የምላ ግብዣ አድርጎ ሲያበላ ሲያጠጣ ያችን ዕብራዊት ጥሩ ብሎ አስጠርቶ ከፊቱ አስቀምጦ ደስ እያለው ሲበላ አብዝቶ ሲጠጣ ውሏል። ዮዲ.፲፪፡፩-፳። ከዚያም አሸከሮችን ሁሉ አስወጥቶ ድንኳኑን ቆልፎ እንደተኛ ከባድ እንቅልፍ ያዘው፤ ዮዲትም በኃያላኑ አድረህ ሥራ ብትሠራ አትመስ ገንም ነገር ግን በእኔ በደካማይቱ አድረህ ሥራ ብትሠራ ትመስ ገናለህ እያለች ከጸለየች በኋላ ከራስጌዋ ያለውን ሰይፍ አንስታ

የራስ ጠጉሩን ይዛ አንገቱን ቆርጣ በድኑን ከመሬት ጥላ ቸብቸቦውን በአቆማዳ ቋጥራ ለብላቴናዋ አሸከማ ግንዱን በታች ገንብላ ዙፋኑን በላይ አድርጋ ወጥታ ወደ አገሯ ተመለሰች። ዮዲ.፲፪፡፩-፲፡፡

ሕዝብ እስራኤል በዚህ ድርጊቷ እጅግ ተደነቁ፤ ጠላታቸውን በእጃቸው የጣለላቸውን እግዚአብሔር አምላካቸውንም አመሰገኑ። በኋላም የሆሎፎርኒስን ራስ በተራራው ላይ ሰቅለው መዋጋት ጀመሩ። ኸረ ዛሬስ እስራኤል ወንዳወንድ ሆኑበት ይህች ዕብራዊት የሌሊቱ አልበቃ ብሏት ቀኑንም ልትደግመው ነውን? ሄደህ ንጉሣችንን አስነሣው ብለው ብላቴና ቢልኩ ግንዱ በታች ዙፋኑ በላይ ሆኖ አገኘው። አውራ የሌለው ንብ አለቃ የሌለው ሕዝብ መቆም አይሆንለትምና ይህች ዕብራዊት እንዴት ተጫወተችብን ብለው ሸሽተዋል። እግር በራስ እየሆኑ አልቀዋል። እስከ ዮርዳኖስ እየተከተሉ አጥፋተዋቸዋል።

ዮዲት ጠላቷን ለማጥፋት የቻለችው በጸምና በጸሎት ከእግዚአብሔር አምላክ ኃይል አግኝታ ነው። ስለዚህ ምእመናን ጥንተ ጠላታችን ሰይጣንንና ፈቃደ ሥጋን ለማሸነፍ በጸም ከፈጣሪያችን ኃይልን መጎናጸፍ አለብን ብለው የጳጉሜን ወር ይጸማሉ። ኃጢአታቸውን ለንስሐ አባታቸው ተናግረው ተናዘው ቀኖና ተቀብለው የሚጸሙም አሉ። በሌላም በኩል የጳጉሜን ወር ዕለተ ምፅአት የሚታሰብባት ስለሆነች ያን እያሰቡ የሚጸሙ አያሌ ናቸው። ጳጉሜን የዓመታት መሸጋገሪያ እንደሆነች ምጽአትም ከዚህ ዓለም ወደወዲያኛው መሸጋገሪያ ነውና።

፩.፫. ሥርዓቱን ከልማዱ ለይታችሁ አሳውቁን?

አንድ ሰው ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ለመቀበል ማድረግ ያለበትን ቅድመ ዝግጅት፤ ለመቀበል በቀረበ ጊዜ መፈጸም የሚገባውን

ሥርዓት፣ ከተቀበለ በኋላ ከምን መጠበቅ እንዳለበት የተለያዩ ሰዎች የተለያዩ ነገርን ይናገራሉ። በዚህም ሳቢያ ብዙ ጊዜ የልማዱን ከሥርዓቱ ለይተን ለማወቅና ለመፈጸም እንችገራለን። ትክክለኛውን ብታሳውቁን?

ቅዳሴ ጠበል የሚዘጋጀው ለማን ነው? አንዳንዶች ለቆራቢዎች ብቻ ነው ይላሉ፤ ሌሎችም ደግሞ ለሁሉም ሕዝብ ክርስቲያን ነው ይላሉ። እኔ የማውቀው ቅዳሴ ጠበል ለቆረቡ ሰዎች ወዲያው እንደሚሰጥና ላስቀደሱ ምእመናን ደግሞ ከጸሎተ ቅዳሴው ፍጻሜ በኋላ እንደሚሰጥ ነው። ቀዋሚውን ትምህርት ብትገልጡልን?

የቅዳሴ ጠበል ከማየ ገቦ ጋር አንድ /እኩል፣ ትክክል/ ነውን? የቅዳሴ ጠበልን በእጅ አስጨምሮ መጠጣት፣ የውጭው ገላችንን መቀባት፣ በእቃ ወደቤት ይዞ መግባት፣ በቤቱና በግቢው አጥር ዙሪያ መርጨት ይፈቀዳልን?

አንድ ሰው ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ለመቀበል ማድረግ ያለበትን ቅድመ ዝግጅት ለመቀበል በቀረበ ጊዜ መፈጸም የሚገባውን ሥርዓት፣ ከተቀበለ በኋላ ከምን መጠበቅ እንዳለበት የተለያዩ ሰዎች የተለያዩ ነገርን ይናገራሉ። በዚህም ሳቢያ ብዙ ጊዜ የልማዱን ከሥርዓቱ ለይተን ለማወቅና ለመፈጸም እንችገራለን። ትክክለኛውን ብታሳውቁን?

በጥምቀት ከእብራክ መንፈስ ቅዱስ ከማገፃ፣ የርዳኖስ ዳግም ተወልደን መንግሥተ ሰማያትን ለመውረስ /ዮሐ.፫፥፭/ የተዘጋጀን ክርስቲያኖች ሕያዋን እንሆን ዘንድ ዘወትር መንፈሳዊውን መብል ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን መቀበል አለብን። ዮሐ.፮፥፶፮። ሥጋዊ መብል መጠጥ ዘወትር እንደሚያሻን ሁሉ አምላካችንንም

ዘወትር እንድንሻው ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን በሚበላና በሚጠጣ ሰጥቶናል። ዮሐ.፮፥፴፬። ስለዚህ ምእመናን ዘወትር ከቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ የተለየ ሕይወት ሊኖረን አይገባም።

ይሁን እንጂ በተለያዩ ዘመናት በተከሰቱ ማኅበራዊ ችግሮች፣ በቤተ ክርስቲያን ላይ በተነሡ የተለያዩ ፈተናዎች ምእመናን ከቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ ለረጅም ዘመናት ርቀው በመቆየታቸው የተነሣ እንዲሁም አንዳንዶች ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ያክበርሁ መስሏቸው የግል አስተሳሰባቸውን እንደ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት በማስተላለፋቸው፣ ምእመናን በማይገባ ፍርሃት ተውጠው ከቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ ርቀው ቆይተዋል። ብዙዎቹ ያለ ሥጋ ወደሙ ሥርየተ ኃጢአት እንዲሁም የዘላለም ሕይወት እንደ ማይገኝ በማመን ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን ቢቀበሉም የተለያዩ ትምህርቶችን በመስማታቸውና ባለማወቅ ቅድመ ቁርባን፣ ጊዜ ቁርባንና ድኅረ ቁርባን ማድረግ የሚገባቸውን ዝግጅት በተመለከተ የተዘበራረቀ ነገር ሲያደርጉና በተለያዩ ጥያቄዎችን ሲያነሡ ይሰማል። በጥያቄው እንደተመለከትነው ቅዳሴ ጠበልን በተመለከተ ከምንነቱ ጀምሮ እስከ አገልግሎቱ ድረስ ያለው ግንዛቤ ልዩ ልዩ ነው። ስለዚህ በዚህ እትማችን ጥያቄዎቹን በማንሣት ብዙም ወደ ዝርዝር መግባት ሳያስፈልግ ከቤተ ክርስቲያን የሥርዓት መጻሕፍት አንጻር ትክክለኛውንና መሠረታዊ የኾነውን ትምህርት ብቻ ይዘን ቀርቦናል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በቀዳማዊ ቆሮንቶስ መልእክቱ ፲፩፥፳፮ «ሳይገባው ይህን እንጀራ የበላ ወይም የጌታን ጽዋ የጠጣ ሁሉ የጌታ ሥጋና ደም ዕዳ አለበት። ሰው ግን ራሱን ይፈትን። እንዲሁም ከእንጀራው ይብላ፤ ከጽዋውም ይጠጣ፤ ሳይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለማይለይ ለራሱ ፍርድ ይበላልና፤ ይጠጣልምና።»

በማለት እንዴት ወደ ቅዱስ ቁርባን መቅረብ እንዳለብን ተናግሯል። ስለዚህ ወደ ቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ የሚቀርቡ አስቀድመው ራሳቸውን በንስሐ ሊፈትኑ ይገባል። ከኃጢአት ሳይነጹ፤ ከበደል ሳይርቁ መቀበሉ ታላቅ ፍዳን ያመጣል። ሐዋርያው «እንዘ ኢይደልዎ፤ ሳይገባው፤» በማለት የተናገረው ኃይለ ቃል ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን መቀበል የሚገባቸውና የማይገባቸው ሰዎች መኖራቸውን ይጠቁመናል። ስለዚህም ወደ ቅዱስ ሥጋውና ወደ ክቡር ደሙ ቀርበው መቀበል የሚገባቸው እነማን ናቸው ቢሉ፡-

ምስጢራተ ቤተ ክርስቲያንን የሚፈጽሙ ቀሳውሳትና ደያቆናት፤

በጥምቀት ልጅነትን ገንዘብ ያደረጉ ምእመናን፤

በንስሐ ሕይወት ተወስነው ያሉ፤ ቀኖናቸውን ሳይፈጽሙ ለሞት የሚያበቃ ደዌ የታመሙ፤ ምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን የሚፈጽሙ ላቸው ምእመናንና ምእመናት ሁሉ ናቸው። አንድም ኅብስቱ ተለውጦ ደመ መለኮት መሆኑን፤ የዘላለም ሕይወት እንደሚሰጣቸው፤ ደዌ ሥጋን፤ ደዌ ነፍስን እንደሚያርቅላቸው አምነው የቀረቡ ምእመናን ሊቀበሉ ይገባል። አንድም ወደ ቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ የሚቀርቡት አስቀድመው ሥጋወደሙን ለምን እንደሚቀበሉ፤ ምን ብለው እንደሚቀበሉ እና እንዴት መቀበል እንዳለባቸው የተረዱ ናቸው። የሥጋወደሙ ክብርና ሕይወትነት ሳይገባቸው የሚቀበሉ አስቀድመው ራሳቸውን መፈተን፤ እንዲሁም የሥጋወደሙን ክብርና ሕይወትነት መረዳት ይኖርባቸዋል።

ቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙ የማይገባቸው እነማን ናቸው ቢሉ፡-

ኢእማንያን፤

በቀኖና ቤተ ክርስቲያን ተወግዘው የተለዩ ሰዎች፤

ንስሐ ያልገቡ ሰዎች፤

የቅዳሴ ጸሎት ሲጀመር ያልነበሩ ሰዎች፤

ሕልመ ሌሊት /ዝንየት/ ያገኛቸው ወንዶችና በወር ግዳጅ /በወር አበባ/ ላይ ያሉ ሴቶች ናቸው።

ርኩስ መንፈስ ቢያድርበትም ሰው የማይሳደብ፤ ከጣለው በኋላ የማያስላግገው /አረፋ የማያስደፍቀው፤ የማያስተፋው/ በበዓል ሥጋውን ደሙን ሊያቀብሉት ይገባል።

፩.፩. ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን መቼ መቀበል አለብን?

ምእመናን ዕድሜና የጾታ ልዩነት ሳይገድባቸው በየጊዜው ሥጋወደሙን ሊቀበሉ ይገባል። ቁም ነገሩ የዕድሜ ጉዳይ ሳይሆን የንጽሕና /ተዘጋጅቶ የመቅረብ/ ነው። ንጹሕ ያልሆነ ግን አይቅረብ እንዲል። ምእመናን ልጅነትን ለማግኘት በተጠመቁበት ዕለት፤ ጋብቻቸውን በሥርዓተ ተክሊል በሚፈጽሙበት ዕለት፤ ወንዶች ሥልጣን ክህነት በተቀበሉበት ዕለት፤ ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን መቀበል አለባቸው። ቅዱስ ሥጋው ክቡር ደሙ የምስጢራት ሁሉ ጉልላት፤ የአገልግሎት ሁሉ መደምደሚያ በመሆኑ ሁላችንም ከመቀበል ቸል ማለት አይገባንም። አማንያን ሁሉ ቢያንስ በዐበይትና በንዑስ በዓላት መቀበል አለባቸው። ለሥጋችን ብርታትንና ንጽሕናን፤ ለነፍሳችን ድኅነትንና ዕረፍትን ገንዘብ የምናደርግበት አምላካዊ ስጦታ በመሆኑ በሕይወት ዘመናችን ከሥጋወደሙ ልንርቅ

አይገም፡፡ ዘወትር «ኃጋ ለኪዳን፤ መሸ ለቁርባን» በማለት ወደ ቤተ ክርስቲያን ልንገሠግሥ ይገባል፡፡ ወደ ቤተ ክርስቲያን መገሥገሣችንም ሥጋወደሙን ልንቀበል እንጂ ሲቀበሉ አይቶ ለመምጣት አይደለም፡፡ ቅዱሳን ሐዋርያት በሲኖዶሳቸው፡- «በቅዳሴ ጊዜ ከምእመናን ወገን ወደ ቤተ ክርስቲያን የገባ ሰው ቢኖር ቅዱሳት መጻሕፍትን ሰምቶ የቅዳሴውን ጸሎት እስኪጨርሱ ባይታገሥ፤ ከቁርባንም ባይቀበል፤ ከቤተ ክርስቲያን ይለይ፡፡ የእግዚአብሔርን ሕግ አፍርሷልና፤ የነፍስና የሥጋ ንጉሥ በሚሆን በሰማያዊ ንጉሥ ፊት መቆምንም አቃሏልና፡፡ ሐዋርያት በሲኖዶሳቸው እንዲህ አስተማሩን፡፡» በማለት ሥጋወደሙን የማይቀበል ሰው ከምእመናን እንዲለይ አዝዘዋል፡፡

፩.፭ ቅዱስ ሥጋውና ክቡር ደሙን ለመቀበል የሚያስፈልገው ዝግጅት ምንድን ነው? ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን በምንቀበልበት ከተቀበልን በኋላ ባሉት ጊዜያትስ መፈጸም የማይገባን ምንድን ነው?

ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን መቀበላችን ለመፈራረጃና ለመወቃቀሻ ሳይሆን ለሥጋችን መጠገኛ፤ ለነፍሳችን መዳኛ ይሆን ዘንድ በአትሕቶ ርእስ፤ በምክረ ካህን፤ በፈቃደ ካህን ራሳችንን እንጽተን መቅረብ አለብን፡፡ ንጽሕና ሁለት ወገን ነው፡፡ አንደኛው በሃይማኖት መቅረብ ማለትም - ሥጋውን ደሙን በመቀበል ስርየተ ኃጢአት አገኛለሁ፤ የልቡናዬ ተምኔት ይፈጸምልኛል፤ በማለት በፍጹም እምነት መቅረብ ሲሆን ሁለተኛው ወገን ከእግዚአብሔር የሚሰጥ ጸጋ፤ የወዲያኛውን ዓለም የሚያዩበት፤ ድንቅ ምስጢርን የሚረዱበት ሀብት ነው፡፡ ሥጋወደሙ እንደ ምድራዊ ኅብስት

ብላሽ ሳይሆን እሳተ መለኮት በመሆኑ በድፍረት ለሚቀርብ ጽኑዕ፤ ከሳሽ፤ እውነተኛ ፈራጅ ነው፡፡ ፍርዱ ሁለት ወገን ነው፡፡ አንደኛው ለፀመፀኞች የፀመፀቸውን ዋጋ የሚያሰጥ ሲሆን ሁለተኛ ደግሞ ለየዋሃን በቸርነቱ ብዛት በደልን ይቅር ብሎ በነጻ የሚያሰናብት ነው፡፡ ቅዱስ ሥጋው ክቡር ደሙም ስሙን ለሚክዱ ለፀመፀኞች የሚያቃጥል እሳት፤ ፈቃዱን ለሚያደርጉ፤ መንፈሳቸውን ላቀኑ ሰዎች ደግሞ የሚያድን እሳት፤ በደልን ይቅር ባይ፤ ሀብተ ፈውስን የሚሰጥ መድኃኒት ነው ስለዚህም ወደ ሥጋወደሙ ስንቀርብ በፈታሒቱ አንጻር መሐሪነቱን፤ በመሐሪነቱ አንጻር ፈታሒነቱን ተረድተን መቅረብ አለብን፡፡ አለበዚያ በድኅነት ፈንታ መቅሰፍት፤ በበረከት ፈንታ ገሃነመ እሳት ይደርስብናል፡፡ ወደ ቅዱስ ሥጋው ክቡር ደሙ ስንቀርብ ቅድመ ቁርባን፤ ጊዜ ቁርባንና ድኅረ ቁርባን ልንፈጽመው የሚገባውን ሥርዓት ማወቅ ተገቢ በመሆኑ በሦስት ንዑስ አርእስት ከፍለን እንመለከታለን፡፡

ቅድመ ቁርባን፡- ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ከምንቀበልበት ሰዓት አስቀድሞ ባሉት ዐሥራ ስምንት ሰዓታት ልንፈጽመው የሚገባውን ሥርዓት ያሳያል፡፡ በቅድመ ቁርባን የሚፈጸሙ ሥርዓቶች፡-

ሀ. ከሩካቤ ሥጋ መከልከል፡- ቀዳስያንና ሥጋውን ደሙን የሚቀበሉ ምእመናን በጋብቻ ተወስነው የሚኖሩ ከሆነ ሥጋ ወደሙን ከመቀበላቸው ሦስት ቀናት አስቀድሞ ከሩካቤ ሥጋ መከልከል አለባቸው፡፡ “ጋብቻ ክቡር መኝታውም ንጹሕ” /ዕብ.፲፫፥፱/ እንዳለ በሕግ የሆነ ሩካቤ ኃጢአት ሆኖ አይደለም፡፡ ካህኑ /አቀባዩ/ ክርስቶስን መስለው ምእመኑም /ተቀባዩም/ ሐዋርያትን መስሎ የሚቀርብ በመሆኑ ነው፡፡ አንድም በመሠረቱ ግብሩ የሥጋ እንደመሆኑ መጠን ስለሚቀበሉት ምስጢር ክብር መንፈሳዊ ጥንቃቄ ለማድረግ ነው፡፡

ለ. በንስሐ መታደስ፡- የሚያቀበሉና የሚቀበሉ ሰዎች ከንስሐ አባታቸው ጋር መመካከርና የንስሐ አባታቸውን ፈቃድ ማግኘት አለባቸው። የበደሉትን ሳይክሱ፣ የወሰዱትን ሳይመልሱ፣ ከቂም ከበቀል ሳይነጹ፣ ክፉ ጎሊናን ሳያርቁ ወደ ሥጋወደሙ መቅረብ አይገባቸውም።

ሐ. ለዐሥራ ስምንት ሰዓታት መጸም፡- ጌታ በምሴተ ሐሙስ በሦስት ሰዓት በአይሁድ ጭፍሮች ተይዞ እስከ ዓርብ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ ለዐሥራ ስምንት ሰዓታት የተመገቡት ከሆዳቸው ጠፍቶ፣ ለአፋቸው ምረት፣ ለሆዳቸው ባዶነት እስኪሰማቸው እንዲጸሙ ቤተ ክርስቲያን ታስተምራለች። ይሁን እንጂ አንዳንድ ሰዎች ከቅንነት አንጻር ይህን ያህል ሰዓት መቆየት ባለመቻላቸው ሥጋወደሙን ለመቀበል ቤተ ክርስቲያን መጥተው ሲታመሙ እና ራሳቸውን ስተው ሲወድቁ ይታያል። እንዲህ ዓይነቱን ችግር ለማቃለል ከንስሐ አባታቸው ጋር በቅድሚያ ሊማከሩበት ይገባል። “ጴጥሮስ በሁለተኛው ቀሌምንጦስ በ፵፮ኛው አንቀጽ ጠንቅቆ ሳይጸም ማንም ማን ሥጋ ወደሙን አይቀበል። ከወንዶችም ከሴቶችም ወገን ምንም ምን የቀመሰ ሰው ቢኖር፣ ከቀመሰ በኋላ ሥጋውን ደሙን ቢቀበል፣ ተደፋፍሮ ይህንን ቢያደርግ ለዘለዓለም ከምእመናን በውግዘት ይለይ።”

መ. ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን ለመቀበል በተዘጋጁበት ዕለት ሰውነትን መታጠብ አይገባም። ምክንያቱም ሲታጠቡ ውኃ ወደ እፍ በቀላሉ ሊገባ ስለሚችል ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ ጥርስ መፋቅም መድማትን ሊያስከትል ይችላል። ስለዚህ ሰውነትን መታጠብ፣ ጥርስ መፋቁ፣ ጢም መላጨቱ ከመቀበሉ ዐሥራ ስምንት ሰዓት በፊት ማድረግ፣ የሚለብሱትን ልብስ ንጹሕ አድርጎ ማዘጋጀት ይገባል።

ጊዜ ቁርባን፡- ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ለመቀበል በቀረብንበት ጊዜ የሚፈጸምን ሥርዓት ያሳያል። ካህናቱ ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ለመቀበል ድርገት ሲወርዱ ምእመናን በስግደት እጅ ሊነሱ ይገባል። ሥጋወደሙን ለመቀበል በየማዓርጋቸው ተሰልፈው የሚቀርቡ ምእመናን እጃቸውን በትእምረተ መስቀል አመሳቅለው፣ ምእመናን ደግሞ ከንብንባቸውን ገልጠው ሊቀርቡ ይገባል። ይህም ትምህርተ ትሕትና ነው። “ሐዋርያት በመጀመሪያው ቀሌምንጦስ በ፶፫ኛው፣ ሠለስቱ ምእት በኒቅያ በጻፉት መጻሕፍ በ፲፯ኛ አንቀጽ ... ‘ወይዘምሩ በጊዜ ተመጥዎ ቀሩርባን ኩሎሙ ምእመናን፤ በሚቀበሉበት ጊዜ ምእመናን ሁሉ ቅዱስ ሥሉስን ይጸልዩ አሉ። ሐዋርያት በመጀመሪያው ቀሌምንጦስ በ፶፫ኛው ባሰልዮስ በጻፈው መጻሕፍ በ፶፱ኛው አንቀጽ፡- ካህን በሚያቀብልበት ጊዜ ኃጢአታችንን ለማስተስረይ ለኃጢአት ለሞት አሳልፎ የሰጠው የክርስቶስ ሥጋ ይህ ነው ይበል። የሚቀበልም ሰው አሜን ይበል። ዳግመኛም ጽዋን ይዞ ደምን የሚያቀብል ካህን ስለ እኛ የፈሰሰው የክርስቶስ ደም ይህ ነው ይበል። ደሙንም የሚቀበል ሰው ሁለት ጊዜ አሜን አሜን ይበል። በፍጹም ፍርሐትና ንጽሕና ይቀበለው። ደሙን ሲቀበል ሁለት ጊዜ አሜን ማለቱ ደማዊት ነፍስን፣ ነባቢት ነፍስን ሲያይ አንድም የሥጋውን ጨምሮ ነው።

ሥጋ ወደሙን እንደተቀበሉ አፋቸውን በእጃቸው ሊሸፍኑ ይገባል። ይኸውም ሥጋ ወደሙ እንዳይነጥብ ለመጠንቀቅ ነው። የተቀበሉትንም ሥጋ ወደሙ በትናጋቸው መካከል አድርገው /በአፋቸው መካከል አዘዋውረው/ በቀስታ ወደ ጉሮሮአቸው ሊልኩት ይገባል እንጂ እንደ ምድራዊ ጎብስት በጥርሳቸው ሊያኝኩት አይገባም። በጥርሳቸው መካከልና በላንቃቸው ተጣብቆ የቀረ እንዳይኖር

የቅዳሴ ጠበል ሊጠጡ ይገባል፡፡ አንዳንድ ሰዎች አፋቸውን ለረጅም ሰዓት ይዘው መቆየት አይችሉም፡፡ ስለዚህ የሚበሉ ነገሮችን ይዘው ገብተው ከተቀበሉ በኋላ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሲመገቡ ይስተዋላሉ፡፡ ይህ በጣም ትልቅ ስሕተትና ድፍረት ነው፡፡ ምክንያቱም እጃቸውን በአፋቸው ላይ እንዲያኖሩ የታዘዙት በአፋቸው ያለውን ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን ከጉረሮአቸው አጥርተው እሲኪያወርዱ ድረስ አንድም ለአክብሮተ ሥጋ ወደሙ ነው፡፡

በቤተ ክርስቲያን ውስጥም አፍን ለማደፍ ዘቢብ ወይም ሌላ ማናቸውንም ነገር እንዲበሉ ሥርዓት ያስቀመጠ መጽሐፍ የለም፡፡ ቅዳሴ ጠበሉ እሱ አፍ ማደፊያ ነው፡፡ ማየ መቁረር እንዲል፡፡ ክርስቶስ ቶዶሉ ክርስጣ በሚባል መጽሐፉ በጄኛው አንቀጽ «ሑሩ በሰላም» ብሎ ሳያሰናብት አንድ ሰንኳ ቁርባኑን በተራ ኅብስት አያብርደው፡፡ ማየ መቁረር /ቅዳሴ ጠበል/ ብትል ማየ መቁረርስ ከአፍ እንዳይ ነጥብ ለቃልቆ ለማውረድ ነው፡፡

ምእመናንና ምእመናት አባቶችን አብነት ማድረግ ሲገባቸው በራሳቸው መንገድ ከሥርዓት የወጣ ነገር መፈጸም አይገባቸውም፡፡ አፋቸውን ለማደፍ የሚቻሉ ከሆነም ከቤተ ክርስቲያን ሲወጡ ይደረስበታል፡፡ ቤተሰቦቻቸው ማደፊያ የሚሆን ነገር ይዘው ውጪ እንዲጠብቋቸው አልያም በእናቶች የሚታደለውን ዳቤና ንፍሮ ተቀብለው አፍቸውን ማደፍ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ ይህን ዓይነቱን ስሕተት የሚፈጽሙ ሰዎች ሊታረሙ ይገባል፡፡

ድገረ ቁርባን፡- ሥጋውን ደሙን ከተቀበሉበት ሰዓት ጀምሮ እስከ ሠርክ ባሉት ሰዓታትና እስከ ሦስተኛው ቀን ድረስ ባሉት ዕለታት ልንፈጽማቸው የሚገቡና የማይገቡ ነገሮችን ያሳያል፡፡ ሥጋ ወደሙ ከተቀበሉበት ሰዓት ጀምሮ እስከ ሠርክ እጅና እግርን

መታጠብ አይገባም፡፡ ከልብስ መራቆት /ዕርቃን መሆን/ አይገባም፤ ምክንያቱም «ሥጋ ወደሙ መለኮት ተለየው» ያሰኝብናልና፡፡ መንበርክክና ስግደትም አይገባም፤ ምክንያቱም ድካም ያስከትላልና፡፡ አንድም «በሥጋው በደሙ ድካም አለበት» ያሰኛልና፡፡ አንድም ወዝ ይነጥባልና፡፡ አንድም «መንግሥተ ሰማያትን ትሩፋታችን በድካማችን አገኘን» ያሰኝብናል፡፡ አንድም ሥጋወደሙን የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌ ነው፡፡ ስለዚህም «በመንግሥተ ሰማያት ድካም አለ» ያሰኛልና ነው፡፡

ከተቀበሉ በኋላ ምራቅ መትፋት አይገባም፡፡ ለወጣንያን ከተቀበሉበት ሰዓት ጀምሮ ለሃያ አራት ሰዓታት፤ ለፍጹማን ደግሞ እስከተቻላቸው ድረስ ምራቅ ከመትፋት መከልከል አለባቸው፡፡ ታላቁ አባት አባ መቃርዮስ የቅዱስ ሥጋውን የክቡር ደሙን ታላቅ ነትና ክብር ለመግለጽ ሥጋወደሙን ተቀብሎ ለስድሳ ዓመታት ምራቁን ሳይተፋ ኖሯል፡፡

ከተቀበሉ በኋላ መበጣት፣ መታገም፣ ጥፍርን መቁረጥ፣ ጢም መላጨት አይገባም፡፡ ምክንያቱም «ከሥጋ ወደሙ መለኮት ተለይቶታል» ያሰኝብናልና፡፡ ሩቅ ኀዳና መሄድም ፈጽሞ አይገባም፡፡ ድካምን ያስከትላልና፡፡ ክርክር መግጠም፣ መጨቃጨቅ አይገባም፤ ከፋ ነገር ወደመናገር ያደርሳልና፡፡ ያለ መጠን መመገብ፣ በሕገ ጋብቻ ተወስነው ላሉትም ከሁለት ቀናት አስቀድሞ ሩካቤ ሥጋ መፈጸም አይገባም፡፡ የተቀበለ ሰው ነስር፣ ትውኪያ፣ የአካል መድማት መቁሰል፣ ወደ አፍ የሚገባ እንደ ትንኝ፣ ዝንብ ቢያጋጥመው ንስሐ ሊሰጠው ስለሚገባ ለንስሐ አባቱ መናገር ይኖርበታል፡፡ በንስሐው የተሰጠውን ቀኖናም ሳይፈጽም እንደገና መቁረብ አይችልም፡፡

አንዳንድ ሰዎች፡ «ከተቀበሉ በኋላ እህል ሳይቀምሱ መነጋገር ወይም ተሰጥኦ መቀበል አይቻልም፤» የሚል ልማዳዊ አነጋገር ሲናገሩ ይደመጣል። ይህ ፈጽሞ ስሕተት ነው። በመሠረቱ ሥጋ ወደሙን በተቀበሉበት ሰዓት ብቻ ሳይሆን ዘወትርም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ተሰጥኦን ከመቀበል ቃለ እግዚአብሔርን ከመነጋገር በቀር ሌላ ነገር መጨዋወት እንደማይገባ የቤተ ክርስቲያን የሥርዓት መጽሐፍ ያዛል። የሚፈልጉት ነገር ቢኖር በእጅ ጥቅሻ ማመላከት እንጂ ድምፅ አሰምቶ መነጋገሩ አግባብ አይደለም። ማንም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ፈጽሞ አይናገር፤ ቤተ እግዚአብሔር የነገር ቦታ አይደለምና፤ ከፍርሐት ጋር የጸሎት ቦታ ነው እንጂ። በቤተ ክርስቲያን የሚናገር ሰው ይውጣ። በዚያን ጊዜ ሥጋውንና ደሙን አይቀበል። “ወንዶችና ሴቶች ምእመናንም በጸሎት ጊዜና በቅርባን ጊዜ በእግራቸው መቆም ይገባቸዋል። ባለፈው እያመሰገኑ ለሚመጣው ስርየትን እየለመኑ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሌላ ነገር ከመናገር ይጠበቁ።

«በቅዳሴ ጊዜ የሚሰቅ የሚሳለቅ ቢኖር ካህን ቢሆን ተቀብሎ ወጥቶ አንድ ሱባኤ ይቀጣ፤ ይጽም፤ ይሰገድ። ሕዝባዊ ቢሆን ሳይቀበል ያንጊዜ ፈጥኖ ይውጣ።» ከዚህ ውጭ ግን የተቀበሉ ሰዎች ተሰጥቶ እንዳይቀበሉ ወደ ውጭ ሲወጡም አፋቸውን ከአደፉ በኋላ ከሰው ጋር እንዳይነጋገሩ የሚከለክል መጽሐፍ የለም። በሌላ በኩልም ከተቀበሉ በኋላ በእጅ መጨባበጥ፤ በትክሻ በመሳሳም ሰላምታ መለዋወጥና ከሌሎች ጋር በአንድ መዓድ ተቀምጦ መመገብን የሚከለክል ሥርዓት የለም። “የቆረበ ሰው የቀረበለትን ማስተረፍ የለበትም፤ ጨርሶ መብላት ጨርሶ መጠጣት አለበት” እያሉ ማስጨነቅ ተገቢ አይደለም። ይህም “አብዝቶ ሳይሆን መጥኖ ይብላ” የሚለውን ሥርዓትና ትእዛዝ መጋፋት ነው። “እርሱ በበላበት ሌላ አይብላ፤

አይጠግ” የሚሉትና የመሳሰሉትን ሁሉ በዚህ መልኩ የሚታዩ ናቸው።

አንዳንዶች ሥጋወደሙን ከተቀበሉ በኋላ ብቻቸውን ወደ ቤታቸው ሲመለሱ የተለየ ችግር ሊገጥመን ይችላል ብለው ስለሚያስቡ የሚጠብቃቸው ሰው እንዲከተላቸው ይፈልጋሉ። ለአክብሮተ ሥጋ ወደሙ ሰው ማስከተል የማያስነቅፍ ቢሆንም ክፉ ነገር እንዳይገጥመን በሚል የፍርሐት ስሜት የሚጠብቅ ሰው ማስከተሉ ግን ፍጹም ስሕተት ነው። በነቢዩ ዳዊት «የእግዚአብሔር መልአክ በሚፈሩት ሰዎች ዙሪያ ይሰፍራል ያድናቸውማል።» /መዝ.፴፫፡፯/ ተብሎ እንደተጻፈ ሥጋውን ደሙን በተቀበልንበት ሰዓት ግሩማን ሠራዊተ መላእክት በዙሪያችን እንደሚከቡን ልናስብ ይገባል።

የነቢዩ ኤልሳቦ ረድእ የሦርያ ንጉሥ የሰደዳቸውን ጭፍሮች በማየቱ በፍርሃት ተሸብሮ ነበር። ነገር ግን በዙሪያው ያሉትን እንዲያይ ውስጣዊ አይኖቹ ሲገለጡለትና እሳታውያን መላእክት የሚጠብቁት መሆኑን ሲመለከት ፍርሐቱ ርቆታል። እኛም ውስጣዊ አይኖቻችን ቢገለጡልን በእኛ ዘንድ ቁጥራቸው ታላቅ የሆኑ ሠራዊተ መላእክት መኖራቸውን እናስተውል ነበር። ሰዎች እንዲጠብቁን ማስከተሉ ከእምነት ማነስ የመጣ ልማድ እንጂ የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት አይደለም። አባቶች «ሰይጣንን ሳይሆን ልማድን ፍራ።» በማለት የሚናገሩት ልማድ ከሰይጣን በበለጠ ለቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ተቃራኒ የሆነውን ነገር ያለምንም ፍርሐት እንድንፈጽም ስለሚያስገድድን ነው። ስለዚህ ይህን ክፉ ልማድ በብርቱ ልንቃወመው ይገባል።

የቅዳሴ ጠበል እንዲጠጡ የተፈቀደው ለእነማን ነው? ያልተቀበሉ ሰዎች መጠጣት ይችላሉን?

ጠበል- በተለያዩ ቅዱሳት መካናት በተለምዶት የሚፈልቅ ወይም በጸሎት ታላቅ ሀብት ፈውስ የሚያድን የተቀደሰ ውኃ ማለት ነው። በቅድስት ቤተ ክርስቲያን ጠበልን በሦስት ዓይነት መልክ እናገኛለን። ይኸውም፡-

፩. ማየ ጸሎት፡- በጸሎት የተቀደሰ ውኃ ሲሆን፤ ካህናት በቤታችን የሚረጨት ካህናትና ምእመናን ጸሎት ካደረሱ በኋላ «እፍ» በማለት የሚያከብሩት የጠበል ዓይነት ነው። በግብሩ በፊታችን፤ በቤታችን ... በመረጨቱ ማየ ምንዛሪ /የሚረጭ ውኃ/ ተብሎ ይጠራል።

፪. በገዳማትና በአድባራት አጸድና ሰበካ በቅዱሳን ስም የሚፈልቅ ጠበል፤

፫. የቅዳሴ ጠበል፡- በጸሎተ ቅዳሴ የከበረ፤ ከሌሎች ጠበላት ሁሉ የተለየ ጠበል ነው። ጥያቄያችን ስለ ቅዳሴ ጠበል በመሆኑ ሥጋወደሙን ከመቀበል ጋር በቅዳሴ ጠበል ዙሪያ የቀረቡልንን ጥያቄዎች ምላሽ እንዲሁ እናቀርባለን።

የቅዳሴ ጠበል አገልግሎት ሥጋውን ደሙን ለተቀበሉ ምእመናን በአፋቸው ተጣብቆ ቀርቶ ወደውጭ እንዳይነጥብ ለማድረግ ነው። ስለዚህም የተቀበሉ ሰዎች ቅዳሴ ጠበል እንዲጠጡ ይታደላቸዋል። በተጨማሪም በተለያዩ ምክንያት ሥጋውን ደሙን መቀበል ያልተቻላቸው ሰዎች ቢኖሩ ሌሎች ሲቀበሉ እያዩ ብቻ እንዳይመለሱ፤ ንስሐ ገብተው ቀኖናቸውን ጨርሰው ሥጋወደሙን እስኪቀበሉ ድረስ ተስፋ እንዳይቆርጡ፤ ቅዳሴ ጠበሉን እየጠጡ ከደዌ ሥጋ እየተፈወሱ እንዲቆዩ፤ ለሥጋ ወደሙ መቅድም እንዲሆናቸው የቅዳሴ ጠበል እንዲጠጡ ይፈቀድላቸዋል። የቅዳሴ ጠበል ጥቅምን በሦስት ወገን ከፍለን ማየት እንችላለን።

፩. ሥጋውን ደሙን ለተቀበሉ፤

፪. በደዌ ለተያዙ ሰዎች

፫. ሥጋውን ደሙን ለመቀበል ላልበቁ ነገር ግን በጸሎተ ቅዳሴው ተሳታፊ ለነበሩት ሁሉ የሚጠቅም ነው። ይሁን እንጂ ሁሉም ቅዳሴ ጠበል የሚጠጡበት ዓላማና የሚያገኙት ጥቅም የተለያየ ነው።

፩.፮. የቅዳሴ ጠበል ክብር

አንዳንድ ሰዎች የቅዳሴ ጠበልን ከማየ ገቦ ጋር አንድ አድርገው ሲናገሩ ሌሎች ደግሞ የቅዳሴ ጠበል ክብር ከማየ ገቦ ጋር አንድ እንደሆነ ይናገራሉ። በመሠረቱ ሁለቱም አስተሳሰቦች ፈጽሞ የተሳሳቱ ናቸው። ምክንያቱም ማየ ገቦ በዕለተ ዓርብ ሌንጊኖስ የተባለው ሐራዊ የጌታን ቀኝ ጉን በጦር ሲወጋው በ«ለ» ፊደል ቅርጽ ከደም ጋር የወረደ ውኃ ነው። ማየ ገቦ ማለትም «የጉን ውኃ» ማለት ነው። በቤተ ክርስቲያን መሠረተ እምነት ማየ ገቦ ልጅነት የምናገኝበት፤ መዝገበ ውሉድ የተባለች አማናዊት ጥምቀት አንዲት ናት፤ አትከለስም፤ አትደገምም።

የቅዳሴ ጠበል ማየ ገቦ አይባልም፤ የምንለው የልጅነት ጸጋ ስለማያሰጠን ነው። የቅዳሴ ጠበል ማየ ገቦ ቢሆንም ለሕፃናት ሀብት ውልድና ስመ ክርስትና ለመስጠት መጽሐፈ ክርስትና መድገሙ፤ ሥርዓተ ቅዳሴ አድርሶ ሥርዓተ ጥምቀት መፈጸሙ ባላስፈለገ ነበር። ነገር ግን የቅዳሴ ጠበልና ማየ ገቦ ሁለት የተለያዩ ነገሮች በመሆናቸው ቤተ ክርስቲያን የተለያዩ ስያሜዎችን ሰጥታ በተለያዩ ጊዜና ቦታ እንዲሰጡ ሥርዓት ሠርታለች። ስለዚህም «የቅዳሴ ጠበልና ማየ ገቦ አንድ ናቸው።» በማለት መናገሩ ፈጽሞ የተሳሳተ በመሆኑ ሊታረም ይገባል።

«የቅዳሴ ጠበል ክብር ከማየ ገቦ ጋር አንድ ነው፡፡» በማለት የሚናገሩ ሰዎች የአሳባቸው መረጃ አድርገው የሚያቀርቡትን እንመልከት፡፡ የልጅነት ሀብት የምናገኝበት ጥምቀት ለመፈጸም አጥማቂው ካህን መስተብቀኝ /የምልጃ ጸሎት/፤ ሥርዓተ ቅዳሴ፤ መጽሐፈ ክርስትና ካደረሰ በኋላ በገንዳው ያለውን ውኃ በስመ ሥላሴ በባረከው ጊዜ ውኃው ወደማየ ገቦነት ይለወጣል፡፡ «ውኃው ወደማየ ገቦነት የተለወጠው ካህን፡- «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» በማለት ባደረገው ቡራኬ ነው፡፡ የቅዳሴ ጠበልም በቤተ መቅደስ የሚቀመጥ ሲሆን ካህኑ በጸሎተ ቅዳሴው መጀመሪያ «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» ስለሚል ጠበሉ በጸሎቱ አማካኝነት ከማየ ገቦ ጋር ይተካካላል» ይላሉ፡፡ በእርግጥም ለጥምቀት የቀረበው ውኃ «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» በሚለው ጸሎት ወደ ማየ ገቦነት እንደሚለወጥ ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዳሉ፡፡

ነገር ግን በጸሎተ ቅዳሴው ላይ «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» ሲባል የቅዳሴ ጠበሉን «እንደ ማየ ገቦ ይሆናል» የሚለው አነጋገር በመጽሐፍ የተደገፈ ሳይሆን «ሊሆን ይችላል» የሚል የየዋህን አስተሳሰብ ነው፡፡ በእርግጥ ጠበሉ በቤተ መቅደስ ተቀምጦ ጸሎተ ቅዳሴ ሲደርስበት «ማየ ፊውስ፤ ማየ መቁረር» ወደመሆን ይለወጣል፡፡ ይህን ደግሞ «ማየ ገቦ» ልንለው አንችልም፡፡ በሚደርሰው ጸሎትም ሆነ በአገልግሎት ቅዳሴ ጠበል /ማየ መቁርር/ እና ማየ ገቦ ለየቅል ናቸው፡፡

በሌላ መልኩ ሁኔታውን ሰፊ አድርገን ስንመለከት ደግሞ በየዓመቱ ጥር ዐሥራ አንድ ቀን የጥምቀት በዓል ሲከበር

ቀሳውስቱና ዲያቆናቱ በተከተረው ውኃ ላይ ሥርዓተ ቅዳሴ አድርሰው፤ ካህኑም፡- «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» በሚለው ጸሎት ውኃውን ይባርካል፡፡ ከዚያም ጠበሉን በእጃቸው እያፈኑ ሕዝቡን ይረጫሉ፡፡ እንግዲህ «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» በሚለው ጸሎት «ጠበሉ ወደ ማየ ገቦነት ይለወጣል» የሚለውን አስተሳሰብ ብቻ ይዘን ከተነሣን «ቤተ ክርስቲያን በየዓመቱ ልጆቿን የልጅነት ጥምቀት ታጠምቃለች» ወደሚለው የተሳሳተ ድምዳሜ እንደርሳለን፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ «ጥምቀት አንዲት ናት፡፡» /ኤፌ. ፬፣ ፭/ ከሚለው ትምህርተ ሃይማኖት ጋር የሚጋጭ አሳብ እናሥነሳለን፡፡ ካህኑ «አሐዱ አብ ቅዱስ፤ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ» የሚለውን ጸሎት በተለያዩ ጊዜያትና ቦታዎች ሲያደርስ የጸሎቱ ዓላማ የተለያየ ነው፡፡ ለምሳሌ በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ኅብስቱንና ወይኑን ለመለወጥ፤ በክርስትና ጥምቀት ጊዜ ውኃውን ወደ ማየ ገቦነት ለመለወጥ ነው፡፡

የቅዳሴ ጠበል የአምልኮት ማዕከል የሆነው ጸሎተ ቅዳሴ የደረሰበት በመሆኑ ከሌሎች ጠበላት በእጅጉ የከበረ መሆኑን መረዳት ያስፈልጋል፡፡ ስለዚህም ጠበሉ መሬት ላይ ፈስሶ እንዳይረገጥ በመጠጫ ሳናፈስ መጠጣት፤ የታመመ የሰውነት ክፍላችንን መቀባት ወይም ማሻሻት የሚቻል ነው፡፡ የታመመ ሰው ቢኖርና ወደ ቤተ ክርስቲያን ለመሄድ ፈጽሞ ባይችል ጠበሉን በዕቃ ወደ ቤት ወስዶ እንዲጠጣና ሰውነትንም እንዲያሻሽ ማድረግም ይቻላል፡፡ የቅዳሴ ጠበልን እንደ “ማየ ጸሎት” በየቤቱና በአጥር ጥግ መርጨቱ ግን አግባብ አይደለም፡፡ ቅዳሴ ጠበልን የሚያድሉ ዲያቆናት ሕዝቡን ለማዳረስ ባይችሉ የደንብ ልብስ የለበሱ ወንዶች የሰንበት ት/ቤት

አባላት ጠበሉን በማደል ሊራዱ ይችላሉ ይህንን ማድረግ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን መጣስ አይሆንም፡፡

በቅዳሴ ጠበል ዙሪያ በብዙ አድባራት የሚታይ የጋራ ችግር አለ፡፡ ይኸውም «አሜን» እንደተባለ ዲያቆናቱ ትምህርተ ወንጌልና ቡራኬ ሳይሰጥ ለሕዝቡ ጠበል ስለሚሰጡ ጫጫታና ግፊያ ተፈጥሮ የሚሰጠው ትምህርተ ወንጌል እንዳይደመጥ ተጽእኖ ያደርጋል፡፡ ስለዚህ የሰበካ መንፈሳዊ አስተዳደር ጉባኤያት ለትምህርተ ወንጌል ትኩረት በመስጠት የቅዳሴ ጠበሉን ከትምህርቱ በኋላ እንዲሰጥ ቢያደርጉ መልካም ነው፡፡

፩.፮. ጫትን በመጠኑ ብንጠቀምበት ምን ይጎዳል?

እግዚአብሔር የፈጠረው ፍጥረት ንጹሕ ቅዱስ እንደሆነ ይታመናል፡፡ ሰውም በሥነ ፍጥረቱ በአግባቡ ሲጠቀምበት ክፋት ያለው አይመስለኝም፡፡ መብልም ሆነ መጠጥ በሚበጅ መንገድ ከተጠቀምንበት መልካም ነው፡፡ በመሆኑም በትምህርት ዓለም ላለው ወጣቶች ለትምህርታችን ስኬት የሚያግዘን ነገር አለ፡፡ እርሱም ጫት ነው፡፡ በቶሎ እንዳንተኛ ተጠንቅቀንና ነቅተን እንድናጠና በማድረግ ጫት ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው፡፡ ታዲያ ጫትን እንደ ቡና ሁሉ በመጠኑ ብንጠቀም ምን ይከለክለናል? ጫት የተከለከለ ከሆነ ምን ስለሆነ ነው? እንደዚህ የሚያነቃቁ ነገሮችን ተጠቅሞ በትምህርት ስኬታማ መሆን በቤተ ክርስቲያን የተለመደ አይደለም?

የሰው አፈጣጠር ከሌሎች ሥነ ፍጥረታት የተለየ በመሆኑ የሚጠቅመውን ብቻ ሳይሆን የተጠቀመ መስሎ የሚጎዳውንም የሚገነዘብ፤ የሚጎዳውን ብቻ ሳይሆን የጎዳ መስሎ የሚጠቅመውንም የሚረዳ እንዲሆን አስችሎታል፡፡

የሰው ልጅ ከአራቱ ባሕርያት ሥጋ፣ ከሦስቱ ባሕርያት ነፍስ መፈጠሩም ነበር በሌሎች ሥነ ፍጥረት ላይ ለመሾም አብቅቶታል፡፡ ምክንያቱም በአራቱ ባሕርያት ሥጋ እንሰላትን ቢመስልም በሦስቱ ባሕርያት ነፍስ መላእክትን በመምሰሉ ከራሱ አልፎ ለሌሎች ፍጥረታት ገዥም፣ አስተዳዳሪም ሆኖ ተሾሟል፡፡ ማስተዳደር ደግሞ የሚጀመረው ከራሱ ሕይወት መሆኑ ይታወቃል፡፡

ልዑል እግዚአብሔር የፈጠረው ሁሉ መልካም ሆኖ የተገኘው ያለ ምክንያት አይደለም፤ ፈጣሪው በባሕርዩ ንጹሕ ቅዱስ በመሆኑ ነው፡፡ ስለሆነም ጠያቂው እንደገለጡት እግዚአብሔር የፈጠረው ፍጥረት ሁሉ መልካም መሆኑን በአንድነት እንመሰክራለን፤ እንዲህ ተብሎ ተጽፏልና፡፡ “ምድርም ዘርን የሚሰጥ ሣርንና ቡቃያን እንደ ወገኑ ዘሩም ያለበትን ፍሬን የሚያፈራ ዛፍን እንደወገኑ አበቀለች፡፡ እግዚአብሔርም ያ መልካም እንደሆነ አየ” በማለት የአዝርዕት፣ የዕፅዋትንና የአትክልትን መልካምነት አስረድቷል /ዘፍ.፩፥፲፪/

የዚህን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል መሠረት በማድረግ ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን የሚከተለውን ጽፈዋል፡፡ “ንብል እንከ ከመኩሉ ሰናይ ፍጥረተ እግዚአብሔር ወአልቦ ግዱፍ ወመንፈስሰ ሕይወተ ሥጋ ይእቲ ንጽሕት ወቅድስት በኩሉ” ይላል፡፡ ትርጉሙም “እንግዲህ የእግዚአብሔር ፍጥረት ሁሉ በጎ እንደሆነ የሚጣልም እንደሌለ እንናገራለን፤ የሥጋ ሕይወት የምትሆን ነፍስ ግን ንጽሕት ቅድስት ናት” ማለት ነው፡፡ /ጸሎተ ሃይማኖት/

በትእዛዝ እግዚአብሔር የተፈጠረ ሁሉ መልካም ነው ብሎ ማመን የፈጣሪውን ቅድስና መመስከር እንደሆነ ከተማመን የተፈጠረውን ሁሉ መብላትና መጠጣት ወደሚለው ፍላጎት ግን ሊያመራን

አይችልም፡፡ ምክንያቱም የሰው ልጅ ከጥንተ ፍጥረት ጀምሮ ይህን ብላ ይህን አትብለ የሚል መመሪያ ሊሰጠው የቻለው የምግቡን ርኩሶት ለመግለጥ ሳይሆን የአምላክን የሕግ ምንጭነትና የሰውን ሕግ አካባቢነት እንዲሁም የዕውቀቱን መጠን ለማሳየት መሆኑን ማስተዋል ነው፡፡ ለምሳሌ የመጀመሪያ ትእዛዝ የሚታወቀው “አትብላ” በሚል ነበር፡፡ ዘፍ፪፥፲፮ አዳም ዕፀ በለስን እንዳይበላ የተከለከለው ዕፀ በለሱ ርኩሶት ስለነበረበት አይደለም፤ አዳም ሕጉን በመጣስ እንደሚረከስ እግዚአብሔር ስለሚያውቅ አትብላ አለው እንጂ፡፡

በሌላ ትእዛዝም ንጹሐኑን እንስሳት ከርኩሳኑ ለይተው እንዲ መገቡ ቅዱስ እግዚአብሔር ሕዝብ እስራኤልን አዟቸው ነበር፡፡ የዚህ መመሪያም ታላቅ ምክንያት ነበረው፡፡ ሕዝብ እስራኤል የእግዚአ ብሔር የበኩር ልጆች ናቸውና በሥርዓተ አምልኮ፤ በአመጋገብ፤ በአለባበስ በአኗኗር ከግብረ አሕዛብ መለየት ነበረባቸው፡፡ አሕዛብ የሚመገቡትን ሁሉ እንዳይመገቡ፤ ለይተው እንዲመገቡ ታዘዋል፡፡ ዘሌ፳፯፥፳፱ አሁንም እስራኤል የሚረከሱት ምግቡን በመጠቀ ማቸው ብቻ ሳይሆን የአምላካቸውን ትእዛዝ በመተዋቸው እንደሚ ረከሱ ለማስጠንቀቅ የተሰጣቸው መመሪያ መሆኑን ልብ ማለት አስፈላጊ ነው፡፡

ቅዱስ እግዚአብሔር በዘመነ ብሉይ በዓመተ ፍዳ /በዓመተ ኩነኔ/ ለነበረው ሕዝብ በዚህ መልኩ የሕግና የሥርዓት ሕይወት እንዲኖረው ካሰበ፤ በዘመነ ሐዲስ በዓመተ ምሕረት ውስጥ ላለው ሕዝብ እግዚአብሔር እንዴት የበለጠ ቅድስናና ንጽሕና እንዲኖረው አይፈቅድ ይሆን? አልፎ አልፎ እንደሚሰማው አንዳንድ ወገኖች “ብላ፤አትብላ” የሚል ትእዛዝ በዘመነ ሐዲስ ኪዳን እንደማያስፈልግ

ይናገራሉ፤ ነገር ግን በዘመነ ክርስትናም የሰው ልጅ የበለጠ ተቀደሰ፤ የበለጠም ከበረ እንጂ አልረከሰም፡፡

የበለጠ ከበረ፤ የበለጠ ተቀደሰ ማለታችንም እንዲሁ አይደ ለም፡፡ “አታመንዝር እንደተባለ ሰምታችኋል፤ እኔ ግን እላችኋለሁ፡ -ወደ ሴት ያየ ሁሉ የተመኛትም ያን ጊዜ በልቡ ከእርስዋ ጋር አመንዝሮአል” ተብሎ የተጻፈበት ምክንያት በሐዲስ ኪዳን የሰው ልጅ ወደተሻለ ጥንቃቄና ሕይወት እንዲያመራ እንጂ ወደ ግብረ እንስሳት ተመልሶ ክርስትናውን እንዲንቅ አልተመከረም፡፡ በሕገ ብሉይ ያልተሻለ ሕይወት የነበራቸውን አሕዛብ ወደ ክርስትና ለመመለስ ቅዱስ ጳውሎስ በተጠቀመበት የስብከት ዘዴም እንዲህ ብሎ አስተምሯል “ሁሉም ተፈቅዶልኛል ሁሉ ግን የሚጠቅም አይደ ለም” ፩ኛቆሮ፮፥፲፪፡፡ የተፈጠረው ሁሉ መልካም እንደሆነ የታወቀ ቢሆንም መልካም የሚሆነው ግን በአግባቡና ለተፈጠረበት ዓላማ ሲውል ወይም ስንጠቀምበት ነው፡፡ ለምሳሌ የእባብ መርዝ ጎጂ ነው፤ ነገር ግን በሂደት የሰው ልጅ ለመድኃኒትነት ተጠቅሞበታል፡፡ ይህን ለሰው ልጅ የሚጠቀምበትን ጎን አውቆ መጠቀምን በጊዜው ፈጣሪ ለሰው ልጆች ገልጧል፡፡ ጫት ሲፈጠር ጀምሮ መልካም አይደለም የማንለውም ለዚያ ነው፤ መልካምነቱ ግን እግዚአብሔር ለሰዎች ሳይጎዳ የሚጠቅ ምበትን ምስጢር በገለጠው ጊዜ የሚታይ ነው፡፡ “ሁሉ ተፈቅዶልኛል” ብሎ ራሱን ያሳመነ ሰው ቢኖር በሥጋዊና መንፈሳዊ ሕይወቱ ላይ የሚያስከትለውን ችግር ቀድሞ መመርመር አለበት፡፡

የጥያቄውን ዐቢይ ቁምነገር ስንመለከተው ተነቃቅተን ለማጥ ናት በትምህርታችንም ስኬታማ ለመሆን ጫት ቅመው ተነቃቅተው አጠኑ ከዚያ ቀጥሎ? አሁን መነቃቃት የለመደ ሰውነትዎ በዘወትር እንቅስቃሴዎ የለመደውን ቢያጣ ምን ሊከሰት ይችላል ብለው

ገምተው ያውቃሉ? የተማሩትን ለመፈተን ወደ ክፍል መግባትዎ አይቀርም፤ እንደተለመደው ቅመው፤ ተነቃቅተው ሊገቡ ወይስ ስሜትዎን ደብቀው በመያዝ ለፈተና ቢቀመጡ? የሚጠቅም መስሎ የሚጎዳ ስሜት በረታ ማለት ነው።

መጥኖ መቃምን እንደመፍትሔ አስቀምጠዋል፤ መጠኑ በምን ዐይነት የቅጠል መለኪያ ምን ያሕል እንደሆነ ባይታወቅም መመለስ ወደማይቻልበት የሱሰኝነት ልምምድ ውስጥ እየተገባ እንደሆነ ግን ማረጋገጥ አለብን። በተለያየ የሱሰኝነት ማዕበል እየተንገላቱ ከዚህ ማዕበል ለመውጣትም መንገዱ ጠፍቶባቸው እየተቸገሩ እያስቸገሩም የሚንቀሳቀሱት አጀማመራቸው በየጥቂቱ ነበር። በጥቂቱ የተጀመረው በየወቅቱ አድጎ ከቁጥጥራቸው በላይ ሆኖ ሲታወኩ ማየታችን ግን የተለመደ ነው። ጫትና ቡናን አቀራርቦ በመውሰድ ችግር የለውም ማለትም ተገቢ አይሆንም። በዓለም ፌስቲቫል ቢሆን ጫት የሚያስከትለው ጉዳት ከግምት ገብቶ ከሀገር ወደ ሀገር በቀላሉ እንዳይዘዋወር መደረጉ ያሳሳቢነቱን ልክ ያስረዳናል። ጫት ከሌሎች ቡናን ከመሰሉ ሱስ አምጪ ነገሮች ጋር ሲነፃፀር ናርኮቲክ /አደንዛዥ/ መሆኑ መረሳት የለበትም።

የቤተ ክርስቲያኖችን ትምህርት የጽድቅና የኃጢአት መንገዶችን በማሳየት ብቻ የሚወሰን አይደለም። ቤተ ክርስቲያኖችን በሥጋዊ፣ በመንፈሳዊና በማኅበራዊ ክንውኖች ዙሪያ አላስፈላጊ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ጉዳዮችንም ጭምር የምታሳይበት የአስተምህሮ ሂደት አላት። “... ወንድምህ የሚሰናከልበትን አለማድረግ መልካም ነው” ሰውነትን የሚጎዳ ማንኛውም ቅጠላ ቅጠል በተለይ ለክርስቲያኖች አስፈላጊ አለመሆኑን አበው ያስተምራሉ። አእምሮን ወደ ማጥፋት ባሕርይን ወደ ማናወጽ አካልን ወደ ማጉደል የሚያደርስ ስለሆነ

የሕግ መጽሐፍ ከከለከለው በቀር ከምግብ ሁሉ እንዳንከለከል መሆኑን ይገባናል።” በማለት ይገልጧቸዋል። /ፍነገሥት/ እንዲህ ማለቱ አእምሮን የሚያጠፋ የማይጣፍጡ የማያጠግቡ ዕፅዋት አሉና።

፩.፩.፩. ጫት የሚያስከትለው ችግር

ሀ. በሥጋዊ ሕይወት

ሥጋ በባሕርይ ተመጋቢ ነው። ተመጋቢነቱ ግን የሰጡትን ሁሉ የሚቀበል የሚስማማውም አይደለም። የዚህን እውነት ለመቀበል ጫትን አዘውትረው በመቃም የተጠመዱ ወገኖቻችን የጥርሳቸው ውበት አልቆ ደቆ፣ የአፋቸው ጠረን ተለውጦ፣ የአእምሮአቸው ሚዛን ተዛብቶ ከመንፈሳዊነት ይልቅ ሥጋዊነትን፣ ከመልአካዊነት ይልቅ እንሰሳዊነትን ተላብሰው እንዲታዩ ያደርጋቸዋል።

ኢኮኖሚያዊ ችግር

በጫት ሱሰኝነት የተጠመዱ ወገኖች ከሚያለሙት የሚያጠፉት፣ ከሚያተርፉት የሚከሥሩት፣ ከሚያገኙት የሚያጡት የበለጠ መሆኑን የባለሙያ ጥናት አያስፈልገውም። በየዕለቱ በሚደርሱ የተሸከርካሪ አደጋዎችና የሰው ሕይወት ማለፍ አብዛኛውን ቁጥር የሚይዙት የጫት ተጠቃሚ አሸከርካሪዎች መሆናቸው ብቻ ሳይሆን በየትምህርት ቤቱ የሚታየው የመምህራንና ተማሪዎች የሥነ ምግባር ጉድለትም የዚህ ዕፅ ተጠቃሚዎች እርሾ መሆኑ በብዙዎች ዘንድ ይታወቃል። ወደ ሌላ የከፋ አደንዛዥ ዕፅ መሸጋገሪያ ድልድይ እንደሆነም ይታመናል።

ማኅበራዊ ችግር

ጫት መቃም ለጋብቻ መፍረስ፤ ለማኅበራዊ ሕይወት መናጋት፤ ዓይነተኛውን ቦታ ይይዛል። ጫት በመቃም አባዜ የተለከፉ ሰዎች ለትዳራቸው፤ ለማኅበራዊ ሕይወታቸው፤ የሚያስቡበት አጋጣሚ ሁሉ የቀዘቀዘ ይሆንባቸዋል። ጫቱ ሲገኝ በምርቃና፤ ጫቱ ሲጠፋ በድንዛዜ በመያዛቸው ሌላ የተስተካከለ ጉዳይ የሚያስቡበት ጊዜ ሊኖራቸው አይችልም። ከላይ እንደተመለከትነው የጫት መቃም ውጤት ለጥናት፤ ለምርምር፤ ለንቃት ወዘተ በሚሉ ቃላት እየተዋበ ቢጀመርም የፍጻሜው ውጤት ግን በጋብቻ ሕይወት፤ በማኅበራዊ እሴት፤ በሥራ ተነሣሽነት፤ በባሕል ተፅዕኖ፤ በምግባረ ቢሰነት፤ በሀገር ዕድገት ላይ እያስመዘገበው ያለው ጥፋት ምስክር ነው። በመሆኑም ጫት አለመቃም ዓለምን መልካም ከማድረግ አንጻር ያለው ድርሻ ታላቅ ነው። ልዑል እግዚአብሔር ግን በመልካም ሥራ ሰውነትን ማክበር እንደሚቻል በቅዱሳኑ ላይ አድሮ አስተማረ። «ነገር ግን በሕይወት ብኖር ወይም ብሞት ክርስቶስ በግልጽነት ሁሉ እንደወ ትሮው አሁን ደግሞ በሥራዬ ይከብራል።» አካልን ከሚጎዳ ማንኛውም ነገር መከልከልና መጠበቅ እግዚአብሔርን በሥጋ ቅድስና ማክበር ነው።

የጤና ችግር

በጤና ረገድ ጫት አነሰም በዛም የጨጓራ ሕመም፤ የሆድ ድርቀት እና የመሳሰሉትን የጤና ችግሮች ሊያስከትል እንደሚችል ይታመናል። አእምሮን በመስረቅም በአስተዋይነት እንዳናስብ በማድረግ ከሚያደርስብን መንፈሳዊ ጉዳት በተጨማሪ የጤና ችግርም ይሆንብናል።

ለ. በመንፈሳዊ ሕይወት

በመግቢያ ላይ እንዳቀረብነው የሰው ልጅ አፈጣጠር ለቅዳሴ ለውዳሴ የተመቻቸ ሆኖ ነው። እግዚአብሔር ባወቀ ምሥጋናውን ከመላእክት፤ ምግብ ሥጋውን ከእንስሳቱ ጋር እንዲካፈል አደረገው።

የጸሎት ሰዓት ለመጠበቅ፤ የጸምን ጊዜ ለመወሰን፤ በሥርዓተ ቅዳሴ ተሣታፊ፤ የቅዱስ ሥጋው የክቡር ደሙ ታዳሚ ለመሆን፤ ሌሎችንም መንፈሳዊ ተግባራት በወቅቱ፤ በሰዓቱና በቦታው ለመከወን የተረጋጋ አእምሮ፤ የሰከነ መንፈስ፤ የታሸና የተገራ አካለ ሰብእና አስፈላጊ ነው። እነዚህ ሥርዓታት ሕይወት በቤተ ክርስቲያን የተወሰኑና የተለመዱ ናቸው። ነገር ግን አንድ በጫት መቃም ልምምድ ውስጥ ያለ ክርስቲያን ሊፈጽማቸው ይችላል ብሎ መገመት ከሚቅመው በላይ መሳሳት ነው። ምክንያቱም የጫት ቃሚው አካላዊ ስሜት ጫት ሲገኝ በምርቃና፤ ጫት ሲጠፋ በእንቅልፍና በማዛጋት የታወረ ስለሆነ እነዚህን ምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን የሚተገብርበት ቀርቶ የሚያስብበት ጊዜ የለውምና ነው።

ከዚህ የበለጠ ምን ስቃይ አለ? ይህስ የሱስ ተገዢነት በመንፈሳዊ ሕይወታችን በቀላሉ እንዳንራመድ ጣዖት አይሆንብን ምን? የሰው ልጅ በክርስቶስ ሰው መሆን ነጻ በወጣበት በአዲስ ኪዳን ዘመን፤ በዓመተ ምሕረት ማገፀን እየኖረ ዳግም ወደ ነጻነት አልባ ምድር እየገባ አይደለምን? ሐዋርያው እንዲህ ይላል «ስለዚህ ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው። አሮጌው ነገር አልፎአል» /፪ቆሮ.፮፥፲፰/ ገላ.፩፥፱/ መማርም ይሁን ማስተማር፤ ማጥናትም ይሁን ማስጠናት፤ መግዛትም ይሁን መሸጥ በጸሎትና በእግዚአብሔር ቃል በመትጋት በመታመን ይበልጥ አትራፊነት ነው።

ጠያቂያችን በጥያቄያቸው መዝጊያ ላይ የማነቃቂያ ነገሮች ተጠቅሞ በትምህርት ስኬታማ መሆን በቤተክርስቲያን የተለመደ አይደለም ወይ? ይላሉ። በሀብትም ሆነ በዕውቀት በአቋራጭ ለመበልጸግ የሚደረጉ ጥረቶች እንደ ቀላል የሚታዩ አይደሉም። በአንዳንድ የአብነት ትምህርት ቤቶች በዕፅ ተጠቅመው በፍጥነት ወደ ላቀ ደረጃ ለመድረስ የሚሞክሩ በጣት የሚቆጠሩ ደቀ መዛሙርት መኖራቸው የሚካድ አይደለም። ቤተ ክርስቲያን ግን ተግባሩን የምታ ወግዘው እንጂ የምትደግፈው አይደለም። በቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ የተፈቀደ አይደለም፤ የግል ስሜትና ድርጊት እንጂ።

የመጨረሻ ውጤቱም በአእምሮና በመንፈስ አለመረጋጋት መፍጠሩን የተገበሩትም ያስተገበሩትም ያውቁታል። ነገር ግን ከላይ ከተመለከትነው ጫት ከመቃም ጋር ተመሳሳይነት ያለው አይደለም። በሱሰኝነት ወጥመድ መያዝ በአካላዊ፣ ሞራላዊና ኢኮኖሚያዊ ችግር ውስጥ መዘፈቅ ከመንፈሳዊነት፣ ከምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን በአፍኦ መቆም የመሳሰሉት ፈተናዎች በጫት መቃም ቁጥጥር ሥር ለዋሉ ወገኖች የተበረከቱ መሆናቸው መካድ የለበትም።

ግጠቃለያ

የሰው ልጅ በተፈጥሮው ከባሕርያ መላእክት ጋር ባለው ተዛምዶ የሚጠቅመውንና የሚጎዳውን ለይቶ ማየት እንደሚገባው ማመን፤ በሕንፃ እግዚአብሔርነቱ ማጎደረ እግዚአብሔር መሆኑን ማሰብ፤ በሥርዓተ አምልኮው ላይ ተፅዕኖ ከሚያሳድሩ ነገሮች መሸሸ፤ ማገበራዊና ኢኮኖሚያዊ እንዲሁም አእምሮአዊ ችግሮችን ሊያባብሱ የሚችሉ አደጋዎችን ከጽድቅና ከኃጢአት ጋር እያወዳደሩ መደፋፈር እንዳይኖር መጠንቀቅ፤ ግብረ አሕዛብን የማለማመድ ተልእኮ ካላቸው ወገኖች

መራቅ፤ ከሁሉም በላይ ለሠርዓተ ክርስትና ቅድሚያ መስጠት እንጂ አንድን ነገር መጨረሻውን ሳያዩ ጥቅሙን ብቻ እየተመለከቱ መጓዝ ካለ አደጋ ነው። “ማንም የገዛ ሥጋውን የሚጠላ የለም፤ ነገር ግን አካሉ ስለሆንን ክርስቶስ ደግሞ ... ይመግበዋል ይንከባከበውማል” /ኤፌ.፭፡፳፱/

፩.፭. በክህነት መያዝ፣ መሻርና ውግዘት መካከል ያለው ልዩነት ምንድን ነው?

ከክህነት ጋር በተያያዘ ግልጽ ያልሆኑልኝ አንዳንድ ጉዳዮች አሉ። ከእነዚህ አንዱ የአንድ ካህን ክህነት ተያዘ ሲባል ምን ማለት ነው? ክህነት ተያዘ ማለት ከተሻረ ይለያል? ከተለየ በምን? ክህነት የሚያዘው ካህኑ ምን ሲሆን /ሲያደርግ/ ነው? ውግዘትስ ከላይ ከተጠቀሱት ከሁለቱ በምን ይለያል?።

ሌላው ደግሞ ክህነትን የተቀበለ አንድ ሰው የክህነት ሥልጣኑን ሊመልስ ይችላል? ለምሳሌ የአካል ጉዳት ቢደርስበት፣ በክህነቱ ለመሥራት ጊዜ ባይኖረው?... ወዘተ እባካችሁ በዚህ ላይ የተወሰነ ማብራሪያ ስጡኝ?

መግቢያ

ክህነት ተክህነ፣ አገለገለ ከሚለው የግእዝ ግሥ የወጣ ነው። ክህነት የአገልግሎቱ ስም ሲሆን ካህን ደግሞ አገልጋዩ ነው። ካህን አገልጋይ ነው ሲባል መንፈሳዊ አገልግሎት ማለታችን ነው። የክህነትም ደረጃዎች ሦስት ናቸው፤ እነሱም ዲቂና፣ ቅስናና ኤጲስ ቆጶስነት ናቸው። በክህነት ማገልገል የተጀመረው ከአባታችን አዳም ጀምሮ ነው። በዘመናት ሲከፋፈል በሕገ ልቡና፤ በሕገ ኦሪት እና በሕገ ወንጌል

እንደ ወቅቱ ሥርዓት የክህነት አገልግሎት ይሰጥ ነበር። በሕገ ልቡና የክህነት አገልግሎት ጀማሪው አዳም ሲሆን በሕገ ኦሪት ደግሞ የሊዊ ወገን ብቻ ለሆኑት ለእነ አሮን እንዲሆን እግዚአብሔር አዟል።

የክህነት ሥልጣን ሰዎች ስለፈለጉ ብቻ የሚገኝ ሳይሆን የእግዚአብሔር ምርጫም ነው። ስለሆነም ሐላፊነቱ ከባድ ነው። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥልጣን ክህነትን ለሐዋርያት በሰጣቸው ጊዜ የሰጣቸው ሐላፊነት ከባድ መሆኑን በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፏል። ክህነት በጉፍን ጠብቅ በማለት የመጠበቅ የማስተዳደር ከፍተኛ ሐላፊነት የተሰጠበት ነው። በመሆኑም ክህነት ሲሰጥ ሥርዓትና ሕግ አለው። ቤተ ክርስቲያን ስለ ካህናት አገልግሎት በግልጽ የሚያስረዳ ቅዱሳት መጻሕፍት አሏት። ከእነዚህ መካከል አንዱ ፍትሐ ነገሥት ነው።

ይህ መጽሐፍ ስለ ካህናት ዲያቆናት እና ኤጲስ ቆጶሳት የአመራረጥ መስፈርትና እንዴት እንደሚሻሩም በዝርዝር ያቀርባል።

የክህነት ደረጃዎች የሚባሉት ሦስት ናቸው። እነሱም፦ ጽጵስና፣ ቅስና እና ዲቄና ናቸው። ከዚህ ውጭ ያሉት ለምሳሌ ሊቀ ዲያቆናት፣ ሊቀ ካህናት፣ ሊቀ ጳጳሳት የመሳሰሉት የክህነት ደረጃዎች ሳይሆኑ የአስተዳደር ሹመት ናቸው። በሚሾሙበት ጊዜ፣ ዲቄና ሲሾሙ ጳጳሱ እጁን በተሟላ ራስ ይጭንበታል። ቅስና እና ጽጵስና ግን በንፍሐት /እፍ በማለት/ ይፈጸማል። ጽጵስና ሲሾም ግን በፓትርያርኩና ሌሎች ከሁለት በላይ የሆኑ ጳጳሳትና ምእመናን ሊሰበሰቡ የግድ ያስፈልጋል። ኤጲስ ቆጶሳት የሚባሉት ጽጵስና ለመሾም የታጩ የተዘጋጁ በድንግልና የመነኮሱ አበው ናቸው። እነዚህም ኤጲስ ቆጶሳት በተለይ በቀድሞው ሥርዓት ከጳጳሱ ሥር በአውራጃ /በዞን ደረጃ ሲያገለግሉ

ጳጳሱ ደግሞ በሀገረ ስብከት/ በክፍለ ሀገር አጠቃላይ ያገለግል ነበር። ሊቀ ጳጳሱ /የጳጳሳት አለቃ/ ግን በሲኖዶሱ በጳጳሳት ስምምነት የተመረጠ አንድ ጳጳስ ማለት ነው።

፩.፩.፩. «ክህነት ተያዙ» ሲባል ምን ማለት ነው?

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንደተናገረው፤ ክህነት ሲሰጥ መስፈርት አለው፤ /፩ጢሞ.፫÷፩/። ሲያዝም መሥፈርት አለው። የክህነት መያዝ እና መሻርም ልዩነት አላቸው። ክህነት ተያዙ ሲባል ለጊዜው ነው። የሚይዘውም ጳጳሱ ብቻ ነው። ጳጳሱ በቃል ወይም በደብዳቤ ክህነቱን ለተወሰነ ጊዜ መያዝ ይችላል።

የአንድ ጳጳስ ክህነት መያዝም ሆነ መሻር የሚችለው በሲኖዶስ /በጳጳሳት ምልዓተ ጉባኤ/ ከተወሰነ በኋላ ብቻ ነው።

የቄሱን፣ የዲያቆኑን ክህነት ግን ጳጳሱ ብቻውን መያዝና መሻር ይችላል። ቄሱ ግን የቄሱንም የዲያቆኑንም ሥልጣን ክህነት መያዝና መሻር አይችልም። ለጳጳሱ ያቀርባል እንጂ።

ሥልጣን ክህነት በአግባቡ ያላገለገለበት ካህን ቢኖር እንደ ገብረ ሐካይ /ክፉ ባርያ/ ይቆጠራል። ክህነቱም ይወሰድበታል። /ማቴ.፳፭÷፲፱/ ፍትሐ ነገሥት ይህን ጉዳይ ባብራራበት አንቀጽ በተራ ቁ.፩ የካህን ክህነት ሲያዝ እንዴት እንደሆነ፣ በምን ምክንያት እንደሚያዝ እና መያዝ ሲባል ምን ማለት እንደሆነ ተጠቅሷል።

ክህነቱ የሚያዝበት ምክንያት

የሥነ ምግባር ጉድለት ሲኖርበት፤

ካህኑን ምእመናን በተለያዩ ጉዳዮች ሲከሱት እስኪጣራ፤

ካህኑ የፈጸመው ጭፋት ካለ በጳጳሱ አማካይነት የተሰጠውን

ቀኖና እስኪጨርስ ድረስ ክህነቱ ይያዛል።

እነዚህና የመሳሰሉት አነስተኛ ጥፋቶች በክህነ ላይ ከተገኙ ጉድለቶቹን እስኪያስተካክል ድረስ በጳጳሱ አማካኝነት የሚሰጠውን ቀኖና ጨርሶ፤ ዳግመኛ ላለማጥፋት ወስኖ በጳጳሱ አማካኝነት ወደ ክህነቱ ሊመለስ ይችላል።

፩.፭.፪. «ከክህነቱ ተሻረ» ሲባል ምን ማለት ነው?

የክህነት መያዝ ለጊዜው መሆኑን ከላይ ጠቅሰናል። ካህኑ ደግሞ ከሥልጣኑ ይሻራል ሲባል ካህኑ በሥልጣኑ የሚሰጠው አገልግሎት ሙሉ በሙሉ ይወገዳል ማለት ነው። ካህን የነበረው ሰው ከክህነቱ /ከሥልጣኑ/ እንደተሻረ ሊቀጳጳሱ ለሚመለከተው ሁሉ በደብዳቤ ያሳውቃል። ያን ጊዜ ያ ሰው ከክህነቱ ተሻረ ማለት ነው። እንደ ምእመናንም ሆነ ማለት ነው። ካህን የተሰጠውን ሐላፊነትና አደራ በአግባቡ ካልተወጣ በወንጌል ያተርፉ ዘንድ መክሊት እንደተቀበሉ ሦስቱ ሰዎች ከእነርሱም መካከል ባለአንድ መክሊቱ ባለማትረፉ መክሊቱን እንደተነጠቀው ላተረፈው እንደተጨመረለት የክህነት የመሻር ሥርዓትም በዚያ አግባብ ይፈጸማል። /ማቴ.፳፭.፲፱/ በሚሻሩት በእነዚህ ምትክ ሌሎች ይሾማሉ። “በጐቼን በትናችኋል፤ አልጐበኛችሁም የሚጠብቁ እረኞችንም አሥነሣለሁ።” በማለት በነቢዩ ቃል እንደተነገረ። /ኤር. ፳፫፡፩/

፩.፭.፫. የሽረቱ ምክንያት

“በእንተ ምክንያት እንተ ታውድቆ” ከሹመቱ የሚሻር በትን ምክንያት የሚናገረው ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ሲሆን ከሽረቱ መክንያቶች ጥቂቶቹ ደግሞ

ሁለት ሚስት ያገባ /ሁለት ጊዜ ያገባ/፤

ዝሙት የፈጸመ፤

ነፍስ የገደለ፤

ጉቦ በመቀበል የታወቀ፤

ሁልጊዜ በሐሰት የሚመሰክር፤

የንስሐ ልጆቹን የኃጢአት ኑዛዜ የሚቀበል፤

እያወቀ ክፉ ሥራን ብቻ የሚያዘውትር፤

ሁል ጊዜ ሰካር የሚያበዛ፤

በክህነቱ ምእመናንን ማገልገል እየቻለ ማገልገል የማይፈልግ፤

የሃይማኖት ህጻጽ ያለበት፤

ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን እያወቀ የማይጠብቅ፤

ጥፋቱን ያሻሽል ዘንድ በጳጳሱ የተወሰነለትን ቀኖና ሲጨርስ በድጋሚ ወደ ጥፋቱ የሚመለስና ማሻሻል የማይፈልግ ከሆነ ከሥልጣኑ ክህነቱ ይሻራል።

ክህነቱን ለመያዝም ሆነ ከክህነቱ ለመሻር የሚችለው ግን ካህኑ ያለበት የሀገረ ሰብከቱ ጳጳስ ብቻ ነው። ይህንን ተግባራዊ ለማድረግ ግን የሚከተሉት ቅድመ ሁኔታዎች መሟላት አለባቸው።

ካህኑ የፈጸመውን ጥፋት በተመለከተ በቂ መረጃ መሰብሰብ፤

/በጥፋቱ ላይ ሪፖርት ያቀረቡት/ ካህኑን ስለጠሉ ብቻ የሚከሱ ሰዎች አለመሆናቸውን ማጣራት፤

እንደ ጥፋቱ ሁኔታ ታይቶ ምክርና ቀኖና መስጠት፤

ከምክሩ በኋላ ጥፋቱን ማሻሻሉን ማረጋገጥና የመሳሰሉትን፤ ቅድመ ሁኔታዎች ተግባራዊ ከሆኑ በኋላ ጳጳሱ ከክህነት ሥልጣኑ መሻር ይችላል፡፡

በአጠቃላይ ካህን ሥልጣን ክህነቱ የሚያዝበትና የሚሻርበት ምክንያቶች የተለያዩ ቢሆንም ተቀራራቢና ተመሳሳይነት አላቸው፡፡ መሻርና መያዝ ግን ከላይ እንደገለጽነው ልዩነት አላቸው፡፡

፩.፭.፩. ክህነትን የተቀበለ አንድ ሰው ሊመልስ ይችላል?

ሥልጣን ክህነት ሲፈልጉ የሚገኝ /የሚወሰድ/ ሳይፈልጉ ሲቀር ደግሞ የሚመለስ አይደለም፡፡ ከላይ እንደተጠቀሰው ባጠፋው ጥፋት መሠረት ሊወሰድበት ይችላል እንጂ የራሱን ምክንያት በማቅረብ መመለስ አይችልም፡፡

፩.፭.፪. ሰውየው አካላቱ ጉደሎ ቢሆንስ? ጊዜስ ባይኖረው?

የክህነት አገልግሎት ዘርፈ ብዙ ነው፡፡ አንድ ካህን ካህን ስለሆነ ብቻ ሊተገብረው የሚገባ ሐላፊነት አለው እነሱም

ማስተማር

ማጥመቅ

ማቁረብ እና የመሳሰሉት ናቸው፡፡

ይህን ባያደርግ ተጠያቂ ይሆናል፡፡ “የማስማሪያዬን በጉች ለሚያጠፋና ለሚበትኑ እረኞች ወዮላቸው” በማለት ነቢዩ የካህናትን ድርሻ በተመለከተ ጽፏል፡፡ /ኤር.ጳ፫፡፩-፭/

ከዚህ የተነሣ አካላቱ ጉደሎ ሆኖ መቀደስ የሚችል ከሆነ መቀደስ ይችላል፤ ካልቻለ ግን ሌሎቹን አገልግሎቶች ተግባራዊ

ያደርጋል፡፡ ማስተማር፤ መባረክ የመሳሰሉትን የአገልግሎት ዓይነት ከቤተሰቦቹ ጀምሮ ማገልገል ይችላል፡፡ /ፍት.አንቀጽ ፱/

ጊዜ ባይኖረውስ ለሚለው ደግሞ የሰው ልጅ ምድራዊ አገልግሎቱን የሚያቆመው ሲሞት ብቻ ነው፡፡ አገልግሎት የሚጀመረው ራስን ከማገልገል ነው፡፡ ጊዜውም የተፈጠረልን እግዚአብሔርን ልናገለግልበት ነው፡፡ ለእያንዳንዱ ተግባር የተከፋፈለ ጊዜ እግዚአብሔር ሰጥቶናል፤ “ለሁሉም ጊዜ አለው” ተብሎ እንደ ተጻፈ፡፡ /መክ. ፫፡፩/ ስለዚህ የክህነት አገልግሎት ጊዜ የሚያሳጣ አይደለም፡፡ በሄዱበት ሁሉ ማገልገል ይቻላልና፡፡ በተለያዩ የሥራ ዘርፍ የተሰማሩ ካህናት አባቶች በሚሠማሩበት የሥራ ቦታቸው /መሥሪያ ቤታቸው/ የሥራውን ሂደት በማያስተጓጉል መልኩ መእመናንን ማገልገል ይችላሉ፡፡

፩.፱. ውግዘት

ውግዘት የሚለው ቃል የግእዝ ሲሆን ትርጉሙ መለየት ማለት ነው፡፡ አንድ ምዕመን ከሃይማኖት ወጥቶ ከቡድን ምግባር ተለይቶ ከሃይማኖቱ ደግማና ቀኖና ውጪ ሆኖ ሲገኝ በሥልጣን ክህነት የሚፈጸም መንፈሳዊ ቅጣት ነው፡፡ ይህን ቅጣት ተግባራዊ የሚያደርጉት ጳጳሳትና ቀሳውስት ናቸው፡፡ ውግዘትን ለማስተላለፍ የራሱ የሆነ ሂደት አለው፡፡ ያጠፋው ካህንም ሆነ ምእመን ስለጥፋቱ አስቀድሞ ይመክራል፡፡ በጉባኤ መካከልም እንዲመክር ይደረጋል፡፡ እስከ ሦስት ጊዜ ያህል ተመክሮ እምቢ ካለ በኋላ ይወገዛል፡፡ ምክንያቱም ሥልጣን ክህነትን የሠራልን ኢየሱስ ክርስቶስ “በምድር ያሰራችሁት በሰማይም የታሰረ ይሆናል፤ በምድር የፈታችሁት በሰማይም የተፈታ ይሆናል” ተብሎ ለካህናት ሥልጣን ተሰጥቷቸዋልና ነው፡፡ /ማቴ.፳፰፡፳፰/

ሥልጣን ከህንቱ የተያዘበት፤ የተሻረ ካህንና የተወገዘ ካህን ልዩነት አላቸው። ሥልጣን ከህንቱ የተያዘበትና የተሻረበት ካህን አንደ ምእመን ሆኖ በሃይማኖት ውስጥ ሊኖር ይችላል። የተወገዘ ከሆነ ግን በሃይማኖት ከቤተ ክርስቲያን አንድነት የተለየ ይሆናልና ነው። ይሁን እንጂ ያለ በቂ ምክንያት በጥቃቅን ጉዳዮች ያለ ውይይት፤ ያለ ምክር ማውገዝም የተከለከለ ነው። ምክንያቱም ማውገዝ ማለት ከቤተ ክርስቲያን አንድነት ይለያልና፤ በፍትሐ ነገሥት ያለ አግባብ ማውገዝ እንደማይገባ ተጽፏል። “አኮ በግዘት ኢይእሥር ወኢያውግዝ ዘእንበለ ርትዕ ሎቱ ይኩን ውእቱ እሡረ ወውጉዝ እምነበ እግዚአብሔር፤ በማይገባ አያውግዝ፤ በማይገባ ቢያወግዝ እሱ እራሱ የተወገዘ ይሆናል” ይላልና። /ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭-፪፻፹፬/ ከማውገዝ በፊት /ቅድመ ውግዘት/ ሂደቶቹን በአጽንኦት መመልከት ያስፈልጋል።

በቤተክርስቲያን ታሪክ ውስጥ እንደ ምናገኘው የሊቀ ጳጳሳት መዓርግ የነበረው ንስጥሮስ የሃይማኖት ሕፃኑ ስለተገኘበትና ከከህ ደቱ አልመለሰ ሲል በጉባኤ ኤፌሶን በ፬፻፴፩ ዓ.ም ፫) ሊቃውንት ተሰብስበው ከቤተክርስቲያን አንድነት ለይተውታል። ይህ የሆነበት ምክንያት ንስጥሮስ ተወግዞ በይፋ መለየቱን ያላወቁትን ምእመናን እንዳያሳስቡ ሊቃውንቱ ከቤተክርስቲያን ለይተውታል። ሀብተ ክህነቱም ይወሰድበታል።

አንዱ ጳጳስ ያወገዘውን ሰው ሌላው ጳጳስ ዝም ብሎ አይፈ ታውም፤ እራሱ ይፈታል እንጂ። ጳጳሱ ያወገዘውን ካህን መፍታት አይችልም። ጉዳዩ ታውቆ ግለሰቡ ከጥፋቱ ከተመለሰ ያወገዘው ጳጳስ ካለ እራሱ ይፈታል፤ በሕይወት ከሌለ ግን ሌላ ጳጳስ ይፈታል። ካህን ያወገዘውን ጉዳዩ ከተጣራ በኋላ ጳጳስ መፍታት ይችላል። /ፍስሐ ነገሥት አንቀጽ ፭-፩)፻፺/

በአጠቃላይ ውግዘት ያለ ምክንያት የሚተላለፍ ሰላልሆነ በጥንቃቄ ታይቶ ከብዙ ሂደት በኋላ የሚከናወን ቅጣት ነው። ስለሆነ ነም ካህናቱም ሕዝቡም በአጠቃላይ በትዕግሥትና በፍቅር ቤተክር ስቲያንን ማገልገል ይገባቸዋል።

ግጥሙ

ጥፋቱ በግልጽ የታወቀ ካህን ሥልጣኑ ያለ መያዙና ያለ መሻሩ ጉዳይ የካህናትን ብቃት እና አስፈላጊነት ዝቅ ሊያደርገው ይችላል። የካህናት አገልግሎት ጥራትንም በተመለከተ መነሻና መድረሻው እንዳይጠፋና ተተኪውን ትውልድ በአግባቡ ሊመራ የሚችል ካህን ለማፋራት የሚቻለው ያጠፋው እየተቀጣ፤ የተቀጣው እየተስተካከለ ሲሄድ ነው።

ይህ ካልሆነ ግን ምእመናን በአግባቡ የሚሠራ ካህን መጠበቅ ብቻ ዘመናትን ሊያሳልፉ ይችላሉ።

ከህንት ሰማያዊ ሥልጣንና ጸጋ በመሆኑ በአግባቡ መያዝ የማይችል ካህን ካለ ይወሰድበታል። የአገልግሎቱን ታላቅነት ተገንዝቦ ሐላፊነቱን የሚወጣ ካህን ደግሞ ስለ አገልግሎቱ ሰማያዊ ዋጋ ያገኛል። የክህነት አገልግሎት የነፍስን የሥጋን ችግር የማስወገድ ኃይል አለው። ይህ ውጤታማ የሚሆነው ካህኑ የተሰጠውን በክህነት የማገልገል ጸጋውን በአግባቡ ይዞ የተሰጠውን ድርሻ ለመወጣት ቁርጠኛ አሳብ ሲኖረው ብቻ ነው።

፩.፲. በትንሣኤ በዓል እርድ መከናወን ያለበት መቼ ነው?

አብዛኛውን ጊዜ በተለይም በትንሣኤ በዓል ብዙ ምእመናን ቅዳሜ ለእሑድ ምሽት ዐሥራ ሆለት ሰዓት ጀምሮ እርድ ያከናውናሉ።

ለመሆኑ የትንሣኤው ሌሊት ቅዳሴ ተጀምሮ ሳይጠናቀቅ የጸሎት ክፍል በሆነው ሰዓት የታረደ እንስሳ ሥጋ ይበላልን? በአጠቃላይ የትንሣኤ በዓል እርድ መከናወን ያለበት መቼ ነው? ብታብራሩልኝ?

በዐቢይ ጸም ውስጥ ካሉት ስምንት ሳምንታት ውስጥ አንዱ ሰሙኑ ሕማማት ነው። ሰሙኑ ሕማማት ማለት የሕማማት ሳምንት ማለት ነው። እነዚህ ዕለታትም ከሰርክ ሆሣዕና ጀምሮ ያሉት ቀናት ናቸው። ሰሙኑ ሕማማት የተባለው ለአምስት ሺሕ አምስት መቶ ዘመን የነበረው የዓመተ ፍዳ የዓመተ ኩነኔ ምሳሌ በመሆኑ፤ አንድም ዕለታቱ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰውን ዘር ኃጢአት ለመደምሰስ፤ ከዲያብሎስ ቁራኝነት ለማላቀቅ፤ ከሲኦል ባርነት ነጻ ለማውጣት፤ ከሞተ ሥጋና ከሞተ ነፍስ ለማዳን በዕለተ ዓርብ የተቀበለውን ጸዋት መከራዎች የሚያመለክቱ በመሆናቸው ነው። «በእውነት ደዌያችንን ተቀበለ፤ ሕማማችንንም ተሸከመ» እንዲል። ኢ.ሳ.፲፪፡፪።

በሰሙኑ ሕማማት የጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን መከራና ሞት የሚያስታውሱ ምንባባት ከቅዱሳን መጻሕፍት ተውጣ ጥተው ይነበባሉ። አዳም ከፈጣሪው ተጣልቶ ለአምስት ሺሕ አምስት መቶ ዘመን መኖሩን ለማስታወስ መንበረ ታቦቱ ሳይቀር በጥቁር ልብስ ይሸፈናል። ልብስ ተከህኖው ጥቋቁር ነው።

ቅዱሳን ሐዋርያትም ጌታችን ከተያዘበት ከሐሙስ ማታ ጀምሮ እስኪነሣ ድረስ ትንሣኤውን ሳናይ ምግብ አንቀምስም ብለው ለሦስት ቀናት የጸሙት «ጸመ አክፍሎት» ይባላል። «ሙሽራው ከእነርሱ በተለየ ጊዜ ይጸማሉ።» እንዳለ ጌታ። ማቴ.፱፡፲፭። ከእነዚህ ዕለታት አንዱ ቀዳም ስዑር ናት። ቀዳም ስዑር ጸም

መሆኑ ሠለስቱ ምእት፡- «ጸመ አርብዓ /ዐቢይ ጸም/ እና ከፋሲካ የሚቀድሙ ሰባቱን ዕለታት /ሰሙኑ ሕማማት/ ጸምነታቸውን በፍጹም ጥንቃቄ ጠብቅ። በሰንበት ቀኖችም እንደ ሌሎች ቀኖች አትጹም፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስኩብ በመቃብር ሆኖ ከነበረባትና ድኅነት ከተደረገባት ከፋሲካ ዋዜማ ካለች ከአንዲት ቅዳሜ ቀን /ቀዳም ስዑር/ በቀር» በማለት ገልጸዋል። ሃይ.አበው ዘሠልስቱ ምእት ምዕራፍ ፳፩፡፳፮። ይህች ዕለት ግን በጸም ስለተሻረች «ቀዳም ስዑር፤ የተሻረች ሰንበት» ትባላለች። በዚህች እለት ካህናት «ገብረ ሰላመ በመስቀሉ ትንሣኤሁ አግሃድ» እያሉ ቁጤማ እያደሉ የምሥራቹን ይናገራሉ። ምሳሌነቱም ኖኅ የላካት ርግብ የለመለመ ቅጠል ይዛ የጥፋት ውኃ መጉደሉን ለኖኅ እንዳበሠረች ካህናትም «ካትገ ማየ ኃጢአት፤ ሐጸ ማየ ኃጢአት» እያሉ በመስቀል ኃጢአተ ዓለም መደምሰሱን ቁጤማ ይዘው ያውጃሉ።

ብዙ ሰዎች የቀዳም ስዑር ምሽት ዶሮ፤ በግ፤ ... ወዘተ ያርዳሉ። በዚህ ዕለት ማረድ በልማድ ተያይዞ መጣ እንጂ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንም ሆነ ትውፊቱ አያዝዝም። በቀዳም ስዑር ለምን እንደ ሚያርዱም ሲጠየቁ «ለበዓሉ ቅድመ ዝግጅት ለማድረግ፤ ሌሊት ከቤተ ክርስቲያን አስቀድሰው ሲመለሱ ለመግደፍና ነዳያንን ለማስፈሰክ ነው» በማለት ይመልሳሉ። ሊቃውንቱ ሲያትቱ ግን ዝግጅት የሚያስፈልጋቸው የሚባሉት በባሕሪያቸው የሞቱ ለምንላቸው ምግቦች ነው። ማለትም እንጀራ፤ ዳቦ ... ወዘተ ምክንያቱም እነዚህን ለማዘጋጀት ብዙ ጊዜ የሚፈልግ ነውና። እንስሳት ግን ደመነፍስ ናቸው። እንስሳትን ለማረድ ዝግጅት አይጠይቅም፤ ወዲያው የሚታረዱ ናቸው። ማስፈሰክ ለተባለውም "ተንሥኦ እሙታን" ከሚባልበት ከመንፈቀ ሌሊት በኋላ ተሠርቶ የሚደርስ ነው።

በዓሉን በማስመልከት ባለን አቅም እርድ የምናርደው የደስታ፣ የምሥራች መግለጫ ነው። ደስታችንን የምንገልጸው ደግሞ ጌታችን ከተነሣ በኋላ ነው። የንሣኤያችን የምሥራች የተሰበከልን በጌታችን ትንሣኤ ምክንያት ነውና። ስለዚህ «ተንሥእ እሙታን፤ ከሙታን ተለይቶ ተነሣ፤» ተብሎ አዋጅ ሳይታወጅ መታረድ የለበትም። በቀዳም ስዑር ማረድ አዋጅ ሳይታወጅ ከማረዳችንም በላይ የትንሣኤን በዓል አላከበርንም እንደማለት ነው።

የጌታችን ትንሣኤ የምሥራች እስከሚነገርበት ሰዓት ድረስ ስመ ሥላሴ አይጠራም። ታዲያ በቅዳሜ ምሽት በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ ሳይባል፤ በመስቀል ሳይባረክ ማረድ በዘመነ ኦሪት እንደታረደ፤ /እንደተሠዋ/ ነው የሚቆጠረው። ምክንያቱም «ክርስቶስ ተንሥእ እሙታን» አልተባለምና።

እንደ ሊቃውንቱ አገላለጽ ሌሊት ከቅዳሴ መጨረሻ በየቤታችን ልንመገበው የሚገባ ከጥሉላት ምግቦች ርቀን ከመቆየታችን አንጻር ጤንነታችንን የማይጐዳ ማር፤ ተልባ፤ በወተት በእርጐ ተደርጐ ነው የሚበላው። እርድ መፈጸም ያለበት ጠዋት ወይም ደግሞ «ወተንሥእ እሙታን» በተባለበት ከሌሊቱ ፮ ሰዓት በኋላ ነው። ያኔ መስቀል ይዞራልና።

አንዳንድ ሰዎች ሲናገሩ ቅዳም ስዑር ጸም መሆኑን አምናለሁ። ነገር ግን ከምሽቱ ፲፩ ሰዓት /ከዋይማው/ ጀምሮ ወደሚቀጥለው ቀን /አሐድ/ ስለሚቆጠር ማረድ ይቻላል ይላሉ። ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን ለዚህ ሲመልሱ፡- ፍትሐ ነገሥቱ በአንቀጸ ጸም ላይ «ክብርት በምትሆን በዐርባ ጸም በመጀመሪያው ሱባኤ እስከ ፲፩ ሰዓት፤ ከቅድስት ጀምሮ እስከ ኒቆዲሞስ አርብ እስከ ፲፩ ሰዓት፤ በሰሙኑ ሕማማት እስከ ፲፫ ሰዓት /ከሌሊቱ አንድ ሰዓት ጨምሮ

ወይም እስከ ጸሐተ ኮከብ - ኮከብ በሰማይ መልቶ እስኪታይ/ ዱሙ... ይላል። ቅዱሳት መጻሕፍትም ለጸም ማድላት እንዳለብን ይመክሩናል።

ከምሽቱ ፲፩ ሰዓት ጀምሮ ወደሚቀጥለው ቀን /ወደማግሥቱ/ ነው የሚቆጠረው የሚባለው ለምስጋና ሲሆን ነው። ለምሳሌ፡- በዋይማ ምስጋና ለነገ የበዓሉ መዳረሻ /መግለጫ/ እንዲሆን ማለት ነው። ጸም ግን ወዲያውኑ በተግባር /በድርጊት/ የሚፈጸም ነው። ወደማግሥቱ ይቆጠራል አንልም ምክንያቱም ጸም ተግባር ነውና።

በተጨማሪም ቅዱሳት መጻሕፍት የሚያዝዙን «የሚቻላችሁ ከሆነ ከዚህ አብልጣችሁ ዱሙ» ነው የሚለው። ይልቁንም የጸማችንን ጊዜ ከዕለት ወደ ዕለት ከፍ እያደረግን ልንሄድ ይገባናል እንጂ በየምክንያቱ ከነበርንበት ልንቀንስ አይገባም። የሰው ልጅ በረከት፤ ሥርየተ ኃጢአት፤ ድኅነት፤ የዘላለም ሕይወት ለማግኘት ራሱን ለሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መገዛት ማስገዛት ካልቻለ ከፈጣሪው ጋር አንድነት አይኖረውም። ፈቃደ ነፍስን ለመፈጸም የምታበረታታ ደገኛ ሕግ ደግሞ ጸም ናት።

በአጠቃላይ በቅዳም ስዑር ማረድ የጸም ክፍል በሆነው ሰዓት ከማረዳችን በተጨማሪ የትንሣኤን ምሥራች አይሰብክም። ምክንያቱም ጌታችን እስኪነሣ ድረስ በሐዘን ነው ያለነው። እንደ ሥርዐቱ ከሆነ ሲታረድ ካህኑ ቢላዋውን ይባርክላታል፤ አራጁ ያርዳል፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ሙስና መቃብር አጥፍቶ ተነሥቷልና፤ «ክርስቶስ ተንሥእ እሙታን» ተብሎ አዋጅ ተነግሯልና። ስለሆነም በቅዳም ስዑር ምሽት ማረድ በልማድ የመጣ እንጂ የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት አይደለም።

ክፍል ካልእ

በእንተ ቅዱሳት መጻሕፍት

፪.፩ ተአምረ ማርያም

ታሪኩ፣ ምንጩ፣ ይዘቱ፣ ተለማኒነቱ

በቤተ ክርስቲያናችን ከሚታወቁት ቅዱሳት መጻሕፍት አንዱ ተአምረ ማርያም ነው። ተአምረ ማርያም በቤተ ክርስቲያናችን የንባብና የጸሎት ሥርዓት ውስጥ ሁነኛ ቦታ ካላቸው መጻሕፍት /Liturgical Books/ መካከል አንዱሲሆን ከሰዓታት፣ ከቅዳሴ በኋላና በልዩ ልዩ የጉባኤ ጸሎቶች ጊዜ ይነበባል። በሌላ በኩል በቤተ ክርስቲያናችን ተአምራትን ብቻ በማካተታቸው የተአምረ መጻሕፍት የሚባሉት ሁለት መጻሕፍት ብቻ ሲሆኑ እነርሱም ተአምረ ማርያምና ተአምረ ኢየሱስ ናቸው። የሌሎቹ ቅዱሳን ተአምራት በየገድላቸው ተካትቶ ወይም ለብቻ ቦታ ተሰጥቶት ይገኛል።

ተአምረ ማርያምን በተመለከተ ሊነሣ የሚገባው ሌላው ነጥብ በብራና ከተጻፉት /በተለይ በማይክሮ ፊልም ከተቀረፁት/ የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት መካከል ከመዝሙረ ዳዊት ቀጥሎ በብዛት ሁለተኛውን ቁጥር የያዘ መሆኑ ነው። ይህም በቤተ ክርስቲያን ጸሎት መጽሐፉ ያለውን ቦታ ያመለክታል።

የተአምረ ማርያምን አስፈላጊነት /Authenticity/ እና ተለማኒነት /Validity/ ለመቀበልና ለመተንተን እንዲቻል «ተአምረ» የሚለውን ቃል ጽንሰ አሳብ መተንተንና ከቤተ ክርስቲያን ትምህርት አንጻር መመልከቱ የግድ ይላል። ስለሆነም ከሁሉ አስቀድመን ይህን እንመለከታለን።

፪.፩.፩. ተአምረ ምንድን ነው?

ይህን ጥያቄ ለመመለስ የተለያዩ ሊቃውንት ሰፋ ያለ ትንታኔ ሰጥተዋል። ተአምራት በነገሮች አካላዊም ሆነ ኅሊናዊ ሥርዓት የሚፈጠሩ ክስተቶች ወይም ሁኔታዎች ሲሆኑ እነርሱም ለሰው ድኅነት የሚረዱ ሁኔታዎች ናቸው። እነዚህ ነገሮች በተለመደው የተፈጥሮ ሕግና ሥርዓት መሠረት ሊተነተኑ ወይም ሊነገሩ አይችሉም፤ ሁሉም የእግዚአብሔር ሥራዎች ናቸውና። /Encyclopedia of Catholic Devotions and Practices 356/

«ተአምረ የተፈጥሮን ሕግ ባልጠበቀ ሁኔታ ወይም ከተለመደው ነገር ውጭ የሚከሰት ሁኔታ ነው። ይህም የእግዚአብሔር ወይም የሌላ ከዚህ ዓለም ውጭ የሆነ ኃይል ውጤት ነው። ስለዚህም የመልእክቱ ወይም የመልእክተኛው ምንጭ መለኰታዊ ኃይል ነው።» /Eerdmans:722/ አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌም «ተአምረ» የሚለውን ቃል ሲገልጹ ፡ “ ድንቅ ምልክት እንደ ነቢያት እንደ ሐዋርያት በእግዚአብሔር ኃይል በክርስቶስ ስም ካልሆነ በቀር ማንም ሰው ሊሠራው የማይችል ልዩ ድንቅ ጉድ ብርቅ የኾነ አምላካዊ ሥራ” ብለዋል። /መጽሐፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገብ ቃላት ሐዲስ ገጽ፣ ፬፻፳፰/።

አንድን ክስተት “ተአምረ ነው” የሚያሰኙት የሚከተሉት ሦስት መሠረታዊ ነጥቦች ናቸው። የመጀመሪያ የሚፈጠረው ክስተት ከተለመደው የተፈጥሮ ሕግና ሥርዓት ውጭ መሆኑ ሲሆን፤ ሁለተኛው ደግሞ ክስተቱ የሚፈጸመው ከመለኰት በሚሆን ኃይል መሆኑ ነው። ሦስተኛው ለሰው ልጅ ድኅነት ሲባል የሚፈጸም መሆኑ ነው።

ይህን ጉዳይ በምሳሌ እንመልከተው፡፡ የኤርትራ ባሕር ከሁለት ተከፍሎ ሕዝብ አስራኤል በደረቅ መሬት ተሻግረዋል፡፡ የውኃው በበትር መከፈልና አንደ ግድግዳ መቆሙ ከተፈጥሮ የሰበት ሕግ ውጪ ነው፡፡ ይህንን ተአምር የፈጸመው ሊቀ ነቢያት ሙሴ ቢሆንም ለሊቀ ነቢያት ሙሴ ይህንን ኃይልና ሥልጣን የሰጠው እግዚአብሔር ነው፡፡ ዘጸ. ፲፬÷፲፭-፳፩፡፡ ይህ ተአምር የተፈጸመውም እስራኤልን ከፈርዖን ግዙት፣ ከግብፅ ባርነት ለማዳን ነው፡፡

ሌላ ምሳሌ እናክል፡፡ በዮሐንስ ወንጌል ፲፩÷፩-፵፬ አልዓዛር ከሞት መነሣቱ ተጽፏል፡፡ ይህ ሰው ከሞተ ከአራተኛ ቀን በኋላ መነሣት ከተፈጥሮ ሕግ ውጭ ነው፡፡ የተለመደው የተፈጥሮ ሂደት ከሞት በኋላ የሥጋ መፍረስ መበሰበስ ነው፡፡ እኅቱ ማርታም፡- “ጌታ ሆይ ከሞተ አራት ቀን ሆኖታልና አሁን የሸታል፡” ዮሐ. ፲፩÷፵፬ በማለት የተናገረችውም ለዚህ ነው፡፡ አልዓዛርን ከሞት ያሥነሣው ምድራዊ ጥበብና ኃይል ሳይሆን መለኰታዊ ኃይል ነው፡፡ ይህም የተፈጸመው አይሁድ ይህን ተመልክተው አንዲድኑ ነው፡፡ “ስለዚህ ወደ ማርታም ከመጡት ኢየሱስም ያደረገውን ካዩት ከአይሁድ ብዙዎቹ በእርሱ አመኑ፡፡” ዮሐ. ፲፩÷፵፭፡፡

፪.፩.፪. የተአምር መገለጫዎች

አንዳንድ ሊቃውንት “ተአምር” የሚለውን ቃል ከመተንተን ይልቅ መገለጫዎቹን መመልከቱ የበለጠ ግልጽ ያደርገዋል ይላሉ፡፡ ከዚህ በመቀጠል የተዘረዘሩት ነጥቦችም ይህን ይመለከታሉ፡፡

ሀ/ መደጋገም፡- ይህ ሲባል “ተአምር” በተፈለገበት ጊዜና ቦታ ደግሞ ደጋግሞ መታየቱ በአጋጣሚ የተገኘ ያለመሆኑንና መለኰታዊ መንሥኤ እንዳለው ያመለክታል፡፡ ለምሳሌ በዘጸ.፳፩

፡፱-፱ ላይ እንደተገለጠው እስራኤል በእግዚአብሔር ላይ ባጉረመ ረሙ ጊዜ እባቦች ነደፏቸው፡፡ በኋላም በሙሴ አማላጅነት የሚፈወ ሱበት መንገድ ተነገራቸው፡፡ ይኸውም ሙሴ የናስ እባብ በዓላማ ላይ እንዲሰቅል ተነገረው፡፡ በዚያ ጊዜ ወደ ተሰቀለው የናስ እባብ የተመለከተው ሁሉ ዳነ፡፡ ዘጸ.፳፩÷፱፡፡ ይህ ተአምር በሁሉም እስራኤላዊ ላይ በየተራ መፈጸሙ የአጋጣሚ አለመሆኑን ያመለክታል፡፡ ታቦተ ጽዮን በፍልስጥኤማውያን ተማርካ ወደ ጋዛ በወረደች ጊዜ ዳጎን ባለበት በቤተ ጣዖት አስቀመጧት፡፡ በነጋው ዳጎን በእግዚአብሔር ታቦት ፊት ወድቆ ተገኘ፡፡ “ካህናተ ጣዖትም” ወደ ቦታው መለሱት፡፡ በሁለተኛው ቀን ማለዳ ደግሞ ዳጎን በታቦቱ ፊት ወድቆ ተሰባብሮ ተገኘ፡፡ /፩ኛ ሳሙ.፭÷፩-፭/፡፡ ይህ ሁኔታ በአጋጣሚ ሳይሆን የእግዚአብሔር ቅጣት መሆኑን እንዲያውቁ አደረጋቸው፡፡

ለ/ ወደ ጥንት ማንነቱ መመለስ፡- ተአምሩ ከተፈጸመ በኋላ ሁኔታዎች እንደ ቀድሞው የሚሆኑበት ጊዜ አለ፡፡ ይህም የዚያ ተአምር መፈጸም በሌላ ምክንያት ሳይሆን ልዑል እግዚአብሔር ለጥሪ፣ ለምልክት፣ ለቅጣት ያደረገው መሆኑን ለማመልከት ነው፡፡ ለምሳሌ፡- ንጉሥ ኢዮርብዓም የእግዚአብሔርን ሰው በተቃወመ ጊዜ እጁ ደረቀች፡፡ በእግዚአብሔር ሰው ልመና ግን ወደ ጥንት ጠባይዋ ተመለሰች፡፡ /ነገሥት ፲፫÷፩-፯/፡፡ የሙሴ በትርም እባብ ከሆነች በኋላ ተመልሳ በትር ሆናለች፡፡ /ዘጸ.፱÷፪-፱/፡፡

ሐ/ ቀድሞ የሚሰጥ ትእዛዝ ወይም ቃል፡- አንድ ተአምር ከመፈጸሙ በፊት ለሕዝቡ ቀድሞ የሚሰጠው ትምህርት፣ ትእዛዝ ወይም ቃል የሚፈጸመው ተአምር፣ ከእግዚአብሔር መሆኑን ይገልጣል፡፡ “ኢያሱም ሕዝቡን፡- ነገ እግዚአብሔር በመካከላችሁ ድንቅ ነገር ያደርጋልና ተቀደሱ አሉ፡፡” ይህ የመስፍን እስራኤል ኢያሱ

ቃል በኋላ የዮርዳኖስ ወንዝ ያለ ግድብ ሲቆም ተአምሩን የሠራው እግዚአብሔር መሆኑን እንድናውቅ ነው።

መ/ ጸሎት፡- ከጸሎት በኋላ የሚፈጸመው ተአምር እግዚአብሔር ጸሎትን ሰምቶ ድንቅ ሥራውን መፈጸሙን ያመለክታል። የማራ ውኃ ከመራራነት ወደ ጣፋጭነት የተለወጠው የሙሴን ጸሎት እግዚአብሔር ስለሰማው ነው። /ዘጸ.፲፭፥፳፪-፳፮/። መስፍኑ ሶምሶን በሌሊት እያለ በተጠማ ጊዜ ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፡- «እግዚአብሔርንም በሌሊት ያለውን አዘቅት ሰነጠቀ፤ ከእርሱም ውኃ ወጣ፤ እርሱም ጠጣ።» /መሳ.፲፭፥፲፰-፲፱/።

ሠ/ ተቃርኖ /ተጻፎ/ /Paradox/፡- ጠርጦለስ የተባለው የሰሜን አፍሪካ ሊቅ፡- «ወለፊንዲ በመሆኑ ፍጹም የሚታመን ነው። ... የማይቻል በመሆኑ እውነት ነው።» {«It is to be believed absolutely because it is absurd ... It is certain because it is impossible»} / On the Body of Christ, p.75/ በማለት እንደ ተናገረው ሁሉ የሚቃረኑ /የሚጻረሩ/ ነገሮች መከናወናቸው ጉዳዩ በአጋጣሚ ወይም የተፈጥሮአዊ ሂደቶች ውጤት አለመሆኑን ያመለክታል። ለምሳሌ፡- እስራኤል የዮርዳኖስን ወንዝ ሲሻገር «እንደ መከር ወራት ሁሉ የዮርዳኖስ እጅግ ሞልቶ ነበር» /ኢያሱ.፫፥፲፱/። ይህም ማለት የዮርዳኖስ ቆሬ ሁሉ በውኃ ተሸፍኖ ነበር። በዚያው ሰዓት «ታቦት ተሸካሚዎቹ ወደ ዮርዳኖስ ሲደርሱ፤ ታቦቱንም የተሸከሙት የካህናቱ እግሮች በውኃው ዳር ሲጠልቁ ከላይ የሚወርደው ውኃ ቆመ።» /ኢያሱ.፫፥፲፭/። እነዚህ ሁለቱ ነገሮች የሚቃረኑ ናቸው። ውኃው በጣም ሞልቷል፤ ተትረፍርፏል፤ ውኃው ቆመ። ነቢዩ ሳሙኤል ዝናም ከማውረዱ በፊት «የስንዴ መከር ዛሬ አይደለምን?» ብሎ ነበር። ይህም ወቅቱ ደረቅ የበጋ ወቅት መሆኑን ያሳያል። በኋላ ግን

በነቢዩ ጸሎት «እግዚአብሔርም በዚያ ቀን ነጐድጓድና ዝናም ላከ።» /፩ሳሙ.፲፪፥፲፯-፲፰/። የበጋ ወቅትና የዝናም መምጣት የሚቃረኑ ነገሮች ናቸው። አብርሃም ልጁን ይስሐቅን ከእግዚአብሔር ሲያገኝም ይኼው ሁኔታ ተከስቷል። «ልጅ ትወልዳለህ» ሲባል «የመቶ ዓሐት ሰው በውኑ ልጅ ይወልዳልን? ዘጠና ዓመት የሆናትም ሣራ ትወልዳለችን?» ብሎ ነበር። ከዚህ ሁኔታ በኋላ ግን ይስሐቅ እንደሚወለድ በርግጥ ተነገረው። /ዘፍ.፲፯፥፲፯-፳/። ለዚህ ነው አንድ ሊቅ እግዚአብሔርን «የማይቻሉ ነገሮች አምላክ» ብሎ የተናገረው።

ረ/ ሊሆን የማይችልበትን መንገድ ማለፍ፡- አንዳንድ ጊዜ ነገሮች ሊሆኑ የማይችሉበት ሁኔታ ይበልጥ የተጠናከረና ተአምሩን ላለማመን አንዳችም እድል ወይም ምክንያት በማይሰጥ ሁኔታ ይፈጸማሉ። ለምሳሌ ኤልያስ የበኦልን ነቢያት ሲያሳፍር በሚቃጠለው እንጨት ላይ አራት ጋን ውኃ አስጨምሯል። ይህ ደግሞ በሰው ሰውኛው አስተሳሰብ ያለመሆኑን ዕድል ያስፋዋል። በኋላም «የእግዚአብሔርም እሳት ወደቀች፤ የሚቃጠለውን መሥዋዕቱንም፤ እንጨቱንም፤ ድንጋዩንም አፈሩንም በላች።» /፩ነገሥ.፲፰፥፴፯-፴፰/።

ሰ/ በተፈቀደበት ቦታ ብቻ ተፈጻሚ መሆኑ፡- በሙሴ እጅ በግብፃውያን ላይ ይፈጸሙ የነበሩ ተአምራት እስራኤልን ከግብፃውያን የለዩ ነበሩ። «ብዚያ የዝንብ መንጋ የሚቀመጥበትን የጌሜምን ምድር እለያለሁ።» /ዘጸ.፰፥፳፪/ እንዳለ ይህም ተፈጥሯዊ ክስተት ሳይሆን ለትምህርት ወይም ለቅጣት የመጣ መሆኑ ይታወቅ ዘንድ ነው።

ሸ/ የአረማውያን ምስክርነት፡- ተአምራት ከሚገለጡበት መንገዶች አንዱ አረማውያን የሚሰጡት ምስክርነት ነው። ይኼም የዚያ ተአምር መገለጥ ዓላማ የሁሉ ጌታ፤ የሁሉ ንጉሥ፤ የሁሉ

ፈጣሪ የሆነ የልዑል እግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ መግለጥ ማሳመን በመሆኑ ነው። ለምሳሌ የፈርዖን ጠንቋዮች ሙሴ የሚያደርገውን ተአምር ማድረግ ባልቻሉ ጊዜ የሙሴን ተአምር ማድረግ «ይኼሰ የእግዚአብሔር ጣት ነው» በማለት ምስክርነት ሰጥተዋል። /ዘጸ.፳፡፲፪/። ሠለስቱ ደቂቅ ወደ ዕቶን እሳት በተጣሉ ጊዜ «እነሆ እኔ የተፈቱ በእሳትም መካከል የሚመላለሱ አራት ሰዎች አያለሁ። ምንም አላቆ ሰላቸውም፤ የአራተኛውም መልክ የአማልክትን ልጅ ይመስላል» በማለት የመሠከረው ንጉሠ ነብዩናዊናዊ ነበር። /ዳን.፫፡፳፭/። ነቢዩ ዳንኤል ከአፈ አናብስት በዳን ጊዜ ንጉሠ ዳርዮስ «በመንግሥቱ ሁሉ ያሉ ሰዎች በዳንኤል አምላክ ፊት እንዲፈሩና እንዲንቀጠቀጡ አዝዣለሁ። እርሱ ሕያው አምላክ ለዘላለም የሚኖር ነውና።» ብሎ መስክሯል። /ዳን.፮፡፳፮-፳፯/።

ቀ/ ከላይ የዘረዘርናቸው በየራሳቸው እንደሚገኙት ሁሉ በቅንጅት ወይም ሁሉም በአንድ ላይ ሊገኙም ይችላሉ። ለምሳሌ በዐሥራ አንዱ በግብፅ በተፈጸሙት ተአምራት ተከታታይነት /መደ ጋገም/ ጸሎት፣ ቀድሞ መንገር በአንድነት ይገኛሉ።

በሐዲስ ኪዳን ተአምር የሚለው ቃል /በግሪኩ ዳይናሚስ፣ ኃይል፣ ሥልጣን፣ ወይም ኢርጐን ሥራ/ ለጌታችንም ለቅዱሳን ሐዋርያትም ተሰጥቷል። በሐዲስ ኪዳን የተፈጸመ ተአምራትን መተርጎማን በሦስት ክፍለዋቸዋል። ፊውስ፣ አጋንንትን ማውጣት እና ተፈጥሮን መለወጥ ወይም በተፈጥሮ ላይ ሥልጣን ማሳየት ናቸው።

ፊውስ፡- ፊውስ የሚባለው የጴጥሮስ አማት መፈወስ /ማቴ.፳፡፲፬/፣ ዐሥራ ሁለት ዓመት ደም የፈሰሳት ሴት መፈወስ፣ /ማቴ.፱፡፳/፣

የሹሙን ልጅ ከሞት ማንሳት /ዮሐ.፱፡፲፮/፣ የጴጥሮስና የዮሐንስ ሽባውን ማርታት /ዮሐ.፲፡፩-፲፩/ የመሳሰሉት ናቸው።

አጋንንትን ማውጣት፡- በጌርጌሴኖም ከሰው ወጥተው ወደ እሪያዎች እንደገቡት አጋንንት፣ /ማቴ.፳፡፳፮/፣ እውርና ዲዳ ከነበረው ሰው እንደ ወጣው ጋኔን፣ /በማቴ.፲፪፡፳፪/ በምኩራብ ይኖር ከነበረው ሕሙም እንደወጣው ጋኔን /በማር.፩፡፳፫/፣ በፊልጵስዮስ ከተማ ከአንዲት አገልጋይ እንደወጣው ጋኔን /ዮሐ.፲፮፡፲፮/ ያለው ነው።

ተፈጥሮን መለወጥ ወይም በተፈጥሮ ላይ ሥልጣን የሚባለው ደግሞ የውኃው ወደ ወይን ጠጅ መለወጥ በዮሐ.፪፡፩-፲፩፣ የጌታችን በባሕር ላይ መራመድ፣ የጌታችን ባሕሩን ጸጥ ማሰኘት በማቴ.፲፬፡፳፭፣ ፲፬፡፲፫-፳፩፣ ሁለቱን ዓሣና አምስቱን እንጀራ ማበርከት /ማቴ.፲፯፡፳፬/፣ ለግብር የሚከፈለውን ገንዘብ ከዓሣ ሆድ ማስገበር በማቴ.፲፯፡፳፬፣ ጌታችን በለሷን በረገማት ጊዜ ወዲያው መድረቅ በዮሐ.፳፩፡፭-፳፣ ያ የሐዋርያት አስደናቂ ሁኔታ ሌሊቱን ሙሉ ደክመው ዓሣ ካጡበት የጥብርያዶስ ባሕር ፻፹ ዓሣ ማግኘት። በዮሐ.፳፩፡፲፰ /Eerdmans: 722/

፪.፩.፫. ተአምራት በምን በምን ይፈጸማል?

እግዚአብሔር ተአምራትን በልዩ ልዩ ነገሮች ይፈጽማል። ብዙ ጊዜም «ለገሊና ቀላል፣ ተራና ከሚፈጸመው ተአምር ጋር ባሕርያዊ ግንኙነት በሌላቸው ነገሮች ነው። በባሕርያዊ ግንኙነት ማለት ለምሳሌ መድኃኒት ሲዋጥ የመድኃኒቱ ቅመማ የበሽታውን አምጪ ተሐዋስያን እንዲገድል ተደርጎ እንደሚሠራው ተአምራቱ የሚፈጸምበት ነገር በዚህ መልክ የተዘጋጀ አይደለም ማለት ነው። በተአምራቱና በመፈጸሚያው ነገር መካከል ያለው ግንኙነት በመፈ ጸሚያው ነገር ላይ የእግዚአብሔር ኃይል፣ ጸጋና ፈቃድ መኖሩ ነው።

ሀ/ በቃል፡- ተአምራት በቃል ይፈጸማሉ፤ ለምሳሌ ወደ ቤቴል የተላከው ነቢይ «እነሆ እግዚአብሔር የተናገረው ምልክት ይህ ነው፡፡ መሠዊያው ይሰነጠቃል፤ በላዩም ያለው አመድ ይፈሳል» ብሎ በተናገረው ቃል መሠዊያው ተሰንጥቋል አመዱም ፈሰሰል፡፡ ፩ነገ.፲፫ ÷ ፩-፮፡፡ ነቢዩ ኤልያስም ለሠራተኛዋ መበለት «በምድር ላይ እግዚአብሔር ዝናም እስከሚሰጥበት ቀን ድረስ ዱቄት ከማድጋ አይጨርስም፤ ዘይቱም ከማሰሮው አይጎድልም» በማለት በተናገረው መሠረት «በኤልያስ እጅ እንደተናገረው እንደ እግዚአብሔር ቃል ዱቄት ከማድጋው አልተጨረሰም፤ ዘይቱም ከማሰሮው አልጎደለም፡፡» ፩ነገ.፲፮ ÷ ፲፬-፲፮፡፡ በሐዋርያት ሥራም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በቃሉ ትእዛዝ አጋንንትን አውጥቷል፡፡ /የሐዋ.፲፮ ÷ ፲፰/፡፡ ስልማና በተባለው ከተማ ጠንቋዩን ኤልማስን «የጌታ እጅ በአንተ ላይ ናት፤ ዕውርም ትሆናለህ እስከ ጊዜውም ፀሐይን አታይም» ባለው ቃል «ያን ጊዜ ጭጋግና ጨለማ ወደቀበት በእጁም የሚመራውን እየዞረ ፈለገ፡፡» የሐዋ.፲፫ ÷ ፭-፲፪፡፡

ለ/ በልዩ ልዩ መሣሪያዎች «እግዚአብሔር ጥበበኞችን እንዲያሳፍር የዓለምን ደካማ ነገር መረጠ» በማለት ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዳስተማረ /፩ቆሮ.፩ ÷ ፳፯/ የተአምራት መገለጫ መሣሪያዎች ምድራዊ ኃይል የሌላቸው ናቸው፡፡ በትረ ሙሴ /ዘጸ.፩ ÷ ፳፯/፤ የዮርዳኖስ ውኃ ለምጻሙ ንዕማንን መፈወሱ ፪ነገ.፭፤ የኢያሪኮ ውኃ በማሰሮ ጨው መጣፈጡ ፩ነገ.፫፤ የመጽጉዕ በቤተ ሳይዳ ጠበል መዳን ዮሐ.፭.፩-፲፮፤ የቅዱስ ጴጥሮስ ጥላ ድውያንን መፈወስ የሐዋ.፭ ÷ ፲፭፤ የቅዱስ ጳውሎስ ልብስ አጋንንትን ማስለቀቅ የሐዋ.፲፱ ÷ ፲፩ የሚጠቀሱ ናቸው፡፡

ሐ/ የቅዱሳን ሰውነት፡- «የሱነማዊቷ ልጅ በሞተ ጊዜ ኤልሳዕ ወደ ሠገነቱ ወጥቶ ገብቶ በሩን ከሁለቱ በኋላ ዘጋ፡፡ ወደ

እግዚአብሔርም ጸለየ፡፡ መጥቶም በሕፃኑ ላይ ተኛ፡፡ አፋንም በአፋ፤ ዐይኑንም በዐይኑ፤ እጁንም በእጁ አድርጎ ተጋደመበት፡፡ የሕፃኑም ገላ ሞቀ፡፡» በዚህ መልኩ ሰባት ጊዜ አድርጎ ሕፃኑን ከሞት አሥነ ሥቶታል፡፡ ፪ነገ.፱ ÷ ፴፪-፴፮፡፡ ኤልሳዕ ከሞተ በኋላ ዐፅሙ ሙት አስነሥቷል፡፡ ፪ነገ.፲፫ ÷ ፳፡፡

መ/ ያለ ምክንያት፡- እግዚአብሔር ለሕዝቡ መግለጥ የሚፈልገውን ድንቅ ሥራ ያለ ምንም መሣሪያ የሚገልጥበት ጊዜም አለ፡፡ ለምሳሌ የጥፋት ውኃ፤ የሰዶምና ገሞራ መቃጠል፤ በዮርዳኖስ የቅድስት ሥላሴ መገለጥ በደብረ ታቦር የብርሃነ መለኰቱ ለሐዋርያት መገለጥ /ማቴ.፲፯ ÷ ፩-፭/ ወዘተ ይጠቀሳሉ፡፡

፪.፩.፩ ተአምራት ለምን ይፈጸማሉ?

ሀ/ ለፈተና፡- እግዚአብሔር ለእርሱ ያለንን ፍቅርና በእርሱ ያለንን የሃይማኖት ጽናት ለማወቅ ተአምራትን ያደርጋል፡፡ የማራ ውኃ በተአምራት በጣፈጠ ጊዜ «በዚያም ሥርዓትንና ፍርድን አደረገላቸው፤ በዚያም ፈተናቸው፡፡» ይላል፡፡ ዘጸ.፲፭ ÷ ፳፭፡፡ መና ከሰማይ ከመውረዱ በፊትም «በሕጌ ይሄዱ ወይም አይሄዱ እንደሆነ እኔ እንድፈትናችሁ እነሆ ከሰማይ እንጀራ አዘንብላችኋለሁ፡፡» ተብሏል፡፡ ዘጸ.፲፮ ÷ ፱/፡፡

ለ/ እምነትን ለማጽናት፡- መስፍኑ ጌዲዎን ሕዝቡን ነፃ ለማውጣት ሲጠራ እግዚአብሔር ጥሪውንና ተልእኮውን በተአምራት እንዲያጸናለት ጠይቋል፡፡ የጠሉና የጸምሩ ታሪክ የተፈጸመው በዚያ ምክንያት ነው፡፡ /፩ሳሙ.፯ ÷ ፴፮-፴፲/፡፡ ንጉሥ ሕዝቅያስ እግዚአብሔር እንደሚፈውሰው ነቢዩ ኢሳይያስ ሲነግረው ምልክት ጠይቆ ነበር፡፡ በዚህም መሠረት ጥላውን በእካዝ የጥላ ሰፋራ ሰዓት ላይ በወረደበት

መንገድ ዐሥር ደረጃ ወደ ጓላ መለሰው። ፪ነገ.፳፯÷፳-፲፩።

ሐ/ ለሽልማት /ለቅጣት/- የጻድቁ ሰው የሂኖክ ከነሕይወቱ መሰወር ተአምር ነው። ይህም ለመልካም ሕይወቱ ዋጋ የተሰጠው ነው። ዘፍ.፳÷፳፫-፳፬። ባልዋ የሞተባት ሴት ኤልሳዕን በተማፀነችው ጊዜ ቤትዋን በዘይት የሞላበትን ተአምር የፈጸመው እግዚአብሔርን የምትፈራ ሴት በመሆንዋ የተደረገላት ቸርነት ነው። ፪ነገ. ፬÷፬። የንጉሡ ሕዝቅያስ መፈወስ የጸሎቱ ምላሽ ነው ፪ነገ.፳፯÷፫፤ የሠለስቱ ደቂቅ ከዕቶን እሳት መዳን የእምነታቸው ውጤት ነው። ዳን.፫።

በሌላ በኩል ደግሞ አብዮድና ናዳብ ያልተገባቸውን የክህነት ሥራ በመሥራታቸው ከእግዚአብሔር ፊት እሳት ወዋቶ በላቸው። ዘሌ.፲÷፩-፪፤ የዳታንና አቤሮን ከነሕይወታቸው አፏን በከፈተች ምድር መዋጥ ያልተገባቸውን በማድረጋቸው ቅጣቷ ነው። ዘጉ.፲፮ ÷፴፩-፴፬። ንጉሡ ያዝያን ያልተገባውን ዕጣን በማጠኑ በለምጽ ተመታ። ፪ዜና.፳፮÷፲፮-፳፫። የአሦር ንጉሥ በሰማርያ ያኖራቸው አሕዛብ እግዚአብሔርን አይፈሩትም ነበር።። ስለዚህም «አንበሶችን ሰደደባቸው ይገድሏቸውም ነበር።።» ፪ነገ.፲፮÷፳፭።

መ/ የእግዚአብሔር ቸርነት መገለጫ፡- እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያለውን ፍቅር ቸርነትና መግቦት ልዩ ልዩ ተአምራትን በመሥራት ይገልጣል። ለዚህም የሣራ መውለድ /ዘፍ.፲፯/፤ የሐና መውለድ /፩ሳሙ.፩/ የኢያሪኰ መራራ ውኃ መጣፈጥ /፪ነገ.፪÷፲፱/፤ የማኑሔና ሚስቱ ልጅ ማግኘት /መሳ.፲፫÷፭/፤ የኤልሳቤጥ መውለድ /ሉቃ.፩/ እንደ አስረጅ ሊጠቀሱ ይችላሉ።

ሠ/ ለምስክርነት፡- በማያምኑ ዘንድ የእግዚአብሔር ክብር እንዲታወቅ ተአምራት ይደረጋል። ነቢዩ ኢልያስ ከበኣል ነቢያት

ጋር በተከራከረ ጊዜ «አንተ በእሥራኤል ላይ አምላክ እንደሆንክ፤ እኔም ባሪያህ እንደ ሆንኩ ይህንም ሁሉ በቃልህ እንዳደረግሁ ዛሬ ይገለጥ» በማለት እንደተናገረው እግዚአብሔር ከሃሊነቱ /ሁሉን ቻይነቱ/ የቅዱሳንም ክብር እንዲገለጥ ተአምራትን ያደርጋል። ፩ነገሥት ፲፰÷፴፯። አሕዛብ እግዚአብሔርን እንዲፈሩ /ዘጸ.፲፭÷፲፱/፤ መስፍን እስራኤል ኢያሱ የዮርዳኖስን ወንዝ የመክፈሉን ምክንያት ሲገልጥ «የእግዚአብሔር እጅ ጠንካራ እንደሆነች የምድር አሕዛብ ሁሉ እንዲያውቁ አምላካችሁንም እግዚአብሔርን ለዘላለሙ እንድትፈሩ ነው» ብሏል። /ኢያ.፬÷፳፱/። የሙሴ አማት ዮቶር እግዚአብሔር በግብፅ ያደረገውን ተአምር በሰማ ጊዜ «እግዚአብሔር ከአማልክት ሁሉ እንዲበልጥ አሁን ዐወቅሁ።።» ብሏል። /ዘጸ.፲፰÷፩/። ሶርያዊው ንዕማንም ከለምጽ በተፈወሰ ጊዜ «እነሆ ከእስራኤል ዘንድ በቀር በምድር ሁሉ አምላክ እንደሌለ ዐወቅሁ።።» ብሏል። ፪ነገ.፭÷፲፭።

ረ/ የእግዚአብሔር ሰዎች ክብር እንዲገለጥ፡- እግዚአብሔር የልጆቹን ክብር በተአምራት ይገልጣል። አሮንና ማርያም ሙሴን በተቃወሙት ጊዜ ማርያም በለምጽ ተመታች። ዘጉ.፲፪÷፲። ይህም የሙሴ ክብር እንዲገለጥ ነው። የኤልያስ መንፈስ በኤልሳዕ ላይ ማረፉ ይታወቅ ዘንድ የዮርዳኖስ ወንዝ በነቢዩ ኤልሳዕ መጐናጸፊያ ለነቢዩ ኤልሳዕ ተከፈለለት። ፪ነገ.፬። እግዚአብሔር አሮንን በክህነት መምረጡን ይበልጥ የገለጠው ያለ አፈርና ያለ ውኃ የአሮንን በትር በማለምለምና በማፍራት ነው። ዘጉ.፲፮÷፲፮-፳። በቅዱሳን ሐዋርያት እጅ ተአምራት በመደረጋቸው ሕዝቡ እነርሱን ያክብሯቸው ነበር። የሐዋ.፭÷፲፪-፲፫።

ተአምራትና ቅዱሳን እንዲሁም በተአምረ ማርያም መጽሐፍ ውስጥ ያሉ ታሪኮችንና ምንጮችን በተመለከተ፡-

፪.፩.፭. ተአምራትና ቅዱሳን

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «በእኔ የሚያምን እኔ የማደርገውን ሥራ እርሱ ደግሞ ያደርጋል። ከዚህም የሚበልጥ ያደርጋል።» /ዮሐ.፲፬፥፲፪/ በማለት በሰጣቸው ቃል ኪዳን መሠረት የእግዚአብሔር ሰዎች የሆኑት ቅዱሳን የሚፈጸመው ተአምር ሦስት ነገሮችን መሠረት ያደረገ ነው።

የመጀመሪያው የእግዚአብሔርን መግቦት፣ ቸርነት፣ መልእክት፣ ቅጣት ወዘተ መግለጥ ነው። ሁለተኛው ደግሞ የቅዱሱን ክብር፣ ቃል ኪዳን፣ ጸጋ መግለጥ ሲሆን የመጨረሻውም የምእመናንን ወይም የሕዝቡን ልመና መፈጸም፣ እምነትን ማጽናት ወይም ዋጋ መክፈል ነው።

ቅዱሳን ሐዋርያትን ወደ ዓለም ሲልካቸው ስብከታቸውን በተአምራት እንደሚጸናላቸው ቃል ገብቶላቸዋል። /ማር.፲፮፥፲፭/። ሐዋርያው ናትናኤል በተጠራ ጊዜ «ከበለስ በታች አየሁህ ሰላልኩህ አመንከን፤ እውነት እውነት እላችኋለሁ ሰማይ ሲከፈት የእግዚአብሔር መላእክት በሰው ልጅ ላይ ሲወጣና ሲወርድ ታያላችሁ» ብሎታል። /ዮሐ.፩፥፶፩-፶፪/። በዚህም መሠረት ድውይ ፈውሰዋል፤ ሙት አሥነ ሥተዋል፤ ኅብስት አበርክተዋል። እነ ቅዱስ እስጢፋኖስ ምስጢር ሥላሴን አይተዋል። /ዮሐዋ.፯፥፳፬-፳፭/። እነ ቅዱስ ጳውሎስ እስከ ሦስተኛው ሰማይ ተነጥቀዋል። /፪ቆሮ.፪፥፪/። እነ ታዖሎጐስ ዮሐንስ ሰባቱ ሰማያትን አይተዋል። /ራእየ ዮሐንስ/

ከእነርሱም በኋላ የተነሡ ቅዱሳን ተአምራት እያደረጉና እያዩ ኖረዋል። ፓፒያስ የተባለው በሁለተኛው መ/ክ/ዘ የነበረው ሐዋርያዊ አባት በእርሱ ዘመን የሞተ ሰው በጸሎት ሲነሣ ማየቱን

ጽፏል። የሰጠው የተባለው ክርስቲያን የሚገድል መርዝ በልቶ እንዴት ሳይሞት እንደዳነም ጽፎልናል። /Eusebius Citiny Papias 1.154/ በሁለተኛው መ/ክ/ዘ የነበረው የሰሜን አፍሪካ ሊቅ ጦርጡለስ «የክርስቲያን ቤተሰብ ልጅ የሆነች አንዲት ወጣት ዐውቃለሁ፤ በአበባነቷ ጊዜ በሰላም ዐረፈች። ወደ መቃብርም ከማስገባታቸው በፊት ካህኑ ጸሎት ማድረግ ጀመረ። ልክ ጸሎቱን ሲጀምር እጆቿን ከታሰሩበት አውጥታ በጸሎት ስልት ዘረጋላቸው። ልክ ጸሎቱ ሲጠናቀቅም ወደ ቦታቸው ተመለሱ። በእኛም ሰዎች ዘንድ ሌላም የታወቀ ታሪክ አለ። ከተቀበረ ብዙ ዘመን የሆነው ዐፅም ሌላ ዐፅም በመጣ ጊዜ /ዘመነ ሰማዕታት በመሆኑ ለክርስቲያኖች የመቀበሪያ ቦታ ጥበት ነበር/ ማንም ሳይነካው በፈቃዱ ከቦታው ፈቀቅ ብሎ መላውን አስከፊን አስቀብሯል።» (Tertullian, 3.228).

፪.፩.፮. የተአምረ ማርያም መጽሐፍ ታሪክና ምንጮች

እንደ ፕሮፌሰር ሥርግው ሀብለ ሥላሴ ተአምረ ማርያም በመጽሐፍ መልክ የተዘጋጀው በአውሮፓ ሆኖ ከዚያም ወደ ሶርያ፣ ኢየሩሳሌምና ግብፅ ደረሰ፤ በዐረብኛ ተተረጎመ፤ ከዚያም በዐ4ኛው መ/ክ/ዘ ወደ ግእዝ ተመለሰ።

ለመጀመሪያ ጊዜ በግእዝ ተአምረ ማርያምን ያስተረጎሙት ዐፄ ዳዊት ናቸው። ከግሸን ደብረ ክርቤ ማርያም ተወስዶ በማይክሮ ፊልም የተቀረጸው ተአምረ ማርያም እንደሚገልጠው «ዐፄ ዳዊት /፲፫፻፷፭-፲፫፻፺፭ ዓ.ም/ በ፲፰፻፶፪ ዓ.ም ተአምረ ማርያምን ከዐረብኛ ወደ ግእዝ አስተረጎሙት። በዚያ ትርጉም ላይ የእመቤታችንን ስም በወርቅ ቀለም እያደረጉ አስፈጽመው አንድ ቅጅ ለግሸን ደብረ ክርቤ ማርያም ሰጡ።»

በዐፄ ዘርዐ ያዕቆብ ዘመን ተአምረ ማርያምን በተመለከተ ሁለት ነገሮች ተሠርተዋል፡፡ የመጀመሪያው ቀድሞ በተተረጎመው ላይ መጨመር ወይም አዲስ መተርጎም እና መጽሐፉን በሥርዓተ ጸሎት መደንገግ (Canonization) ነው፡፡ ይህም በነገሡ በስምንተኛው ዓመት /፲፱፻፴፫ ዓ.ም/ አቡነ ሚካኤልና አቡነ ገብርኤል የተባሉት ግብፃውያን ጳጳሳት በመጡ በሦስተኛው ዓመት ነው፡፡ /መቅድመ ተአምረ ማርያም/፡፡

ተአምረ ማርያም እንደ ተጠቀለለ መጽሐፍ ይህን የመሰለ ታሪክ ይኑረው እንጂ በውስጡ ያሉት ታሪኮች ግን በየዘመናቱ የነበሩ የቤተ ክርስቲያን አበው /ኤጲፋንዮስ፣ ዮሐንስ አፈወርቅ፣ ሄሮኒሙስ፣ አውሳብዮስ፣ አትናቴዎስ፣ ቴዎፍሎስ፣ ጢሞቴዎስ፣ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም፣ ድሜጥሮስ ዘአንጾኪያ/ ተጽፈው የነበሩ ናቸው፡፡

፪.፩.፮ የተአምረ ማርያም ታሪክ ምንጮች

ስለ ተአምረ ማርያም ታሪኮች ምንጮች ከመግለጣችን በፊት ስለ ቅዱሳን መጻሕፍት ታሪኮች ምንጮች መግለጡ ጠለቅ ያለ ግንዛቤ ይሰጠናል ተብሎ ይታመናል፡፡

ቅዱሳት መጻሕፍት ዋና ዓላማቸው ታሪክን መመዝገብ ሳይሆን የእግዚአብሔርን የማዳን ሥራ መግለጥ ነው፡፡ በርግጥ እግረ መንገዳቸውን የየዘመኑን ታሪክ መዝገበውልናል፡፡ ይህ ማለት ግን ሁሉም የቅዱሳት መጻሕፍት ታሪኮች በታሪክ መዛግብት ወይም በአርኬዎሎጂ ቁፋሮ በሚገኝ መረጃዎች መረጋገጥ አለባቸው ማለት አይደለም፡፡ የዚህም ምክንያቱ በቅዱሳት መጻሕፍት ታላቅ ቦታ የተሰጣቸው የሰው ልጅ የድኅነት ታሪኮች በታሪክ ዘጋቢዎች ዘንድ ቦታ ሳይሰጣቸው ስለሚችሉ ነው፡፡ ከዚህም በተጨማሪ እግዚአብሔር

ድንቅ ሥራውን የገለጠባቸው አንዳንድ ሰዎችና ቦታዎች በዚህ ዓለም ዘንድ እንደ ምናምንቴ የሚቆጠሩ በመሆናቸውም ይሆናል፡፡

ለምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኙ ታሪኮችን ሁሉ ከታሪክ መዛግብት ጋር በማመሳከር ብቻ የመቀበል አካሄድን ብንከተል ብዙዎቹን የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪኮችን ወዳ ለመቀበል ይወስ ደናል፡፡ ሌላው ቀርቶ የአይሁድን ታሪክ ከአዳም እስከ ኢየሩሳሌም ጥፋት በሃያ ቅጽ መጽሐፍ የጻፈው ዮሴፍ ወልደ ኩርዮን በሰው ልጅ የመዳን ታሪክ ውስጥ የማይተካ ቦታ ያለውን የጌታችንን ልደት፣ ዕድገት፣ ሞት፣ ትንሣኤና ዕርገት አልጠቀሰውም፡፡ ይህ ማለት ግን ጌታችን አልተወለደም፣ አላስተማረም፣ አልሞተም፣ አልተነሣም፣ አላረገም ማለት አይደለም፡፡

ወደ ኋላም ተመልሰን ከዓለም ታሪክ ጋር ትንቢቱ በቀጥታ የሚገናኝ ነቢይ የተባለለት ነቢዩ ዳንኤል የገለጠውን ዳርዮስ ዘሜዶን በታሪክ መዛግብትም ሆነ በባቢሎን በተደረጉ የአርኬዎሎጂ ምርምሮች በተገኙ መረጃዎች ህልውናውን ማረጋገጥ አልተቻለም፡፡ ይህ ማለት ግን በመንፈስ ቅዱስ የተመራው ነቢዩ ዳንኤልን የተሳሳተ ታሪክ መዘገብ አያስኘውም፡፡ የኋላ ዘመን ሰዎች ዕውቀት ያልደረሰበት ምስጢር አለ ያሰኛል እንጂ!

በሌላም በኩል ደግሞ ቅዱሳት መጻሕፍት አንድን እውነተኛ ታሪክ የሚገለጡበት መንገድ የዓለም ታሪክ ጸሐፊዎች ወይም መዝጋ ቢዎች ከሚገለጡበት መንገድ የሚለይበት ጊዜም አለ፡፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ጸሐፍት መንፈሳዊው ነገር ላይ በማተኮር ሌላውን ነገር ሊተውት የዓለም የታሪክ መዛግብት ግን ድርጊቱ ላይ በማተኮር መንፈሳዊውን እሴት ሊተውት ይችላሉ፡፡

የዓለም ታሪክ አባት የተባለው ሄሮዶቶስ በታሪክ መጽሐፍ ስለ ባቢሎንና ስለ ፋርስ የጻፈው የነገሠታቱ ሕይወት፣ ሙያና ውሎ፣ የሀገሪቱን ሥልጣኔና ሀብት ሲሆን ነቢዩ ዳንኤል የትንቢት መጽሐፍ የጻፈው ግን እግዚአብሔር በነዚህ መንግሥታት ዘመን የፈጸመውን አምላካዊ ሥራና ከዚህ ጋር የሚገናኙ ታሪኮችን ብቻ ነው። በመሆኑም በሄሮዶቶስ ትልቅ ቦታ የተሰጠውን ነቢዩ ዳንኤል ሲተወው በነቢዩ ዳንኤል ትልቅ ቦታ የተሰጠውን ደግሞ ታሪክ ጸሐፊው ሄሮዶቶስ ትቶታል።

አሁን ወደ ተአምረ ማርያም እንመለስ። በተአምረ ማርያም የሚገኙ ታሪኮች ሁለት ዓይነት ናቸው። የመጀመሪያዎቹ በሌሎች የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍትም ሆነ በሌሎች የታሪክ መዛግብት ተጨማሪ ማረጋገጫ የሚገኝላቸው ሲሆኑ ሁለተኛዎቹ ደግሞ በተአምረ ማርያም ላይ ተመዝግበው የሚገኙ ናቸው።

በደብረ ምጥማቅና በደብረ ቁስቋም የተደረጉ ተአምራት፣ በአባ አብርሃም ሶርያዊ ዘመን ስለተደረገው ተአምር፣ ስለ ገብረ ክርስቶስ የተፃፈው፣ ስለ እመቤታችን ፍልሰተ ሥጋ የተገለጠው /ኅሐሴ ፲፮ ስንክሳር/፣ ስለ ጌታችን ልደት የተፃፈው፣ ወዘተ በሌሎች መዛግብትም በተመሳሳይነት ታሪኮቹ የሚገኙ ሲሆን በምድረ ዳሞት ወድቃ ስለተነሣችው ዕጽ፣ ስለ አንዲት ዘማዊት፣ ስለ በለጌ ሰብእ፣ ስለ አንድ ነጋጼ ወዘተ የተገለጡት ግን በተአምረ ማርያም ተገልጠው የተገኙ ናቸው፡፡

በተአምረ ማርያም መጽሐፍ ላይ የተመዘገቡት ታሪኮች ከኢትዮጵያ ውጭ የተፈጸሙ ተተርጉመው የገቡ ሲሆኑ ኢትዮጵያ ውስጥ የተፈጸሙት ደግሞ ከሀገር ውስጥ ምንጮች ወደ ተአምረ ማርያም የገቡ ናቸው፡፡ ከሀገር ውጭ የተፈጸሙትን ታሪኮች በሁለት

መክፈል ይቻላል፡፡ እነዚህም በጥንታውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ በመደበኛነት የሚታወቁ እና በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ብቻ የሚታወቁ ናቸው፡፡

ስለ እመቤታችን መጸነስና መወለድ፤ ስለ ቤተ መቅደስ መግባቷና ስለ ጌታችንን ስለ መውለዷ ስለ ዕረፍቷ ወዘተ. የተገለጡት ታሪኮች በሁሉም ጥንታውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ የታወቁና የተመዘገቡ ሲሆኑ በግብፅና በሶርያ ገደማትና በቁስጥንጥንያና በሮም የተፈጸሙ ተአምራት ደግሞ በየሀገራቸው የታወቁ ሆነው በዚያው ሀገር ከሚገኙ ምንጮች የተቀዱ ናቸው፡፡

በኢየሩሳሌም በበዓለ ትንሣኤ ጊዜ ስለ ወረደው ብርሃን፤ በዳሞት ሀገር ወድቃ ስለ ተነሣችው ዕፅ፤ ለመስቀልና ለእግዝእትነ ማርያም ስግደት እንዲገባ፤ በተከዜ ወንዝ ማዶ ስለ ነበረች ቤተ ክርስቲያን፤ ስለ ኢትዮጵያ ሰዎች የተናገረችው ሥዕል፤ እንዲሁም እመቤታችን በስደትዋ ወቅት በኢትዮጵያ ያደረገችውን ጉዞ የተመለከቱት ታሪኰች ከኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ምንጮች የተወሰዱ ናቸው፡፡

በተአምረ ማርያምም ሆነ በሌሎች የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት የእመቤታችንን መልክእ፡ ጠባይና ደግነት በተመለከተ የተገለጡት ሁለት ሊቃውንትን መሠረት ያደረጉ ናቸው፡፡ የመጀመሪያው በዚህ ምድር በዐጸደ ሥጋ በነበረችበት ጊዜ አባቱ ቅዱስ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድን ተከትሎ እርሷን ለማየት ዕድል የገጠመውና ከመንፈስ አባቱ ከዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ ጋር ባደረገው የደብዳቤ ልውውጥ ስለ እመቤታችን ብዙ መረጃ ያገኘው አግናጥዮስ ምጥው ለአንበሳ የጻፈው የመጀመሪያ መንጫቸው ሲሆን፡ ከኋለኞቹ ሊቃውንት

መካከል ደግሞ ከቀድሞ አባቶቹ ያገኘውን ትውፊት በመጽሐፉ ያሰፈረው የቅዱስ ኤጲፋንዮስ ዘሀገረ ቆጵሮስ የጻፈው ደግሞ ሁለተኛው ምንጭ ነው።

የኤጲፋንዮስ ገለጻ /፪፻፳ - ፬፻፬ ዓ.ም /

በሥራዋ ሁሉ ቁጥብና ልዕልት ናት፤ የምትናገረው እጅግ በጣም ጥቂት ሲሆን ያም አስፈላጊ ሲሆን ብቻ ነው። ለማዳመጥ ሁልጊዜ ዝግጁና ትኩረት የመትሰጥ ናት። ለሁሉም ሰው ክብርና ልዩ ቦታ ትሰጣለች። ቁመናዋ መካከለኛ ነው። አንዳንዶች ግን ከዚያም ዘለግ ያለች ናት ይላሉ። ለሁሉም ሰው ስትናገር በትሕትና ያለ ሳቅና ያለፊዝ ቁም ነገር በተሞላበት አኳኋን ነው። ለቁጣ እጅግ የዘገየች በሁሉም ነገርዋ ግልጽና ቅርብ ናት። መልክዋ የብስል ገብስ፤ ጽጉርዋ ትንሽ ቀላ ያለ፤ ዐይኖቿ ብሩጎና ቀላል ቡናማ ናቸው። ቅንድቧ ግማሽ ክብ ሆኖ በጣም ጥቁር ነው። አፍንጫዋ ረዥምና ከናፍርዋ የፈካ አበባ የመሰለ ሲሆን ከውስጡም እጅግ ረዥም ነው። ከኩራት ፍጹም ነጻ የሆነች፤ ቀና፤ ትሐትና ፍጹም ደግ ናት። የምትለብሳቸው መጎናጸፊያዎች የተፈጥሮ ቀለም ያላቸው ናቸው /ያም ማለት ከተሠሩ በኋላ ሌላ ቀለም ያልገባቸው ማለት ነው/። ይህም እስከ ዛሬ በሚገኘው የጽጉርዋ መጎናጸፊያ ማረጋገጥ ይቻላል /በኤጲፋንዮስ ዘመን በነበረው/። ከዚህ ሁሉ በተጨማሪ ሁለመናዋ በመለኰታዊ ጸጋ የተሞላ ነው።

Nice phorus cauisuts, Eccles. Hist. xx III /ed. Migne/ patrologiae, serics Graeca, tome 145, col 815/ የአግኖጥዮስ ገለጻ (35-107 ዓ.ም)

በስቃይና በመከራ መካከል እንኳን ሁልጊዜ ደስተኛ ናት። አስቸጋሪ ሁኔታዎች በተፈጠሩ ጊዜ ሁሉ ሐሴት ታደርጋለች።

የእነርሱን ጉዳት ትካፈል ዘንድ ከምስኪኖችና ከተጐዱ ሁሉ ጋር ታዝናለች። እነርሱንም ለመርዳት ከቶ አትዘገይም። ከተዛቡ እምነቶችና ጠባዮች ጋር የሚደረገውን የእምነት ተጋድሎ በጽናት እንደ ምትቋቋም ዐውቀናልና የአዲሱ እምነታችንና የሥርዓታችን እናት ናት። የቅድስና ፍሬዎች ከሆኑት አማንያን ሁሉ ልቃ ተፈጥራለች። ትጎትና ገንዘቧ ነው። ከሁሉ በላይ ራስዋን በትጎትና ያስገዛች ናት። ምንም እንኳን በፈረሳውያንና በጻፎች ክብሯን ለመቀነስ ጥረት ቢደረግም በሚያስደንቅ ሁኔታ በሁሉም ዘንድ ከፍ ብላ ትታያለች። ከዚህ ሁሉ በላይ ብዙ ሰዎች ስለ እርሷ አያሌ ነገሮችን ነግረውናል፤ ሊታመኑ ከሚችሉ ሰዎች የጌታችን እናት ማርያም መልአካዊ ንጽሕናን ከሰብአዊ ጠባይ ጋር ያስተባበረች መሆንዋን ዐውቀናል። እነዚህ ነገሮች መንፈሳችንን እያነሳሁት፤ ይህችን ሰማያዊ ስጦታና ድንቅ ቅድስት እናት ማየት ያለን ጉጉትም በጣም ጨመረ።/Ante-Niane Fathers, vol. 1, I gnatius/

የእመቤታችንን እናትና አባት፤ የዘር ሐረግዋንና የልደቷን ነገር የሚመለከተው የተአምረ ማርያም ክፍል የተወሰደው የታናሽ ያዕቆብ መጽሐፍ /protevan gelion/ ከተሰኘው ከሐዋርያት እንዱ የሆነው የኢየሩሳሌም የመጀመሪያው ኤጲስ ቆጶስ ሐዋርያው ያዕቆብ ከጻፈው መጽሐፍ ነው። በዚህ መጽሐፍ የሐናና የኢያቄም ታሪክ፤ እመቤታችን እንዴት እንደ ተጸነሰች፤ ወደ ሊባኖስ ተራራ ሐና ይዛት መሸገን፤ የዘካርያስን መገደል እናገኛለን። ይህ መጽሐፍ መጀመሪያ በዕብራይስጥ ተጽፎ የነበረ ሲሆን በኋላ ግን በሶሪያ፤ በግብጽና በኢትዮጵያ ቋንቋዎች ተተርጉሟል።

እመቤታችን ከቤተ ልሔም ወደ ግብፅ በተሰደደችበት ጊዜ ያጋጠማትን መከራና ስቃይ በተመለከተ በተአምረ ማርያም የተገለ

ጡት ታሪኮች ሐዋርያው ማቴዎስ በዕብራይስጥ ቋንቋ በጻፈውና በኋላ ዘመን አባ ሂሮኒሙስ /ጀምሮ/ Liber de Ortu Beatae Mariae et Infantia Salvatoris በሚል ርእስ ወደ ላቲን ከተረጎመው መጽሐፍ የተወሰዱ ናቸው። ይህን መጽሐፍ ከቀደምት የቤተ ክርስቲያን አበው መካከል አውሳብዮስ፣ አትናቴዎስ፣ ዮሐንስ አፈወርቅ ርግጠኛ ነቱንና የታሪኩን ትክክለኛነት ተቀብለውታል። /Legends of the Virgin Mary, xxviii/

የሁለቱ ሽፍቶች የጥጦስና ዳክርስ ታሪክ /በጌታችን ሰደት ጊዜ መገናኘታቸው/፣ አራዊት በመጡባት ጊዜ ጌታችን እንዴት እንደገሠጸቸው፣ ሄልዮፖሊስ በተባለው የጣያት ከተማ የተደረገው ተአምራት፣ በዚህ መጽሐፍ ቀድመው የተመዘገቡ ናቸው።

እመቤታችን በቤተ መቅደስ የነበረችበትን ኃሮ በተመለከተ ቅዱስ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም ሲገልጠው «መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል በሚያስደስት ቃሉ ሳያነጋግራት በፊት በቤተ መቅደስ ብቻዋን ነበረች። ለውበቷ መጠን የለውም፤ በመልካሙ መዓዛዋ የተነሣ ቤተ መቅደሱ በቅዱሳን መላእክት ይመላ ነበር ከርሷ ጋር በመነጋገርም መላእክት ዘወትር ይጉበጃት ነበር።» ብሏል። /E.A. Wallis Budge, Miscellaneous Coptic Texts in The dialect of upper Egypt, London, 1915/.

የአንጾኪያ ሊቀ ጳጳስ የነበረው ድሚጥሮስ በታኅሣሥ ፳፱ ድርሰቱ። «እመቤታችን ሦስት ዓመት በሆናት ጊዜ እናትና አባቷ ወደ ቤተ መቅደስ ወሰዷት። በቤተ መቅደሱ በረንዳ ባቆመቻት ጊዜ ራስዋ ወደ ቤተ መቅደስ ገባች። ከዚያ በኋላ አልተመለሰችም። ካህናቱ ከርስዋ ጋር ለመገናኘት ይፈሩ ነበር። ሰውነቱ ቅዱስ

ልቡናዋም በእግዚአብሔር የጸና ነበር። በውስጥም በውጭም ንጹሕ ነበረች፤ ፊቷንም ከቤተ መቅደስ ወደ ውጭ ተመልክታበት አታውቅም ነበር። በትሕትናና በትሕርምት እግዚአብሔርንም በማገልገል ኖረች።» በማለት ገልጦታል። /ዝኒ ከማሁ/

ይኸው ቅዱስ ቄርሎስ በዐሥራ ሁለት ዓመትዋ ወደ ዮሴፍ ቤት ከገባች በኋላ በትሕትና ከማገልገል፣ ሐርና ወርቅ አስማምታ ከመፍተል በስተቀር ለመዝናናትና ለማረፍ ጊዜ እንዳልነበራት ገልጦታል።

ዓምደ ሃይማኖት የተባለ ቄርሎስ ዘእስክንድርያ ደግሞ «ለዚህ ዓለም ደስታና ምችት ትኩረት አልነበራትም፤ በሕዝብ መታጠቢያም ታጥባ አታውቅም፤ ለገጽዋ ጌጥ፣ ለዐይኗም ሽልማት አልፈለገችም፤ በሚያብረቀርቅ ልብስ ለማጌጥም ልቡናዋ አልተነሣም፤ ውኃን አልቀመሰችም፤ የምትቀመጠው ዘወትር ወደ ምሥራቅ በመዞር ነበር። ይህም የዓለምን ፈጣሪ መምጣት ለመጠበቅ ነው። ረብ ካለውና ሰውን ከሚያንጸው በቀር ከማንም ጋር አውርታ አታውቅም ከአባቷ፣ ከእናቷና ከወንድሞቿ በቀር» ብሏል። /ዝኒ ከማሁ/

በተአምረ ማርያም መጨረሻ ላይ የምናገኛቸው የእመቤታችን የሰደትዋን ነገር የሚገልጡት ታሪኮች ደግ ለእስክንድርያ ፓትር ያርኮች ለአቡነ ቴዎፍሎስና ለአባ ጢሞቴዎስ ተገልጣ የነገረቻቸው ነው። ይህም በግብፅ /ቅብጥ/ እና በሦርያ /ሱርስት/ ቋንቋዎች የሚገኝ ሲሆን ወደ ተአምረ ማርያም የገባው ከሁለት ምንጮች ሊሆን ይችላል። የመጀመሪያው ተአምረ ማርያም ወደ ግእዝ ሲተረጎም አብሮ የተተረጎመ ወይም ደግሞ በግእዝ ተጽፎ ከሚገኘው የአቡነ ቴዎፍሎስና የአቡነ ጢሞቴዎስ መጽሐፍ የተወሰደም ሊሆን ይችላል።

በመቅድመ ተአምረ ማርያም የሚገኘው የእመቤታችን ሰላምታ /ዘክመ ይደሉ ሰጊድ ለማርያም ብሎ የሚጀምረው/ የቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ምስጋና ሲሆን የተወሰነው ከታላቁ የሃይማኖት መጽሐፍ ከሃይማኖት አበው ነው። /ሃይማኖት አበው ዘዮሐንስ አፈወርቅ፣ ምዕ.፳፰፣ ክፍል ፳፮/። የጻድቁ ገብረ ክርስቶስ ታሪክ ገድሉን መሠረት አድርጎ የተጻፈ ሲሆን የሦርያዊው ሊቀ ጳጳስ የአቡነ አብረሃምና የጫማ ሰፊው የስምኦን ታሪክ ደግሞ ግብፅ በእስላሞች እጅ በወደቀችበት ጊዜ የተፈጸመ በስንክሳርም በተጨማሪነት የሚገኝ በዓለም ታሪክም የተመዘገበ ታሪክ ነው። /The book of Coptic saints. Vol.1/

በአጠቃላይ በተአምረ ማርያም ከሚገኙ ታሪኮች ከፊሎቹ ቀደምት የቤተ ክርስቲያን አበው መዝግበው ያስቀመጧቸውና በኋላ ለተለየ አገልግሎት በተአምረ ማርያም መጽሐፍ ውስጥ የተጠቃለሉ ናቸው ማለት ነው። ይህ ደግሞ በሌሎች መጻሕፍት ብቻ ሳይሆን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥም የሚገኝ አሠራር ነው። /፪ዜና.፱፥፳፱-፴፤ ፲፪፥፲፭-፲፮፤ ፲፮፥፲፭-፲፪/።

፪.፪. ሱባዔ ምንነቱ? ሥርዓቱ?

ይነስም ይብዛ ብዙዎቻችን ምእመናን ውስጣችንን የምንመረምርበት፣ እግዚአብሔርንም ቸርነቱን የምንጠይቅበት የሱባዔ ጊዜ እንይዛለን። ጊዜውም ይሁን ትጋቱ ጠፍቶ ይህንን መልካም ተግባር ለማድረግ የማንችል ብንኖርም ስለ ሱባዔ የምናስበው ብዙዎች ነን። በመሆኑም አባቶች ብዙ ስላተረፉበት ሱባዔ የትመጣና ጥቅሙ እንዲሁም በዚሁ ልናውቃቸው ስለሚገቡ ተያያዥ ነጥቦች ሰፋ አድርገን እንመለከታለን።

፪.፪.፩. ሥርዓተ ሱባዔ

ሱባዔ ምንድን ነው? ሱባዔ በሰዋስወ ትርጉሙ ሰባት ማለት ነው። ሱባዔ በመንፈሳዊ አተረጓጎም አንድ ሰው ከዚህ ቀን እስከዚህ ቀን በጸሎት ከፈጣሪዬ እገናኛለሁ ብሎ የሚያቅደው መንፈሳዊ ዕቅድ ነው። ሰባት ቁጥር በእስራኤላውያን ዘንድ በሥራም በቃልም የሚገለጥ ፍጹም ቁጥር ነው። ለምሳሌ፡- ፈጣሪ ዓለማት እግዚአብሔር በሰባተኛው ቀን ሥነ ፍጥረትን ከመፍጠር ማረፉ፣ ለጸሎት የሚተጉ ምእመናን በቀን ለሰባት ጊዜ ማመስገናቸው የሰባት ቁጠርን ፍጹምነት ያመለክታል። ዘፍ.፪፥፪፤ መዝ.፪፻፳፥፫፳፬፤ ከዚህ አንፃር አንድ ሰው ለሰባት ቀናት ቢጸም “አንድ ሱባዔ ጸመ” ይባላል። ለዐሥራ አራት ቀን ቢጸም “ሁለት ሱባዔ ጸመ” እያለ እየጨመረ ይሄዳል።

፪.፪.፪. መቼ ተጀመረ?

ሱባዔ የተጀመረው ከውድቀት በኋላ በመጀመሪያው ሰው በአዳም ነው። ቅዱሳን መላእክት አዳምን ጸሎት መጸለይን እንዳስተማሩት የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት ይናገራሉ። “መላእክት ለአዳም ሱባኤያትን አስተምረውት ነበር።” ቅዳሴ ማርያም ትርጓሜ። አዳም ጥፋቱን አምኖ ከባሕር ውስጥ ሱባዔ በመግባቱና በመጸለዩ እግዚአብሔር በማይታበል ቃሉ “ከአምስት ቀን ተኩል በኋላ ከልጅ ልጅህ ተወልጄ አድንሃለሁ” ሲል ቃል ኪዳን ገብቶለታል/መጽሐፈ ቀሌምንጦስ አንቀጽ አራት/።

፪.፪.፫. ሱባዔ ለምን?

የሰው ልጅ ኃጢአት በሚሰማው የሥጋ ሰውነቱ ዘወት ፈጣሪውን ይበድላል። በፈጸመው በደል ኅሊናው ይወቅሰዋል ይጸጸታል። በመጀመሪያ ደፍሮ በሠራው ኃጢአት በኋላ ይደነግጣል ይህ በማንኛውም ሰብአዊ ፍጥረት ኅሊና ውስጥ የሚፈራረ ክስተት ነው። በዚህ ጊዜ የፈጣሪውን ይቅርታ ለማግኘት ያስባል ይተክዛል። “በውስጡ ሰውነቴ በእግዚአብሔር ሕግ ደስ ይለኛ ነገር ግን በብልቶቼ ባለ በኃጢአት ሕግ የሚማርከኝ ሌላ ሕ አያለሁ። እኔ ምንኛ ጐስቋላ ሰው ነኝ! ለዚህ ሞት ከተሰጠ ሰውነ ሚን ያድነኛል” እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ፡፡ ሮሜ.፮፡፳፪-፳፭፡፡

ሰው በደፋርነቱ የኃያሉን አምላክ ትእዛዝ ተላልፎ ትቴ ዓለም ሲያስጨንቀው ሸክሙን የሚያቃልልበትና የማያሰወግድበ መንፈሳዊ ጥበብ ከቸሩ ፈጣሪ ተሰጥቶታል። ይኸውም በጥቂ ድካመ ሥጋ ያልተወሰነ ጸጋ እግዚአብሔር የሚያገኝበት ሥርዓ ሱባዔ ነው። ከጥንት እስከ ዛሬ አንድ ሰው በትካዜ ዓለም መንፈ ሲታወክ የነፍስና የሥጋ ጸጥታውን ለመመለስና ለማስከበር መጽዋ መጸለይ ግድ ይሆንበታል። በዚህ ጊዜ አመክሮ /ሱባዔ/ ይገባል።

፪.፪.፬. እግዚአብሔርን ለመማፀን

ሰው ሱባዔ ከሚገባበት መሠረታዊ ጉዳዮች አንዱ እግዚ ብሔርን ለመማጸን ነው። ማንኛውም ሰው ሱባዔ ሲገባ በቁር ወደ ፈጣሪው የሚያቀርበው ተማሕጽኖ ሊኖረው ይገባል። ምን፤ የምንጠይቀው /የምንማጸነው/ ነገር ሳይኖር ሱባዔ ብንገባ የምናገኘ መልስ አይኖርም። ያለ ምንም ቅድመ ሁኔታና ዝግጅት ሱባ

የሚገቡ ሰዎች ከሱባዔ በኋላ ምን እንደ ተመለሰላቸው የሚያውቁት ነገር ስለማይኖር ሱባዔ በመግባታቸው የሚያገኙት ነገር የለም።

ስለዚህ ሱባዔ ከመግባታችን በፊት፡- “ሱባዔ የምገባው ለምንድን ነው?” በማለት ራሳችንን መጠየቅ ይኖርብናል። ለምሳሌ አንድ ክርስቲያን በግል ሕይወቱ ዙሪያ ስለ ሀገሩ ሰላም፤ ስለ ንደኛው ጤና ወዘተ ጉዳዮች ላይ ፈጣሪውን ይማጸናል። በዚህ ጊዜ በግል ሕይወቱም ሆነ በሀገሩ ጉዳይ ለገባው ሱባዔ ወዲያውኑ መልስ ሊያገኝ ይችላል፤ እንዲሁም መልሱ ሊዘገይ ይችላል። በዚህ ጊዜ ከተሐራሚው ትዕግሥት /መታገሥ/ይጠበቅበታል፤ “ለምን ላቀረብኩት ጥያቄ ቶሎ መልስ አልተሰጠኝም” በማለት ማማረርና እግዚአ ብሔርን መፈታተን ተገቢ አይደለም። እግዚአብሔር ሥራውን የሚሠራበትና ለሚማጸነውም መልስ የሚሰጥበት የራሱ ጊዜ አለው። ለምሳሌ በንደኛው ውድቀት ምክንያት ሱባዔ ገብቶ በአንድ ሳምንት ውስጥ መልስ ያገኘ የአንድ ገዳም አገልጋይ ታሪክ መመልከት ተገቢ ነው።

“አኃው ለተልእኮ በወጡበት አንዱን ድቀት አግኝቶት አድሯል። በነጋው “ወንድሜ እኔ ድቀት አግኝቶኛልና እንግዲህ ወዲህ ተመልሼ ከዚያ ገዳም አልሄድም፤ ዓለሙን መስዬ እኖራለሁ” አለው። “እኔም እንጂ አግኝቶኛል፤ ይልቁንስ ሄደን ኃጢአታችንን ለመምህረ ንስሐችን ነግረን፤ ቀኖናችንን ተቀብለን እንደ ቀደመው ኾነን እንኖራለን” ብሎ አጽናንቶ ይዞት ሄደ። ሄደው ለመምህረ ንስሐቸው ነግረው ቀኖናቸውን ተቀብለው አንድ ሱባዔ፤ ቀኖና እንዳደረሱ “ሰረይኩ ለከ በእንተ ዘኢገብረ እኙከ፤ ኃጢአት ሰላላደረገው ወንድምህ ይቅር ብዬሃለሁ” የሚል ድምፅ አሰምቶታል። /ዜና አበው/፡፡

ከላይ ታሪካቸው የሰፈረው የገዳም አገልጋዮች ለአገልግሎት በተላኩበት አገር አንዱ ድቀት አግኝቶት በዝሙት ሲወድቅ ጓደኛውን እንደ እርሱ በማጽናናት ወደ ገዳም በመመለስ እንድንት ችነው ሱባዔ ይገባሉ። አንድ ሱባዔ /ሰባት ቀን / እንደ ጨረሱ ከእግዚአብሔር ዘንድ “ኃጢአት ሳይሠራ ለአንተ ብሎ ሱባዔ ስለገባው ወንድምህ ስል ይቅር ብዬሃለሁ” የሚል ፈጣን መልስ አግኝቷል። ስለዚህ ሱባዔ በግል ሕይወትም ሆነ በጓደኛችን ሕይወት ዙሪያ ስንገባ ፈጣን ወይም የዘገየ መልስ ሊሰጠን ስለሚችል በትዕግሥት መጠባበቅ ይኖርብናል።

፪.፪.፭. የቅዱሳንን በረከት ለመሳተፍ

ቅዱሳን አባቶችና ቅዱሳት እናቶች የተጋደሉትን ተጋደሎ በማዘከር ቃል ኪዳን በተሰጣቸው ገዳማትና አድባራት የሚገባ ሱባዔ የቅዱሳንን በረከት ተካፋይ ያደርጋል። ቅዱሳን በሚጋደሉበት ቦታ “ከወንዶችና ከሴቶች ልጆች ይልቅ የሚበልጥ ስም እሰጣቸዋለሁ” /ኢ.ሳ.፶፮፥፮/ በማለት እግዚአብሔር ቃል ኪዳን ስለገባላቸው ሱባዔ በመግባት በረከታቸውን መሳተፍ ይቻላል። በጾመ ነቢያት የነቢያትን በረከት ለመሳተፍ፣ በጾመ ሐዋርያት የሐዋርያትን በረከት ለመሳተፍ፣ በጾመ ፍልሰታ የእመቤታችንን በረከት ለመሳተፍ ሱባዔ መግባት የነበረና ወደፊትም የሚኖር የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ነው። ዛሬ ይህን ሥርዓት በመከተል የተለያዩ ቅዱሳንና በረከት ለመቀበል /ለመሳተፍ/ የቅዱሳን ዐፅም ካረፈበት ገዳም በጾም፣ በጸሎት፣ በጉልበትም ገዳማትን በማገልገል የቅዱሳንን በረከት ደጅ የሚጠኑ ምእመናንና መናንያን እጅግ በርካታ ናቸው። ይኸውም በመጽሐፈ ነገሥት ካልፅ በምዕራፍ ፪፥፱ እንደ ተመለከተው ነቢዩ ኤልሳዕ መምህሩን ኤልያስን በማገልገል የኤልያስ

በረከት በእጥፉ በኤልሳዕ ላይ አድርጎታል። ይህን አብነት በማድረግ በየገዳማቱ በትሕርምት የሚኖሩ መናንያንን ያገለገሉበትን ገዳም አባት በረከት በእጥፍ እየተቀበሉ ለሌሎችም የሚያቀብሉ አባቶች በየገደማቱ አሉ። ይህ በእንዲህ እንዳለ ሆኖ በስመ ገዳማዉያን የምእመናንን ገንዘብ የሚዘርፉና የእውነተኛ መነኮሳትንና መናንያንን የተቀደሰ ሕይወት የሚያገኙ ድፋ መኖራቸውን መገንዘብ ያስፈልጋል።

፪.፪.፮. የተሰወረ ምስጢር እንዲገለጥልን

በዘመነ ብሉይ እግዚአብሔር ለአንዳንድ ነገሥታት ራእይ በማሳየት ምስጢሩን ግን ይሰውርባቸው ነበር። ለምሳሌ የግብፁን ፈርዖን፣ የባቢሎንን ናቡከደነፆርንና ብልጣሶርን መጥቀስ ይችላል። ዘፍ.፵፩፥፲፬-፵፮፤ ዳን.፬፥፱፤ ዳን.፭፥፬፤ እነዚህ ነገሥታት በግል ሕይወታቸውም ሆነ በመላው ዓለም ወደ ፊት ሊፈጸም የሚችል ራእይ ቢያዩም ቅሉ ራእዩን በትክክል ተረድተው “እንዲህ ይሆናል” የማለት ብቃት አልነበራቸውም። ስለዚህ በዘመናቸው ይኖሩ የነበሩትን ነቢያት ሱባዔ ገብተው የሕልማቸውን ትርጉም እንዲነግሩላቸው ይማፀኑ ነበር። ነቢያትም ሱባኤ በመግባት ነገሥታቱ ያዩትን የምስጢረ ሥጋዊ ነገርና የመንግሥታቸውን አወዳደቅ ገልጸው ይናገሩ ነበር። ዳን.፭፥፳፰።

እንዲሁም ቅዱሳን በየራሳቸው ያዩት ራእይ ምስጢር ሲከደንባቸው የራእዩ ምስጢርና ትርጉም እንዲገለጥላቸው ሱባዔ ይገባሉ። እግዚአብሔርም በንጽሕና ሆነው የገቡትን ሱባዔ ተመልክቶ ምስጢር ይገልጥላቸዋል። ለምሳሌ ነቢዩ ዕዘራ የመጻሕፍትን ምስጢር እንዲገልጥለት ሱባዔ ቢገባ የጠፉትን የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ዳግም መልሶ ለመጻፍ ችሏል። መዝ.፳፥፩።

በዘመነ ሐዲስ በሰፊው የሚወሳው ቅዱሳን ሐዋርያት ከነሐሴ ፩-፲፬ የገቡት ሱባዔ ነው። ይህ ሱባዔ ተሰውሮ የነበረውን የቅድስት ድንግል ማርያምን ትንሣኤ ተረድተው በረከቷን ለመሳተፈ አብቅቷቸዋል።

እመቤታችን ያረፈችው ጥር ፳፩ ቀን ሐዋርያት ሊቀብሯት ወደ ጌቴሴማኔ ይዘዋት ሲሄዱ አይሁድ በታተኟቸው። በዚህ ጊዜ ቅዱሳን መላእክት የእመቤታችንን ሥጋዋን ወስደው በገነት ከዕፀ ሐይወት ሥር አነረውታል። /ተአምረ ማርያም፤ ስንክሳር ነሐሴ ፲፮ ቀን/። በዚህ ጊዜ እነርሱ ተደናግጠው ስለ ተበታተኑ የእመቤታችን የዕረፍቷ ያስጨንቃቸው ነበር።

“ቅዱስ ዮሐንስ በተመስጦ እየሄደ ሥጋዋን ያጥን ነበር። ለሐዋርያት ይህን ይነግራቸዋል። ለዮሐንስ ተገልጣ ልእኛ ሳትገለጥ ብለው በነሐሴ ሱባዔ ገቡ። ሁለተኛው ሱባዔ ሲፈጸም በ፲፬ኛው ቀን ነሐሴ ፲፮ ቀን ተነሥታ ዐርጋለች። /ተአምረ ማርያም፤ ስንክሳር ነሐሴ ፲፮ ቀን/።”

እንግዲህ ለቅዱሳን ሐዋርያት የእመቤታችን የዕረፍትና የዕርገት ምስጢር የተገለጠላቸው በሱባዔ ነው። ይህን መሠረት በማድረግ ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን የእመቤታችንን የዕርገቷን በረከት ለማግኘት ትጸማለች። በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ይህን የሱባዔ ወቅት ሕፃናትም ሳይቀሩ ይሳተፋታል።

፪.፪.፮. ሱባዔ ነቢያት

እግዚአብሔር ለአዳም የገባውን ቃል ኪዳን መሠረት በማድረግ ቀደምት ነቢያት በተነሡበት ዘመን ቅደም ተከተል ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው መሆንና ዳግም መምጣት ትንቢት ተናግረዋል።

ሱባዔም ቆጥረዋል። ኢ.ሳ.፯፥፲፬። መዝ.፵፱፥፫። ዘካ.፲፫፥፮፤ ዘካ.፲፬፥፩። የአንዱ ነቢይ ትንቢታዊ ንግግርና ሱባዔ በአነጋገርና በአቆጣጠር ከሌላኛው ነቢይ ጋር ይለያያል። ምክንያቱም እግዚአብሔር ትንቢቱን ሲያናግር ምሳሌውን ሲያስመስል ጉዳናው ለየቅል በመሆኑ ነው። “ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ ዓይነትና በብዙ ጉዳና ለአባቶቻችን ለነቢያት ተናገረ።” እንዲል። ዕብ.፩፥፩። የአቆጣጠር ስልታቸውና የሱባዔ መንገዳቸው ቢለያይም ዓላማና ግባቸው ግን አንድ ነው።

፪.፪.፮. ሱባዔ አዳም

አዳም ትንቢት በመናገርና ሱባዔ በመቁጠር የመጀመሪያውን ሥፍራ ይይዛል። ምክንያቱም በገነት ሰባት ዓመት ከአንድ ወር ከዓሥራ ሰባት ቀን በተድላና በደስታ ከኖረ በኋላ ሕግ በማፍረሱና የፈጣሪውን ቃል በመጣሱ ያለምንም ትካዜና ጉስቁልና ከሚኖርበት ዔደን ገነት ተባሯል። ዘፍ.፫፥፳፬። እርሱም ፈጣሪው እንዲታረቀው፤ በዐይነ ምሕረት እንዲጎበኘው፤ ቅዝቃዜው ሰውነት ከሚቆራርጥ ባሕር ውስጥ በመቆም ለሠላሳ አምስት ቀን /አምስት ሱባዔ/ ሱባዔ ገብቷል። በባሕርዩ የሰውን ልጅ እንግልት የማይወድቸሩ ፈጣሪ የአዳምን ፈጽሞ መጸጸት ተመልክቶ “በ-ነሙስ ዕለት ወበመንፈቃ ለዕለት እትወለድ እምወለተ ወለትከ ወእድገክ ውስተ መርህብክ ወእቤዝወክ በመስቀልየ ወበሞትየ.በአምስት ቀን ተኩል ከልጅ ልጅህ ተወልጄ አድንሃለሁ” ብሎ ተስፋውን ሰጠው። አዳም የተሰጠውን ተስፋ ይዞ በዓለመ ሥጋ ለዘጠኝ መቶ ሠላሳ ዓመት ከኖረ በኋላ መከራና ችግር ከበዛበት ዓለም በሞት ተለይቷል።

በወንጀል ተከሶ በወገኒ የተፈረደበት ሰው ከእስር የሚፈታ በትን ዕለት በማውጣት በማውረድ ወራቱንና ዓመታቱን እንደሚቆጥር፤

አዳምም ቢለይም በሲኦል የነፍስ ቅጣት ካለበት ሥፍራ ይኖር ስለነበር የተሰጠውን ተስፋ በማሰብ ሱባዔውን እየቆጠረ የተናገረውን የማያስቀር የማያደርገውን የማይናገር ጌታ፡ “እነሆ አድንሃለሁ” ብሎ የገባልኝ ዘመን ተፈጸመ፤ ሰዓቱ አሁን ነው፤ እያለ ሲያወጣ ሲያወርድ ቸሩ አምላክ ሰው ኾኖ፤ ሥጋ ለብሶ፤ በአካለ ነፍስ ወደ ሲኦል ወርዶ፡- “ተንሥኡ ለጸሎት፤ ለጸሎት ተነሡ፤ ሰላም ለኩልክሙ፤ ሰላም ለእናንተ ይሁን” በማለት አዳምን ከነልጅ ልጆቹ ነጻ አውጥቶታል፡፡ አዳምን በመከተል ልጆቹም አበው ቅዱሳን ነቢያት ሱባዔ በመግባት የተስፋን ዘመን በመቁጠር በመልካም ግብር ተከትለውታል፡፡ በዚህም መሠረት በርካታ ነቢያት በተለያዩ ስልት ሱባኤ ቆጥረዋል፤ እኛም ሱባዔ ከቆጠሩ ነቢያት የተወሰኑትን በዚህ ጽሑፍ እንደሚከተለው እናቀርባለን፡፡

፪.፪.፪. ሱባዔ ሂኖክ

ጸድቁ ሂኖክ፤ የያሬድ ልጅ ሲሆን፤ በትውልድ ከአዳም ሰባተኛ ነው፡፡ እርሱም በሕይወቱ እግዚአብሔርን ደስ ለማሰኘት ቤት ንብረቱን በተው በሱባዔና በትሕርምት እግዚአብሔርን አገልግሏል፡፡ ፍጹም አካሄዱን ከእግዚአብሔር ጋር ያደረገ ሰው በመሆኑ በብሉይ ኪዳንም ሆነ በሐዲስ ኪዳን መልካም ግብሩ ተመስክሮለታል፡፡ “ሂኖክም አካሄዱን ከእግዚአብሔር ጋር አደረገ፡፡” ዘፍ.፩፡፳፪፡፡ ይህም በመሆኑ እግዚአብሔር የሱባዔውን ዋጋ ቅዱስ መንፈሱን በረድኤት ስለ አሳደረበት ትንቢት ተናግሯል፤ ሱባዔ ቆጥሯል፡፡ በሰማይ ተሰውሮ ሳለ ስለ ቅዱሳን መላእክት፤ ስለ መሲሕ ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ስለ ፀሐይና ጨረቃ አመላለስ /ዑደት/ የሚተርክ በስሙ የተሰየመውን መጽሐፍ ጽፏል፡፡ ዘፍ.፩፡፳፩-፳፱፡፡ ይሁዳቂ፲፱ ሔኖክ ፩፡፱፡፡

ሱባዔ ሂኖክ የሚባለው ነቢዩ ሂኖክ በመስፈርት የቆጠረው ሱባዔ ነው፡፡ መስፈርቱ /ማባዣ ቁጥሩ/ 35 ሲሆን 35X19 ሲበዛ በውጤቱ 685 ዓመት ይሆናል፡፡ 685 X12 ስናባዛው 7980 ይሆናል፡፡ ይኸውም ሐሳብ የሚያስረዳው ስለ ክርስቶስ ምጽአት ነው፡፡

ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ አሁን የደረሰንበት ዘመን 7497 ይሆናል፡፡ ይህን ለማረጋገጥ በ5500 ዓመት ላይ ፲፱፻፺፯ ዓመትን መደመር ነው፡፡ በዚህን ጊዜ ከላይ ያስቀመጥነውን 7497 ዓመት ይሰጠናል፡፡ በነቢዩ ሔኖክ አቆጣጠር መሠረት ምጽአት ክርስቶስ በ7980 ይሆናል፡፡ ከላይ ሂኖክ የቀመረውን ቁጥር ይዘን ከ7980 ዓመት ላይ አሁን ያለንበትን ዘመን /፲፱፻፺፯/ ስንቀንስ ፱፻፹፫ ዓመት እናገኛለን፡፡ ስለዚህ በሂኖክ ሱባዔ መሠረት ምጽአት ክርስቶስ ሊሆን ፱፻፹፫ ዓመት ይቀራል፡፡

፪.፪.፯. ሱባዔ ዳዊት

ነቢዩ ዳዊት ከእስራኤል ነገሥታት ሁሉ ታላቅና ተወዳጅ ንጉሥ ነበር፡፡ ዘመኑ መንግሥቱ 1011-971 ከክርስቶስ ልደት በፊት እንደ ነበር ይታመናል፡፡ ነቢዩ ዳዊት ልበ አምላክ እንደ መሆኑ ትንቢት ተናግሯል፡፡ ሱባዔ ቆጥሯል፡፡ ይኸውም ቀመረ ዳዊት በመባል ይታወቃል፡፡ “እስመ ዐሠርቱ ምእት ዓመት በቅድሜክ፤ ከመ ዕለት እንተ ትማልም ኃለፈት፤ ሺሕ ዓመት በፊትህ እንዳለፈኸ እንደ ትላንት ቀን”፡፡ /መዝ.፲፱፡፱/ የሚለውን መምህራን ሲቆጥሩት 1140 ዓመት ይሆናል፡፡ ይኸውም በጌታ ዘንድ 1140 ዓመት እንደ አንድ ቀን እንደ ሆነ ነቢዩ ዳዊት ተናግሯል፡፡ ይህም ለዳዊት ሱባዔ መቁጠራያ /መሥፈሪያ/ ሆኖ አገልግሏል፤ 1140 X7,7980 ዓመት ይሆናል፡፡ ይህም ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ በ7980 ዓመት ክርስቶስ ዳግም እንደሚመጣ የሚያመለክት ነው፡፡

፩.፩.፲፩. ሱባዔ ዳንኤል

ነቢዩ ዳንኤል ምድቡ ከዐበይት ነቢያት ነው። እስራኤል ወደ ባቢሎን ሲማረኩ ወደ ባቢሎን አብሮ ወርዷል። እርሱም ስለ ክርስቶስ መምጣት ትንቢት ተናግሯል፤ ሱባዔም ቆጥሯል። “ሰብአ ሰንበታተ አድሞሙ ለሕዝብከ፤ ሰባ ሰንበት ወገኖችህን ቅጠራቸው።” ይኸውም ክርስቶስ ከ፬፻፲ ዓመት በኋላ ሰው መሆኑን የሚያመለክት ትንቢት ነው። እንዲሁም “እስከ ክርስቶስ ንጉሥ ትትሐነፅ መቅደስ ወእምዝ ትትመዘበር፤ እስከ ንጉሥ ክርስቶስ ንጉሥ ድረስ መቅደስ ትታነፃለች። በኋላም ትፈርሳለች” ሲል ተናግሯል።

የአቆጣጠር ስልቱም በዓመት ሲሆን ይኸውም ሰባቱን ዓመት አንድ እያሉ መቁጠር ነው። ይኸውም ሱባዔ ሰንበት ይባላል። ዳንኤል ሱባዔ ከቆጠረበትና ትንቢት ከተናገረበት ጀምሮ ክርስቶስ እስከ ሚወለድ ፬፻፲ ይሆናል። መስፈርቱ /ማባዣው/ ሰባት ስለሆነ 7 X 70 ስናባዛው ፬፻፲ እናገኛለን። ይኸውም ነቢዩ ሱባዔ ከቆጠረና ትንቢት ከተናገረ ከ፬፻፲ ዓመት በኋላ የክርስቶስን መወለድ ያመለክታል።

በአጠቃላይ ከላይ የተመለከትናቸው ቅዱሳን ነቢያት አካሄዳቸውን ከእግዚአብሔር ጋር በማድረግ ሱባዔ ገብተው በትሕርምት በመኖራቸው ድንቅ የሆነውን የክርስቶስን ልደትና ዳግም ምጽአት ለመተንበይ ችለዋል። ሱባዔ መግባት የራቀን ለማቅረብ የረቀቀን ለማጉላት ብቃትን ከእግዚአብሔር ዘንድ የሚያስገኝ መንፈሳዊ ጥበብ መሆኑን መገንዘብ ተገቢ ነው።

፩.፫. የሱባዔ ዓይነቶች

፩.፫.፩. የግል ሱባዔ /ዝግ ሱባዔ/

የግል ሱባዔ አንድ ሰው ብቻውን ሆኖ በቤትና በአመቺ ቦታ የሚይዘው ማንም ሰው ሳያየው በግሉ የጸሎት በአቱን ዘግቶ በሰቂለ ኅሊና ሆኖ ፈጣሪው ብቻ እንዲያየው እንዲሰማው በኅቡዕ የሚፈጽመው ሱባዔ ነው። ማቴ.፮፥፭-፲፫። በዚህ ዓይነት መልክ አንድ ሰው ሱባዔ ሲገባ ዘጋ ይባላል። ዝግ ሱባዔ የያዘ ሰው የሚያስፈልገውን ነገር ይዞ ወደ በአቱ ከተከተተ በኋላ ሱባዔው እስኪፈጸም ድረስ ከሰው አይገናኝም። መዝ.፻፩፥፮-፯።

፩.፫.፪. የማኅበር ሱባዔ

የማኅበር ሱባዔ የሚባለው ካህናት፣ ምእመናን ወንዶችና ሴቶች፣ ሽማግሌዎችና ወጣቶች በአንድ ሆነው በቤተ ክርስቲያንና አመቺ በሆኑ ቦታዎች ሁሉ ተሰብስበው የሚገቡት ሱባዔ ነው። በብሉይ ኪዳን የነበሩ ምእመናን ወደ እግዚአብሔር በመሄድ ይጸልዩ ነበር። ፩ኛሳሙ.፩፥፱፤ መዝ.፻፳፩፥፩፤ ሉቃ.፲፰፥፲-፲፬።

በሐዲስ ኪዳንም የሐዋርያት ተከታዮች የኾኑ መነኮሳት፣ ካህናትና ምእመናን በገዳማት፣ በአድባራት፣ የሰንበት ት/ቤት ተማሪዎች፣ የጽዋ ማኅበራት ስለ ማኅበራቸው ጥንካሬና ከማኅበራትዎቹ መካከል አንዱ ችግር ሲገጥመው የማኅበር ሱባዔ ይያዛል።

፩.፫.፫. የዐዋጅ ሱባዔ

የዐዋጅ ሱባዔ በአገር ላይ ድንገተኛ አደጋ፣ አባር ቸነፈርና ጦርነት ሲነሣ እንዲሁም ለማኅበረ ምእመናን አስጊ የሆነ መቅሰፍት ሲከሰት፣ እግዚአብሔር መዓቱን በምሕረት ቁጣውን በትዕግሥት

እንዲመልስ የሚያዝ የሱባዔ ዓይነት ነው። ለዚህ ዓይነቱ ሱባዔ የነነዌ ሰዎችና በፋርስ በስደት ይኖሩ የነበሩ እስራኤውያን ተጠቃሾች ናቸው። የነነዌ ሰዎች የዮናስን ስብከት ሰምተው ከልሂቅ አስከ ደቂቅ ለሦስት ቀን ከመብል ከመጠጥ ተከልክለው በመጸም በመጸለይ እግዚአብሔር መዓቱን በምሕረት ቁጣውን በትዕግሥት እንዲመልስ የሚያዝ የሱባዔ ዓይነት ነው። ለዚህ ዓይነቱ ሱባዔ የነነዌ ሰዎችና በፋርስ በስደት ይኖሩ የነበሩ እስራኤላውያን ተጠቃሾች ናቸው። የነነዌ ሰዎች የዮናስን ስብከት ሰምተው ከሊቅ እስከ ደቂቅ ለሦስት ቀን ከመብል ከመጠጥ ተከልክለው በመጸም በመጸለይ እግዚአብሔር መዓቱን በምሕረት ቁጣውን በትዕግሥት እንዲመልስ አድርገዋል። ሌላው በፋርስ በስደት ይኖሩ የነበሩ አይሁድ በአስቴር ትእዛዝ የያዙት ሱባዔ ተጠቃሽ ነው። በዚያን ዘመን አርጤክስስ አይሁድ በያሉበት እንዲገደሉ በማዘዙ ከዚህ የጅምላ ጭፍጨፋ ለመዳን አይሁድ በዐዋጅ ሱባዔ ገብተዋል። አስቴር ገብታ ንጉሡን ስታና ግረው ሌላው ሕዝብ በውጭ ዐዋጅ ዐውጀው ሱባዔ ገብተው ፈጣሪያቸውን ተማፅነዋል። አስቴር. ፬፥፲፮-፳፰።

በአገራችንም ይህን የመሰለ የዐዋጅ ሱባዔ በዐጼ ምኒልክ ዘመነ መንግሥት ተደርጓል። ፋሽስት ጣልያን አገራችንን በመውረር ኢትዮጵያን ቅኝ ተገዥ ለማድረግ ድንበሯን አልፎ በመጣበት ወቅት ንጉሠ ነገሥት ምኒልክ፡- “ጉልበት ያለህ በጉልበትህ ጉልበት የሌለህ በጸሎትህ ርዳኝ” በማለት የዐዋጅ ሱባዔ መያዛቸው ይነገራል። በዚህም መሠረት በየገዳማቱ ምሕላ ተይዟል፤ ንጉሡም ታቦተ ጊዮርጊስን ይዘው ዓለምን እጅግ ያስደነቀ፤ ጥቁሮችን ለነጻነታቸው እንዲነሣሡ የሚያስችል ፋና ወጊ የሆነ ድል አግኝተው አገራችንን ለቅኝ ግዛት ያሰበውን ፋሽስት ጣልያንን ማሸነፋቸው በከፍተኛ ስሜት የምናስታውሰው ነው።

፪.፫.፬. ቅድመ ዝግጅት

ሱባዔ መግባት የሚፈልግ ምእመን ቅድመ ዝግጅት ማድረግ ይኖርበታል። ያለምንም ዝግጅት ሱባዔ መግባት ለፈተና ያጋልጣል። ቅድመ ሱባዔ /ሱባዔ በመግባት አስቀድሞ/፤ ጊዜ ሱባዔ/ በሱባዔ ጊዜና ድንረ ሱባዔ /ከሱባዔ በኋላ/ ዝግጅት አስፈላጊ ነው።

፫.፫.፭. ቅድመ ሱባዔ /ሱባዔ ከመግባት አስቀድሞ/

በመጀመሪያ ሱባዔ የምንገባበትን ምክንያት ለይቶ ማወቅ ያስፈልጋል። አንድ ሰው ሱባዔ የሚገባበትን ዓላማ ለይቶ ካስቀመጠ ከሱባዔ በኋላ የሚጠበቀውን ነገር ማግኘት አለማግኘቱን ይረዳል። ይህ ሳይሆን ሱባዔ ቢገባ ከሱባዔው በኋላ የጠየቀው ነገር ስለሌለ ትርጉም ያጣል። ስለዚህ ሱባዔ ከመግባታችን በፊት ለምን ሱባዔ ለመግባት እንዳሰብን ለይተን ማወቅ ይኖርብናል።

ሱባዔ ለመግባት የወሰንበትን ምክንያት ከለየን በኋላ ምክንያታችንን ይዘን የንስሐ አባታችንን ማማከር ያስፈልጋል። ምክንያቱም በምክረ ካህን መጓዝ መጀመር ክርስቲያናዊ ግዴታ ነው። ከዚህ በሻገር በአባትነታቸውና በሕይወት ልምዳቸው ምን ማድረግ እንደሚገባን ምክር ለማግኘት እገዛ ያደርግልናል። ቅድመ ሱባዔ ከንስሐ አባት ጋር መመካከር ተገቢ ይሆናል። ለምሳሌ አንድ ሰው በሱባዔ ወቅት የተለያዩ ፈተናዎች ቢያጋጥሙት የተሰጠውን ለመቋቋም ይችላል። እንዲሁም የንስሐ አባቱ በሱባዔ ወቅት በጸሎት እንዲያስቡት መማከሩ የራሱ የሆነ ድርሻ አለው።

ሱባዔ ለመግባት ስናስብ ለምን ያህል ቀናት መቆየት እንዳለብን መወሰን ያስፈልጋል። ሱባዔ ከዚህ እስከዚህ እቆያለሁ ብለን ዕቅድ የምንይዝበት ነው። እንደ አቅማችንና እንደ ችሎታችን

ከዚህ ቀን እስከዚህ ብለን በመወሰን ሱባዔ መግባት ተገቢ ይሆናል። ለምሳሌ፡- ምንም ዓይነት ልምድ ሳይኖረው አንድ ሰው “በዋሻ እዘጋለሁ” ቢል ከጥቅሙ ጉዳቱ ሊያመዝን ይችላል። ምክንያቱም በሱባዔ ወቅት ፈተና ስለሚበዛ የሚመጣበትን ፈተና መቋቋም ባለመቻል ሱባዔው ሊቋረጥ ይችላል። ስለዚህ ቅድመ ሱባዔ ዐቅምንና ችሎታን አገናዝቦ መወሰን ተገቢ ነው።

ሌላው ቅድመ ሱባዔ ለሱባዔ ተስማሚ የሆነ ወቅትና ቦታ መምረጥ ተገቢ ነው። በቤተ ክርስቲያን በአብዛኛው ሱባዔ የሚገባው አጽዋማትን ተከትሎ ነው። ስለዚህ ሱባዔ የምንገባበት ወቅት የጸም ወቅት መሆን አለመሆኑን መለየት ያስፈልጋል። በአጽዋማት ወቅት የሚያዝ ሱባዔ ለተሐራሚ ጠቀሜታው እጅግ የጎላ ነው። ምክንያቱም በአጽዋማት ወቅት ብዙ አባቶች ሱባዔ ልለሚይዙ ከአባቶች ጸሎት ጋር ልመናችንና ጸሎታችን ሊያርግ ይችላል። ስለዚህ ወቅትን ለይቶ ማወቅ ያስፈልጋል።

እዚህ ላይ “ከወርታ አጽዋማት ውጭ ሱባዔ አይያዝም” የሚል አቋም ለመያዝ አይደለም። አንድ ሰው ፈተና ከአጋጣሚው በማንኛውም ጊዜ ሱባዔ የምንይዝበትን ቦታ መምረጥ አለብን። ለሱባዔ የምንመርጣቸው ቦታዎች ለፈተና የማያጋልጡ መሆናቸውን ማረጋገጥ ያስፈልጋል። ይኸውም ሱባዔ ከተገባ በኋላ ኅሊናችን እንዳይበተን እገዛ ያደርግልናል። ጫጫታና ግርግር የሚበዛበት ቦታ በሰቂላ ኅሊና ለመጸለይ አያመችም። ስለዚህ ሱባዔ የምንይዝባቸው ቦታዎች ከከተማ ራቅ ያሉ ገዳማትና አድባራት ተመራጭ ናቸው።

፪.፫.፮ ጊዜ ሱባዔ /በሱባዔ ጊዜ/

በጸሎት ሰዓት ዓምድና ግድግዳ ሳይደገፉ መቋሚያ ሳይዙ በሁለት እግር ቀጥ ብሎ በመቆም መጸለይ ይኖርብናል። እንዲሁም ፊትን ወደ ምሥራቅ መልሶ መቆም ወዲያና ወዲህ ወደ ግራ ወደ ቀኝ አለመዟዟ በሰፊሐ እድ በሰቂላ ኅሊና ኾኖ መጸለይ ይገባል። መዝ.፩፥፫፤ መዝ.፪፱፫፤፪፤ ዮሐ.፲፩፥፵፩።

በሱባዔ ወቅት በቅደም ተከተል መጸለይ አለብን። መጀመሪያ “በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ እኢትብ ገጽዮ ወኩለንታዮ በትእምርተ መስቀል፥በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ መላ ሰውነቴን በትእምርተ መስቀል አማትባለሁ” እያለ ሰጊድን ከሚያነሣው ሲደርስ መስገድ መስቀልን ከሚያነሣ ላይ ስንደርስ ማማተብ ይገባል።

በማስከተል አቡነ ዘበሰማያት፣ መዝሙረ ዳዊት፣ ውዳሴ ማርያምና ሌሎች በመዝገበ ጸሎት የተካተቱትን መጸለይ፣ ቀጥሎ አቡነ ዘበሰማያት፣ ጸሎተ እግዝእትነ ማርያምን፣ ጸሎተ ሃይማኖትን ከጸለይን በኋላ አቡነ ዘበሰማያት መድገም፣ ከዚያ አርባ አንድ ጊዜ ኪራላይሶን ይባላል። ሌላው በሱባዔ ጊዜ ከተሐራሚ የሚጠበቀው ነገር ኃጢአቱን እያሰበ ማዘን ማልቀስ ነው። ሲያለቅስም ለእያንዳንዱ በደል እንባ ማፍሰስ ያስፈልጋል።

በመጨረሻም ሱባዔ የገባ ሰው ሱባዔውን ሳይጨርስ ወይም ሱባዔውን አቋርጦ ከማንም ሰው ጋር ፈጽሞ መገናኘት የለበትም።

፪.፫.፭. ድንገር ሱባዔ /ከሱባዔ በኋላ/

ለቀረበ ተማሳፅኖ እግዚአብሔር የሚያደርግልንን ነገር መጠበቅ ይኖርብናል። እግዚአብሔር ላቀረብንለት ምልጃና ጸሎት እንደ ልባችን መሻት እንደ እርሱ ቸርነት እርሱ በወደደ ጊዜ ያደርግልናል። ሱባዔ የገባ ሰው ሁሉ ራዕይ ላይ ይችላል። ምክን ያቱም የእግዚአብሔር መልስ አሰጣጥ ለማንም ግልጽ አይደለም። ከሱባዔ በኋላ መጀመሪያ የምናገኘው የገሊና ሰላምን ነው። ይህ ትልቅ የአምላክ ስጦታ ነው። ከዚህ ባሻገር ሱባዔ ገብተን ያሰብነውን ካላገኘን ዳግመኛ ተዘጋጅተን እስከ መጨረሻው ሰዓት መማፀን፤ መጽናት ይኖርብናል።

ክፍል ሣልስ

በእንተ ነገር ቅዱሳን

፫.፩. የቅዱሳን መሰወር (ገብአት ቅዱሳን) ምንድን ነው?

በቅዱሳት የታሪክ መጻሕፍት አንዳንድ ቅዱሳን በተጋድ ሎአቸው ፍጻሜ ላይ ሞት እንዳላገኛቸውና እንደ ተሰወሩ እናነባለን። በክብረ በዓላት ወቅት በምንሄድባቸው ቅዱሳት መካካትም እስካለ ንበት ዘመን ድረስ በሰውር ስለሚኖሩ ገብአን ቅዱሳን ታሪክ እንሰ ማለን። ለመሆኑ ገብአት (መሰወር) ምንድን ነው? የተሰወሩ ቅዱሳን መጨረሻስ ምን ይሆን?

የሰው ልጆች ወደ እግዚአብሔር በመንፈሳዊ አገልግሎት ባዘነበሉ መጠን ቸርነት የባሕርዩ የኾነ እግዚአብሔር ደግሞ የተ ለያየ መንፈሳዊ ብቃትን ይሰጣቸዋል፤ ሰማያዊ ምስጢርን ይገልጥላ ቸዋል። ቅዱሳን በሥጋቸው በምድር ለጸሎት ቆመው ነፍሳቸው በተመስጦ ገነት መንግሥተ ሰማያት ተነጥቃ ሄዳ ከቅዱሳን መላእክት ጋር ታመሰግናለች። እንዲሁም በአካል እንደ ነቢያቱ ሄኖክና ኤልያስ በመወለድ እስከ ጌታችን ዳግም ምጽአት መዳረሻ ቀን በመሰወር እንደ ሚኖሩ ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዱናል።

ከላይ በጥያቄው በተነሣው ጉዳይ መሠረትነት በዚህ ዝግጅት እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ከሰጠው ብቃት መካከል የመሰወርን መንፈሳዊ /ዛይማኖታዊ/ ምንነት ለመዳሰስ እንሞክራለን። «መሰወር» የሚለው ቃል የግእዝ ግስ «ነብአ» «ሰወረ፤ መሰወር»፤ «ተነብአ» ተደበቀ፤ ተሰወረ፤ ራቀ፤ ረቀቀ ማለት ሲሆን በጥቅሉ ለዐይን

እንዳይታይ እንዳይገኝ ሆነ፤ ለምስጢርም ከሆነ ለአእምሮ ረቀቀ ማለት ነው።

ርእሰ ጉዳዩ መንፈሳዊ እንደመሆኑ መጠን የሚሰወሩት ነገሮች ዕውቀትን፣ ምስጢርን፣ ሰውን፣ ቦታን፣ ወዘተ ሊያካትት ይችላል። የሚሰወሩበት የጊዜ መጠን ለአጭር ጊዜ፣ ለረጅም ጊዜ፣ እስከ ምጽአት፣ ለዘላለምም ሊሆን ይችላል። የመሰወር ምስጢርንም በሰው ልጆች ዘንድ መረዳቱ እኩል መሆን አይችልም። ለሁሉም አንድ ዓይነት ትርጉምና ሰሜት ሊሰጥ ይችላል ተብሎም አይታ ሰብም። በማወቅ ደረጃም ተመሳሳይነት ሊኖረው አይችልም፤ እያንዳንዱ ሰው እንደ መንፈሳዊ አገልግሎቱና ፍቅሩ እግዚአብሔር እንደ ገለጠለትም መጠን ያውቃል እንጂ። እንግዲህ ለአንዱ የተሰወረው ምስጢር ለሌላው ሊገለጥ ይችላል። ለአንዱ የረቀቀበት ሁኔታና ዕውቀት ለሌላው ጎልቶ ሊታይ ይችላል። ሸንዱ በአካል ማየት ያልቻለውን ሌላው ሊያየው ይችላል። የአንዱ መስማት ያልቻለውን ድምጽ ሌላው ሊሰማው ይችላል። ስለዚህ እያንዳንዱ እንደ ተሰጠው ጸጋ በከፊልም ሆነ በሙሉ ያውቃል፤ ያያል፤ ይሰማል፤ ይተረጎማል፤ እንደ ብቃቱም በአካል እስካ ለመታየት /እስከ መሰወር/ ይደርሳል።

“መሰወርን” የምንዳስሰበት ሃይማኖታዊ ጠገግ ወይም አድማስ በሥጋ ለባሽነት የኖሩትን የሰው ልጆችን በጽድቅና በቅድስና መሰወር የሚያካትት ነው። በዚህም መሠረት ከሰው ልጆች ወገን፡- በቅድስናቸው ብቃት፡- እግዚአብሔር በሰጣቸው ጸጋ እስከ ምጽአት ድረስ በሥጋቸው በብሔረ ሕያዋን እንዲሰወሩ፤ ከሰው ልጆች ዐይን ለጊዜው ለአስፈላጊ ሁኔታ እንዲሰወሩ፤ ከመደበኛ መልካቸው ለጊዜው ሌላ ሰው በመምሰል እንዲሰወሩ፤ መከራ እንዳያገኛቸው የሰወራቸውና

ከሞቱ በኋላ ቅዱስ ሥጋቸውን የሰው ልጆች እንዳይቀብሯቸው የተሰወሩት ወዘተ ይገኙባቸዋል።

እዚህ ላይ አንዳንድ ሰዎች “ያለመረጃ ምንም ነገር አይታመንም” ከማለት አኳያ መንፈሳዊውን ምስጢር በሥጋዊ ዐይን ለማየት ከመሻት ይልቁንም ሳይንስ “የተሻለ መረጃ” እንዳለው በማመን የእግዚአብሔርን ሥራ ሊንቁሊያቃልሉ ይችላሉ። በመሠረቱ መንፈሳዊው ዓለም ያለው መረጃ ከሳይንስ ይልቅ ይረቃል ይመጥቃል፤ ለመረዳትም እምነትና ተአምኖ ያስፈልገዋል። ስለዚህ ጥልቅ ምስጢሩን በመንፈሳዊ የምርምር መንገድ፡- በጸም፣ በጸሎት፣ በመልካም ሥነ ምግባር፣ በየዋህነትና ራስን ለእግዚአብሔር አሳልፎ በመስጠት ቢመረምሩት ቸርነትና ይቅርታ የባሕርዩ የኾነ እግዚአብሔር እንደ ፈቃዱ ይገልጥላቸዋል። በዚህ ምርምር የሄዱ ቅዱሳን የተሰወረውንና የተገለጠውን ዓለም በዐይናቸው ፊት ለመመልከት አያዳግታቸውም። እንዲያውም በመንፈስም በአካልም ደርሰው ተመላልሰውበታል። በደስታውም ሰጥመውበታል። በብርሃኑ ዋችተውበታል። በምስጢሩም ረክተውበታል። ዓለም ግን መንገዱ የሥጋ ስለሆነ በጥረቱ አልረካበትም።

ከሁሉ አስቀድሞ የሰው ልጆች ሊያውቁት የሚገባው ነገር የእግዚአብሔርን ማንነት ነው። የእግዚአብሔርን ማንነት መረዳት ሥራውንና ጥልቅ ምስጢሩን ለማወቅ ያስችላል። ይህም ደግሞ ልብ ለእግዚአብሔር በእውነት እንዲንበረከክ ያደርጋል። እግረ ልቡና በእውነተኛ ተመስጦ ከተንበረከክ የሰማይ ምስጢራት ይከሰቱለታል። በዚህም መንፈሳዊ ምርምሩን በጥቂት በጥቂት መጀመሩን ይገነዘባል።

የምርምሩ ዘዴ የማይመረመረውን እግዚአብሔርን አያካትትም፤ እኛ በርእሱ እንደ ገለጽነው መንፈሳውያን አባቶች እስከ መሰወር የደረሱበትን ለፍጡራኑ የተሰጠውን መንፈሳዊ ብቃት እንጂ፡፡ አምላክ ሊመረመር ቀርቶ የሠራው ፍጡር እንኳን ተመርምሮ አይደረስበትም፡፡ ሢራክ በመጽሐፉ ምስጢሩም ከሰው የተሰወረ ነው፡፡” [፲፩፥፱/ እንዳለ፡፡ በተጨማሪም ታላቁ የትዕግሥት ሰው ኢዮብ፡- “የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ልትመረምር ትችላለህን?” [፲፩፥፳፻፲/ በማለት የእግዚአብሔር መኖር ከሰው አእምሮ በላይ እንደ ሆነ በፈቃዱ በምሳሌ ራሱን ካልገለጠ በቀር በሰው ምርምር ሊደረስበት የማይችል እንደ ሆነ እንረዳለን፡፡ እንዲያውም የሰው ልጅ እንኳን እግዚአብሔርን ቀርቶ የሠራውን ሥራ እስከ ዓለሙ ፍጻሜና እስከ ዘለዓለሙ መርምሮ እንደማይዘልቀው የታወቀ ነው፡፡ ይህም የሰው ልጅ አፈጣጠሩ ራሱ በአቅሙ እንዲያስብ ለጭናማ ምርምሩ ገደቡን እንዳያልፍ የተሠራ ነው፡፡ ለዚህም ጠቢቡ ሰሎሞን በመጽሐፈ መክብብ፡- “... እግዚአብሔር ከጥንት ጀምሮ እስከ ፍጻሜ ድረስ የሠራውን ሠራ ሰው መርምሮ እንዳያገኝ ዘለዓለምነትን ሰጠው፡፡” [፪፥፲-፲፩/ እንዲል፡፡ ስለዚህ የሰው ልጅ መንፈሳዊ ዕውቀትን በእግዚአብሔር ስጦታና ፈቃድ አገኘ እንጂ በራሱ ሥጋዊ ምርምር እስከ አሁን ያመጣው አዲስ ነገር፤ ወደ ፊትም በራሱ ሊያመጣ የሚችለው እንደሌለ ከመንፈሳዊው ዓለም እንረዳለን፡፡

በተጨማሪም የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት ሰውና ሥጋዊው ሰው እኩል የመንፈሳዊ ምርምር ችሎታ የላቸውም፡፡ በሥጋዊ አሳብ ሽነው ስለ መንፈሳዊነትና መንፈሳውያን የሚሰጠውም አስተያየት የተሳሳተና ግምታዊ ሊሆን ይችላል፡፡ ምክንያቱም የሥጋዊ አሳብ ብቃት መንፈሳዊውን ምስጢር ሊመዝን አይችልም፡፡ ለመንፈሳዊ

ሰው ምስጢርን የሚገልጥ መንፈስ ቅዱስ ነው፡፡ ቅዱስ ዮሐንስ በወንጌሉ እንደጻፈው ጌታችን፡- “... ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል፤ እርሱም ዓለም የማያውቀው ከእናንተ ዘንድ ስለሚኖር በውስጣችሁም ስለሚሆን እናንተ ታውቃላችሁ፡፡” ሲል ተናግሯል፡፡ ዮሐ. ፲፬፥፲፮-፲፯፡፡ እንዲሁም ሥጋዊ ሰው መንፈሳዊ ሰውን ሊመረምረው አይችልም፡፡ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ፡- “መንፈሳዊው ሰው ግን በማንም አይመረመርም” [፩ቆሮ.፪፥፲፭/ እንዳለ፡፡ ይህም መንፈሳዊ ሰው ከጥበብ ባለቤት በተቀበለው መንፈሳዊ ስጦታ የተነሣ የዕውቀትና የጥበብ ባለቤት በመሆኑ ከሥጋዊ ሰው ጥበብ በላይ ነው፡፡ በሥጋዊ ሰው የግምት ዐይን ሊመረመር አይችልም፡፡

የመሰወር ብቃት ደረጃ ላይ የደረሱ ሰዎችም መንፈሳዊ ምርምርን በተገቢ መንገድ ያደረጉ ናቸው፡፡ የብቃቱም መንገድ ያደረጉ ናቸው፡፡ የብቃቱም መንገድ የተለያዩ ደረጃዎች አሉት፡፡ በአንድ ጊዜ ወደ መሰወር ደረጃም አይደረስም፡፡ ለምሳሌ በዓለማዊ ኑሮ የተለያዩ የብቃት ደረጃዎች አሉ የትምህርት፣ የሀብት፣ የኪነ ጥበብ ወዘተ፡፡ የትምህርት ደረጃ ብቃት ብናይ ፊደል መቁጠር፣ አንደኛ ደረጃ፣ ሁለተኛ ደረጃ፣ ዲፕሎማ፣ ዲግሪውም በየዘርፉ ይደረስበታል፡፡ እንዲሁም በክርስትና ሕይወትም ጉዳዩ ብሎ ለያዘው መንፈሳዊ ሰው የተለያዩ የብቃት ደረጃዎች አሉት፡፡ እዚህ ላይ ግን ልናስተውለው የሚገባን የቅዱሳንን መሰወርና ብቃታቸውን ስናይ በቅዱሳት መጻሕፍት የተጠቀሱትን ዋቢ በማድረግ በዐቅማችን የተጠቀሱትን ዋቢ በማድረግ በዐቅማችን ለማስታወስ ያህል እንጂ በጥልቀት እናውቃለን በማለት የቅዱሳን ሰዎችን ሕይወት መርምረን እንደርስበታለን ለማለት አይደለም፡፡

በዚህም መሠረት እንደ ቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት አንድ ሰው ለመሰወር የተለያዩ የብቃት ደረጃዎች ላይ መድረስ አለበት። ደረጃዎቹም ሊገኙ የሚችሉት ሃይማኖትን ከምግባር ጋር በማጽናት፣ በጾም፣ በጸሎትና በትሩፋት ማጌጥን ይጠይቃል። የብቃት መዓርጋቱም በሦስት ዐበይት መዓርጋትና በዐሥር ንዑሳን ደረጃዎች ይከፈላሉ። የመጀመሪያው ዐቢይ መዓርግ **ንጽሐ ሥጋ** ይባላል። በውስጡም ጽማዌ፣ ልባዊና ጣዕመ ዝማሬን ያጠቃልላል። “ጽማዌ”፡- ከአንደበት ከሚወጣ ኃጢአት መቆጠብና ንግግር አለማብዛት፣ “ልባዊ”፡- ፍጹም መንፈሳዊና እውነት የሆነውን ነገር በሚገባ ማስተዋል፤ “ጣዕመ ዝማሬ”፡- የእግዚአብሔርን ምስጢር በንቃትና በተመስጦ ሾኖ በዜማ ላህይ በማመስገን መትጋት ነው።

ሁለተኛው ዐበይት የብቃት መዓርግ **ንጽሐ ነፍስ** ነው። ቅዱሳን ወደዚህ መዓርግ የሚደርሱት የመጀመሪያውን ሲያልፉ ነው። በውስጡም አንብእ፤ ኩነኔ፡- ፍቅርና ሁሰትን ያጠቃልላል። “አንብእ” ከመንፈሳዊ ተመሥጦ የተነሣ እንደ ምንጭ /ሰን ውኃ/ ከቅዱሳን ዐይን እንባ የሚፈሰበት ደረጃ ነው። “ፍቅር”፡- በቅዱሳኑ ዘንድ የሰው ልጆችን ዘር ሁሉ አኩል የመውደድ ደረጃ ነው። “ሁሰት”፡- በዚህ ደረጃ ቅዱሳኑ በቅርብም በሩቅም ማንኛውንም ክንውን በዐይነ ሥጋ ሳይሆን በዐይነ መንፈስ ማየት ነው። ይህም የቅዱሳን መላእክትን እንቅስቃሴ /ተልእኮ/ እስከ ማወቅ ያደርሳቸዋል።

ሦስተኛው ዐቢይ የብቃት መዓርግ **ንጽሐ ልቡና** ነው። ይህ የመጨረሻው የፍጹምነት ደረጃ ነው። በውስጡም ንጻፊ መላእክት፣ ተሰጥሞ ብርሃን፣ ከዊነ እሳት ይገኙበታል። “ንጻፊ መላእክት” በዐይነ ሥጋ ቅዱሳት መላእክትን በያሉበት ዓለማት መመልከት ነው። “ተሰጥሞ ብርሃን”፡- በእግዚአብሔር ልዩ የባሕርዩ ብርሃን

መመሰጥ ሲሆን “ከዊነ እሳት” ደግሞ ቅዱሳን ሰዎች በእሳታዊነት ጸጋ ከነጽሮተ ሥሉስ ቅዱስ የሚደርሱበት ደረጃ ነው።

ከላይ እንዳየነው በአነዚህ የብቃት መዓርጋት ውስጥ ያሉ ቅዱሳን እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ከሚሰጧቸው ጸጋዎች አንዱ መሰወር። የመሰወር ጸጋውም የተለያዩ ሁኔታዎች አሉት። እንደሚከተለው እንመለከተዋለን።

፫.፩.፩ በሕይወተ ሥጋ ሳሉ ለጊዜው መሰወር

ይህ የመሰወር ጸጋ በዓለመ ሥጋ መካከል ሳሉ አስፈላጊ ለሆነ ሁኔታ አብረው ካሉት ሰው ለጊዜውም ቢሆን አለመታየት ነው። ይህን ዓይነት መሰወር በጾም በጸሎት ተወስነው በብህትውና ያሉ ቅዱሳን ከፈቃደ እግዚአብሔር ውጪ ሊያዩዋቸው የሚመጡትን ሰዎችና በክፉ የሚመጡባቸው ሰዎች እንዳያገኛቸው የተሰማቸው የመሰወር ጸጋ ነው። ይህንም እውነታ ለቅዱሳኑ ማድረግ እንደሚቻላቸው ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዱናል። ለዚህም አብነት የሆነው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በግእዙ “ወዘንተ ብሂሎ እግዚእ ኢየሱስ ሐረ ወተኃብእሙ”፤ ትርጉሙም፡- “ኢየሱስ ይህን ተናግሮ ሄደና ተሰወረባቸው።” /ዮሐ.፲፪፥፴፮፤ ሉቃ.፳፱፥፴፩/። ከላይ ያለውን ንባብ ስንመረምር ጌታችን ሲያስተምር በጊዜው በጉባኤው ላይ የተገኙት አይሁድ ትምህርቱን በመቃወም ሊገድሉት ፈልገው ሊይዙት ነበር። ጌታችን ግን ራሱን አሳልፎ የሚሰጥበት ጊዜ ስላልደረሰ ከአጠገባቸው እያለ ተሰወረባቸው። በአጠገባቸው አልፎ በመካከላቸው ሲሄድ ማየት እንዲሳናቸው አደረጋቸው።

ለቅዱሳኑም ይህን ጸጋ ሰጥቷቸዋል። በእነርሱ አድሮባቸው ይኖራልና ይሰወራሉ። “እውነት እውነት እሳችኋለሁ፥ በእኔ የሚያምን

እኔ የማደርገውን ሥራ እርሱ ደግሞ ያደርጋል፤ ከዚህም የሚበልጥ ያደርጋል፡፡ /ዮሐ.፲፬፥፲፪/ በግብረ ሐዋርያት መጽሐፍ ላይ ይህን ታላቅ ተአምር በተግባር እናየዋለን፡፡ ሄሮድስ በቤተ ክርስቲያን ላይ መከራ ባጸናባት ዘመን የዮሐንስ ወንድም ቅዱስ ያዕቆብን በሰይፍ በማስገደል፤ አይሁድን ይበልጥ ደስ ለማሰኘት ቅዱስ ጴጥሮስ ከፋሲካ በኋላ ሊያወጣላቸው ሌሊትና ቀን ቆመው በሚጠብቁት ወታደሮች አስከበበው፡፡ ነገር ግን በቤተ ክርስቲያን ስለ እርሱ አጥብቆ ይጸለይ ነበር፡፡ ሄሮድስ ቅዱስ ጴጥሮስ እንዳያመልጥ ፈጽሞ ስለ ፈለገ በሁለት ሠንሠለት ታስሮ በሁለት ወታደሮች መካከል እንዲተኛ ተደረገ፡፡ በተጨማሪም በሩ እንዳይከፈት ጠባቂዎችም በደጁ ፊት ሆነው በተጠንቀቅ ይጠብቁ ነበር፡፡ ቅዱስ ጴጥሮስን ሊያወጣው በመጣው የእግዚአብሔር መልአክ አማካኝነት ተቀስቅሶ ከሁለቱ ጠባቂዎች መካከል ሲነሣ ያየው ጠባቂ የለም፡፡ ሠንሠለቶቹ ከእጆቹ ሲወልቁና ሲወድቁ ያስተዋለው አልነበረም፡፡ በተለይ የሚገርመው በሩን በተጠንቀቅ ደጁ ላይ ሆነው ይጠብቁ የነበሩ ጠባቂዎች በሩ ተከፍቶ ቅዱስ ጴጥሮስ ሲወጣ ሊያዩት አልቻሉም፡፡ ምክንያቱም ከእርሱ ጋር ያለች የእግዚአብሔር የመሰወሪያው ጸጋ ጠብቃዋለችና ነው፡፡ የእግዚአብሔር መልአክ ባለበት የእግዚአብሔር ቸርነት አለና፡፡ ሲነጋም ወታደሮቹ ቅዱስ ጴጥሮስን “ምን ነካው? ወዴት ጠፋ” ብለው ታወኩ፡፡ ምክንያቱም በሩ ሳይከፈትለት፤ በቁልፉ እንደተቆለፈ ሆኖ ወታደሮች በተጠንቀቅ ሳሉ ወዴት ሄደ ይበሉ? እነርሱ አላወቁም እንጂ ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔርን በጸሎት ትማፀን ስለነበር የእግዚአብሔር መልአክ ለሞት ከጠበቁት ወታደሮች ዐይን ሰውሮ አውጥቶታል፡፡ ወዲያውም ወደ ማርቆስ እናት ቤት በመሄድ የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ ነግሮአቸዋል፡፡

ከዚህም እግዚአብሔር በፈለገ ጊዜ እንደ ወደደ ቅዱሳንን ለጊዜውም ቢሆን የመሰወር ብቃት እንደሚሰጣቸው እንረዳለን፡፡/ዮሐ.፲፪፥፮-፲፱/፡፡

፫፩፪. የመገለጥ ጊዜ እስኪደርስ ሌላ ሰው በመምጣል መሰወር

ለዚህ ምሳሌ የምናደርገው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፡፡ በትንሣኤው ዕለት በመቃብሩ ያየችው መግደላዊት ማርያም ዘወር ብላ ጌታችንን አይታው ነበር፡፡ ነገር ግን አላወቀችውም፡፡ እንዲያውም የአትክልት ጠባቂ መስጋት ነበር፡፡ ፈቃዱ እስኪሆንም ልታውቀው አልቻለችም፡፡ ከጭንቀቷ የተነሣ፡- “ወዴት እንዳኖርከው ንገረኝ” በማለት ራሱን ትጠይቀው ነበር፡፡ ፈቃዱ በሆነ ሰዓት “ማርያም” ብሎ ሲጠራት እንድታውቀው አደረጋት፡፡ /ዮሐ. ፪፥፲፩-፲፮/፡፡

የኤማሁስ ሰዎችም ታሪክ ተመሳሳይ ሁኔታን የያዘ ነው፡፡ ስድሳ ምዕራፍ ቀኑን ሙሉ እስከ ምሽት ቃሉን እየሰሙ ፊቱን እያዩ ቢጓዙ በፈቃዱ እርሱን ለማየት እንዲበቁ እንጀራ ቆርሶ እስኪሰጣቸው ሊያውቁት አልቻሉም፡፡ በዐይናቸው ፊት እያዩት ሳለ እርሱ መሆኑ ተሰውሮባቸው ነበር፡፡ “ቆርሶ ሲሰጣቸው ዐይናቸው ተከፈተ፡፡ ዐወቁትም፡፡ ወዲያውም ከዐይናቸው ተሰወረ፡፡” /ሉቃ.፳፱፥፲፫-፴፭/፡፡ ጌታ ለወደደው በወደደው ጊዜ ይገለጣል፤ ለሌላው ይሰወራል፡፡ የሰዎች የተሰወረውን የማወቅን ብቃት ይለያያል፡፡ ይህንንም በጥብርያዶስ ባሕር ዓሣ በማጥመድ ላይ ያደሩ ሐዋርያት ታሪክ በሚገባ ያስረዳናል፡፡ ሲነጋም፡- “ጌታ እኮ ነው” በማለት ለቅዱስ ጴጥሮስ ሲነግረው ሊረዳ ችሏል፡፡ በኋላም በየደረጃው ሁሉም ሐዋርያት ሊያውቁት ችለዋል፡፡ /.....፳፩፥፱-፲፱፥፩ኛሳሙ.፫፥፩-፲፱/፡፡

ለሰው ልጆችም እንደ ብቃታቸው ይህች ጸጋ ተሰጥታቸዋለች። ነቢዩ ኤልሳዕ ከሩቅ በሶሪያ ቤተ መንግሥት ያረገውን በጸጋ እግዚአብሔር የማወቅ ደረጃ ደርሶ ነበረና የሶርያ ንጉሥ የመከረውንና ያቀደውን እያወቀ ለእስራኤል ንጉሥ ይነግረውና እስራኤልን ከአደጋ ይጠብቅ ነበር። የሶርያ ንጉሥ ይህንን ባወቀ ጊዜ ጭፍሮቹን ልኮ ነቢዩ ኤልሳዕን እንዲይዙት አስከበበው። ነቢዩ ኤልሳዕም ወደ እግዚአብሔር የሶርያ ጭፍሮች ዐይኖች እርሱ ያለበትን ቦታ እንዳያውቁት ዐይነ ሰውርም እንዲሆኑ ጸለየ። እግዚአብሔርም የነቢዩ ኤልሳዕን ጸሎት ሰማ። ነቢዩ ኤልሳዕም እንደሌላ ሰው እንዲመስላቸው አደረገ። ነቢዩ ኤልሳዕም እንደ ሌላ ሰው ሆኖ “ኤልሳዕ ያለበትን ቦታ ላሳያችሁ” ብሎ ወደ ሰማርያ ወሰዳቸው። እንደገናም “ዐይናቸውን ግለጥ” በማለት ጸለየና በሰማርያ መካከል መሆናቸውንና መርቶአቸው ነቢዩ ኤልሳዕ መሆኑን እንዲያውቁ አደረጋቸው። እዚህ ላይ ነቢዩ ኤልሳዕ የበቃ ሰው በመሆኑ በጸሎቱ የሶርያ ወታደሮችን እየመራቸው ሲመጣ እርሱ እንዳያውቁት ያለበትንም ቦታ እንዳይለዩ አደረጋቸው። ይህም የእርሱ ማንነት እንዲሰወራቸው በመኾኑ ነው።

እንደዚሁም ጸድቁ ገብረ ክርስቶስ ከሙሽርነቱ ቦታ በእግዚአብሔር ተጠርቶ ከቤተሰቦቹ በተለየ ጊዜ የአባቱ ጭፍሮች እርሱን በፍለጋ እንዳያገኙት ሰውነቱ እንዲለወጥ ጸለየ። እግዚአብሔር እርሱ እንደሆነ እንዳይታወቅ በቁስል ሸፈነው። በመከራው ዋጋ እንዲያገኝበት የእግዚአብሔር ሙሽራው ሆኗልና። ዐሥራ አምስት ዓመት በሰው አገር፣ ዐሥራ አምስት ዓመት በአባቱ ደጅ ሲተኛ ያወቀው የለም። እዚህ ላይ መረዳት ያለብን ምንም እንኳ በቁስል ቢመታ በአንድ ምልክት ቤተሰቦቹ ሊያገኙት ይችላሉ ነበር። የእግዚአብሔር

ጸጋው ሸፍናዋለችና ይህን ያህል ዓመት በደጃቸው ሆኖ ተሰውሯቸው ኖሯል።

፫.፩.፫. ልዩ መሰወር

እስራኤላውያን እግዚአብሔርን በመበደላቸውና ከኃጢአታቸው አልመለሰ በማለታቸው፣ ለባቢሎናውያን አሳልፎ ሰጣቸው። በመካከላቸው ግን ከነቢዩ ኤርምያስ ጋር ለእስራኤል ሕዝብ መልካም ያደርጉና ለእግዚአብሔር ታዛዦች የሆኑ “የኢየሩሳሌምን ጥፋት አታሳዩ” ይሉ የነበሩ ነቢዩ ባሮክና ኢትዮጵያዊው አቤሚሌክን ከመክራና ከግዞት እግዚአብሔር እንደሰወራቸው እንመለከታለን። ይህ እንዲሆን ነቢዩ ኤርምያስ ወደ እግዚአብሔር ስለ ሦስት ነገር በጸሎቱ አመለከተ። በመጀመሪያ ስለ ንዋያተ ቅድሳቱ መሰወር እንዲህ ብሏል። “አቤቱ ጌታዬ፡- ይህኛን አገር በጠላት እጅ አሳልፈህ እንድትሰጣት የባቢሎን ወገኖች እንዲይዟት እነሆ ዛሬ ዐወቅሁ።... ስለምናገለግልበት ንዋያተ ቅድሳት ምን አደርግ ዘንድ ትወዳለህ; ጌታም፡- እነርሱን ወስደህ በምድር ቤተ መቅደስ አደራ ሰጣት፤ አንቺ ምድር በውሆች ላይ የፈጠረሽ የሰገነት ክፍልም የከፈለሽ የፈጣሪሽ.የእግዚአብሔርን ቃል ሰምተሽ.ጌጥሽን ተቀበይ፤ ዘሩባቤል እስኪመጣ ድረስ ገንዘብሽን አደራ ጠብቂ” በላት አለው። ባሮክና ኤርምያስ ወደ ቤተ መቅደስ ገቡ፤ የሚያገለግሉበትን ዕቃ ሁሉ ጌታ እንዳዘዛቸው ለምድር ሰጧት። ምድርም ያን ጊዜ አደራ ተቀብላ ዋጠች።” ይህም ምድር የቤተ መቅደሱን ንዋያተ ቅድሳት መሰወሯን.መደበቋንና መሸሸንን ያመለክታል።

ሁለተኛም፡- “ ... ለኢትዮጵያዊ ሰው ለአቤሚሌክ የማደር ገውን ግለጥልኝ፡ እርሱ ከረግረግ ጉድጓድ ውስጥ አወጣኝ፤

እንዳያዝን የአገሪቱን ጥፋት ያይ ዘንድ አልወድለትም” በማለት ጸለየ፡፡ “ጌታም ለኤርምያስ ወደ አግሪኛ የወይን ቦታ በዚህ ተራራ ጉዳና አቤሜሌክን ላከው፤ ሕዝቡን ወደ አገራቸው እስክመልሳቸው ድረስ እኔ እሰውረዋለሁ፡፡” አለ፡፡ በነጋውም ኤርምያስ እግዚአብሔር እንዳዘዘው አቤሜሌክን እንዲህ ብሎ አዘዘው፡- “ወደ አግሪኛ የወይን ቦታ ለታመሙ ወገኖች ትንሽ በለስን አምጣ ብሎ ላከው፡፡ ...አቤሜሌክም ኤርምያስ ከላከው ቦታ በቀትር ጊዜ በለሱን አመጣ፤ ጽፍቅ ያለች ዱርንም አገኘ፤ ጥቂትም ያርፍ ዘንድ በጥላዋ ሥር ተቀመጠ፤ በለስ ያለባትንም ሙዳይ ተንተርሶ ስድሳ ስድስት ዓመት ተኛ፡፡ ሲነቃም ገና ራሴን ይከብደኛል፤ እንቅልፌን አልጨረስኩምና ዳግመኛ ጥቂት ብተኛ በጎ ነገር ነው” አለ፡፡ ያን ጊዜም በለስ ያለበትን ሙዳይ ከፈተ፡፡ በለሶቹም በሙዳዩ ውስጥ አዲስ ሆነው ወተታቸውም ሲፈስ አገኘ፡፡ “ተመልሼ እንዳልተኛ እንዳልዘገይም አባቴ ኤርምያስ እንዳይነቅፈኝ እፈራለሁ” አለ፡፡ ወደ ኢየሩሳሌም ከተማ ቢገባ አገሩን ሊያውቀው አልቻለም፡፡ በስድሳ ስድስቱ ዘመን ዛፎች በቅለው ደን ሆኖ ነበርና፡፡

ሦስተኛም፡- እግዚአብሔር ለነቢዩ ኤርምያስ፡- “ባሮክን ግን በኢየሩሳሌም ተወው አለው፡፡ ባሮክም ስድሳ ስድስቱን ዘመን በመቃብሩ ሥፍራ ባለው የመቃብር ቤት ተሰውሮ አሳለፈ፡፡ ዘመኑም ከተፈ ጸመ በኋላ የእግዚአብሔር መልአክ አቤሜሌክን ወደ ባሮክ መርቶ ወሰደው፡፡ ባሮክም በመቃብር ቤት ተቀምጦ ነበር፡፡” ፴፰፡፭-፲፮፤ ትንቢተ ኤርምያስ ፴፱፡፲፭-፲፰፤ ተረፈ ኤር.ቁ.፳፱፡፲/ በማለት የእግዚአብሔር ቃል ይነግረናል፡፡ ከአቤሜሌክ ተአምራዊ እንቅልፍ ምን እንረዳለን? “እግዚአብሔር እሰውረዋለሁ” እንዳለ ከጠላቶች ሰውሮታል፡፡ የሚገርመው ነገር አቤሜሌክ ራሱ ከራሱ ተሰውሮበታል፡፡

፳፮ ዘመን እንደ ጥቂት ደቂቃ አሳልፎ በመነሣቱ ከ፳፮ቱ ዘመንም /ከጊዜ/ ተሰውሯል፡፡ በላዩ ላይ ሣር በቅሎበት አልጠፋም፡፡ የእግዚአብሔር ተአምራዊ ጸጋው ከጥፋት ሰውራዋለች፡፡ “ወሰወረኒ በምኅባእ ጽላሎቱ፡- በድንኳኑም መሸሸጊያ ሸሽጎኛልና” እንዳለ ቅዱስ ዳዊት፡፡ መዝ. ፳፮፡፭፡፡

፫.፩.፩. ብሔረ ብፁዓን

ከካያው ዓለማት ውስጥ የኾነች /ከመሬት ወገን የምትመደብ/ ሰውር ምድር ብሔረ ብፁዓን ናት፡፡ እንደ ገድለ ዞሲማስ አገላለጽና ሌሎች ቅዱሳት መጻሕፍት በዚህች ቦታ ተሰውረው የሚኖሩ ሰዎች ራሳቸውን ለፈቃደ እግዚአብሔር ያስገዙ ናቸው፡፡ በውስጧም ቅዱስ ጋብቻን መፈጸም የሚችሉና ዘርን ለማስቀረት ለመተካት ልጅን መውለድ ይችላሉ፡፡ ለኃጥአን ያልተፈቀደች የማትገባም ቦታ ናት፡፡

፫.፩.፪. ደብር ቅዱስ

ከምድር ወገን ሆና የተለየች ሥፍራ ናት፡፡ አዳም በበደለና ከገነት በወጣ ጊዜ ገነትን በማየት ይጸጸት ዘንድ በዚህች ሥፍራ አኑሮታል፡፡ መጽሐፍ ቅዱስ /ብሉይ ኪዳን/ ይህችን ቦታ “ደብር ቅዱስ፤ ከፍ ያለች ሥፍራ” በማለት ይጠራታል፡፡ /ሄኖክ ፬፡፭፩/፡፡ አዳም ከአቤል ሞት በኋላ የተወለደለት ሴት ከነ ልጆቹ ይኖር እንደ ነበርና በኋላም በኖኅ ዘመን የቃዩንን ሴቶች ልጆች በማየት ስተው መውረዳቸውን በዘፍጥረት ትርጓሜ እንረዳለን፡፡ “የእግዚአብሔር ልጆችም /በደብር ቅዱስ/ የሚኖሩ የሴት ልጆች/ መልካሞች እንደሆኑ አዩ፤ ከመረጡአቸውም ሁሉ ሚስቶችን ለራሳቸው ወሰዱ፡፡” /ዘፍ.፮፡፪/ ይላል፡፡ እነዚህ የቃዩንን ሴቶች ልጆች በኃጢአት

ተመኝተው ቅዱስ ሥፍራቸውን ጥለው በመውረድ የወለዱቸው ልጆች ኃይላን ነፍሰ ገዳዮች ለእግዚአብሔር የማይታዘዙ ሆኑ። እግዚአብሔር ምድርን በእነርሱ ምክንያት አጠፋት።

ጸድቁ ሄኖክም ስለ እነርሱ መሳትና ስለ ደብር ቅዱስ ቅድስና እንዲህ ይላል፡- “ከፍ ያለ ደብር ቅዱሳን ዘለዓለም ጸንቶ የሚኖር መንግሥተ ሰማያትን ስለምን ተዋችሁት” /ሄኖክ ፬፥፳፩/ “ቀድሞ የንጽሕና መሠረተ የነበሩ እነዚህ በዚህ ዓለም ክፉ ልጆች ይሆናሉ። ክፉ ልጆች ይባላሉ” /ሄኖክ ፬፥፹፫/ ብሎአቸዋል። በተጨማሪም መልካም ሥራን በመልካም ቦታ እንዲሁም ጸሎትን መጸለይ የተውትን የሴት ልጆች እንዲህ ይላቸዋል፡- “እናንተ ለሰው ልትለምኑ ይገባችሁ ነበር። ሰው ግን ለእናንተ ሊለምንላችሁ አይገባችሁም ነበር” በማለት የሴት ልጆች ሳይስቱ በደብር ቅዱስ ቢቆዩ ኖሮ ለሰው ልጆች እየጸለዩ እንደሚኖሩ ገልጿል። ነቢዩ ሄኖክ በብሔረ ብፁዓን ይኖሩ የነበሩትን ከብሔረ ሕያዋን ሄዶ የነገራቸው ለሰው ልጆች ሁሉ የሚራራ እግዚአብሔር የሰው ልጆችን ጥፋት አይወድምና የሴት ልጆች ከነበሩበት ቦታ የሚያስወጣ ምኞች ተጽናውቷቸው በነበረ ጊዜ ምን አልባት ይመለሱ እንደሆነ ያስተምራቸውና ይመክራቸው ዘንድ ነው። እግዚአብሔር ትእዛዙን ለነቢዩ ሄኖክ የገለጸለት በቅዱሳን መላእክቱ በኩል ነበር። /መጽሐፍክ 4፥6-7፤16/።

፫.፩.፮ ብሔረ ሕያዋን

በዚህ ቦታ የሚኖሩ ቅዱሳን ሰዎች በዘመናቸው መልካም ሥራን በማድረግ እግዚአብሔርን ደስ ያሰኙ ሰዎች ናቸው። ከእነዚህም በብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ቅዱስ ከሚታወቁት መካከል ዋነኞቹ ነቢዩ ሄኖክና ነቢዩ ኤልያስ ናቸው። ስለ ነቢዩ ሄኖክ

በመጽሐፈ ሢራክ ላይ፡- “ሄኖክ እግዚአብሔርን ደስ አሰኘው፤ እግዚአብሔርም እርሱን ከሞት ሰወረው፤ ንስሐ ለሚገቡ ሰዎች አብነት ሆነ” /ሢራክ ፵፬፥፲፮/ በተሰወረ ጊዜም ከሰው ልጆች ያወቀ የለም። እርሱም በብሔረ ሕያዋን ለመግባት የመጀመሪያው ሰው ነበር። መጽሐፍም “ከነገር ሁሉ አስቀድሞ ሄኖክ ተሰወረ፤ ከሰውም ልጆች በተሰወረበት ቦታ ሳለ የሚያውቀው አልነበረም። ይሙት ይዳንም የሚያውቅ የለም” /ሄኖክ ፬፥፩-፪/ እንዲል። /ዕብ.፲፩፥፭-፮፤ ዘፍ.፭፥፳፪-፳፬/።

ነቢዩ ሄኖክ ከመሰወሩ በፊት በአኗኗሩ እግዚአብሔርን የሚያውቅና የሰማያት ምስጢር የተገለጡለት ከእግዚአብሔር የተማረ ነበር። በመጽሐፈ ኩፋሌ “ስሙን ሄኖክ አሉት፤ እርሱ አስቀድሞ በዚህ ዓለም ከተፈጠሩ ሰዎች ይልቅ መጻሕፍትንና ትምህርትን ጥበብንም ተማረ፤ የዘመኑን ጊዜ ያውቅ ዘንድ እንደ መራቸው ሥርዓት የሰማይን ምልክት በመጽሐፍ ጻፈ።” /ኩፋሌ ፭፥፳፪-፳፫፤ ይሁዳ ቁ. ፩፥፲፬-፲፭/ በማለት ይገልጻል።

በተጨማሪም ቅዱሳን መላእክት የሰማይን ምስጢር እያስገቡኝ ገልጠውታል። እርሱም ከምድር ወደ ሰማይ በመነጠቅ በተመሥጠ ተረድቶታል። “ከነዚያ ወራት በኋላ በነፋስ ሠረገላ ተነጥቄ ነበርና መላእክትም ወደ ምዕራብ ወስደውኝ ነበርና። በዚያ ቦታ የተሰወሩትን ራእዮች አየሁ።” /ሄኖክ ፲፬፥፩/ በማለት ይገልጻል።

ነቢዩ ኤልያስም ከደቀ መዝሙሩ ነቢዩ ኤልሳዕ ጋር ሳለ እግዚአብሔር በእሳት ሠረገላ ወስዶታል። ከመወሰዱ በፊት ሙት በማንሣት፤ ሰማይ ዝናም እንዳይሰጥ በመለገም፤ እንደገናም ዝናምን በጸሎቱ በማዝነብ ወዘተ ተአምራት በማድረግ ለአምላኩ ቀናዒ

መሆኑ ተመስክሮለታል። /፩ነገ.፲፰፥፲፮-፵፮፤ ፪ነገ.፪/። ከእርሱ ቀድሞ የተሰወረ ጸድቁ ሄኖክ ስለ ኤልያስ በመጽሐፉ እንዲህ ሲል ገልጿል፡- “የእስራኤል ጌታ እግዚአብሔር የእስራኤልን ጸባዖት ነቢያት ጠርቶ አስተምሩ ብሎ ላካቸው፤ እስራኤል ይገድሏቸው ጀመር። ከነቢያት አንዱ ኤልያስ ከሞት ዳነ፤ ሞት አላገኘውም፤ ፈጥኖ ሄደ፤ በእስራኤል ከተማ አስተማረ። እስራኤል ሊገድሉት ወደዱ። የእስራኤል ገዢ እግዚአብሔር ከእስራኤል እጅ አዳነው። ወደ እኔም አምጥቶ አኖረው።” ይላል።

እንግዲህ በብሔረ ሕያዋን የሚኖሩ፡- በብሉይ ኪዳን እንደነ ነቢዩ ሄኖክና ነቢዩ ኤልያስ ያሉት ናቸው። በሐዲስ ኪዳንም በወንጌሉ የተነገረላቸውና ከእነርሱም በኋላ ብዙ ቅዱሳን እንዳሉ መጻሕፍት ያስረዱናል። ከዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያት መካከል ወንጌ ላዊው ቅዱስ ዮሐንስ በወንጌላቱ ገጸ ንባብ ስሙ ሳይጠቀስ ጠምልክት፤ በትርጓሜ ወንጌል ላይ ደግሞ በስሙ ተጠቅሶ ወደ ስውራት መኖርያ ወደ ብሔረ ሕያዋን እንደተነጠቀ ይገልጽልናል። ለዚህም ቅዱስ ሉቃስ፡- “እውነት እላችኋለሁ በዚህ ከሚቆሙት ሰዎች የእግዚአብሔርን መንግሥት እስኪያዩ ድረስ ሞትን የማይቀምሱ አንዳንድ አሉ” /ሉቃ.፱፥፳፯/ በማለት ሲጠቅስ ቅዱስ ዮሐንስ ደግሞ ስለ ራሱ፡- “ጴጥሮስም ዘወር ብሎ ኢየሱስ ይወደው የነበረውን ደቀ መዝሙር ሲከተለው አየ፤ እርሱ ደግሞ በእራት ጊዜ በደረቱ ተጠግቶ ጌታ ሆይ አላልፎ የሚሰጥህ ማን ነው? ይለው ነበር። ጴጥሮስም ይህን አይቶ ኢየሱስን፡- ጌታ ሆይ ይህስ እንዴት ይሆናል? አለው። ኢየሱስም እስከመጣ ድረስ ይኖር ዘንድ ብወድስማ ምን አግዶህ? አንተ ተከተለኝ አለው። ስለዚህ ያ ደቀ መዝሙር አይሞትም የሚለው ይህ ነገር ወደ ወንድሞች መጣ፤ ነገር ግን ኢየሱስ እስከመጣ ድረስ

ይኖር ዘንድ ብወድስ ምን አግዶህ? አለው እንጂ አይሞትም አላለውም።” /ዮሐ. ፰፥፳፪/ በማለት ይገልጻል። በትርጓሜውም፤ በገድሉም፤ በስንክሳሩም ይህን መነሻ አድርገን ቅዱስ ዮሐንስ ከነሄ ኖክና ኤልያስ ጋር በብሔረ ሕያዋን እንደሚኖር እናረጋግጣለን።

እነዚህ በብሔረ ሕያዋን ተሰውረው የሚኖሩ ቅዱሳን በአንዳ ንዶች ዘንድ “እዚያ ምን ይሠራሉ?” የሚል ጥያቄ ሊያሥነሡ ይችላሉ። በመጽሐፈ ሄኖክ ከመላእክት ጋር በቅዳሴ እንደሚያመሰግኑ እንደ ሚከተለው ተገልጿል። “ሥራውም ሁሉ በተሰወረበት ወራት በቅዳሴያቸው ከሚተጉ ቅዱሳን መላእክት ጋርና ከቅዱሳኑ ጋር ነበር።” በተጨማሪም “እኔም ሄኖክ ገናና ጌታን በአራቱ ማእዘን ዓለም የነገሠ እግዚአብሔርን አመሰግነው ጀመር” /ሄኖክ. ፱፥፴፱/ በማለት ከተግባሩ አንዱ ምስጋና እንደ ሆነ ይገልጽልናል። እንዲሁም ቅዱሳኑ ከመላእክት ጋር ስለ ሰዎች ልጆች ድኅነት እንደ ሚነጋገሩና ነቢዩ ሄኖክ ወደ ደብር ቅዱስ ይሄድ ዘንድ በመላእክት እንደ ተነገረው እርሱ ከጻፈው መጽሐፍ አንረዳለን። “... በቅዳሴያቸው የሚተጉ መላእክት እነሆ ይጠሩኛል። ... ለኃጢአት ለሚተጉ ሰማያዊ መዓር ጋቸውን መንግሥተ ሰማያትን አጥተው ከሴቶችም ጋር ለጠፉ የቃየን ልጆችም እንደሚያደርጉ ላደረጉ ለደቂቀ ሴት ሄደህ ንገር አለኝ...” /ሄኖክ ፱፥፮-፯/ በማለት ቅዱሳን መላእክት ወደ ብሔረ ሕያዋን በመምጣት ሄኖክ ወደ ደቂቀ ሴት ከጥፋታቸው እንዲመለሱ እንዲነግራቸው ከእግዚአብሔር ተልከው ነግረውታል። እርሱም የተላከውን መልእክት ሊያስተላልፍ ወደ ደቂቀ ሴት እንደ ሄደና እንደ ነገራቸው፡- “እውነት ነገር ያለበት ይህን ቃል እናገር ዘንድ በደብር ቅዱስም ለነበሩ በኃጢአታቸው ለሚተጉ ለደቂቀ ሴትም አስተምር ዘንድ ጀመርኩ”/ሄኖክ ፱፥፳፯/ በማለት በዚያም ያለውን የቃለ እግዚአብሔር የማስተማር ተልእኮውን ይገልጽልናል።

በአጠቃላይ በብሔረ ሕያዋን ምስጋና፣ ቅዳሴ፣ ቃለ እግዚአብሔርን መነጋገር፣ ከቅዱሳን መላእክት ጋር መነጋገር፣ መጸለይ፣ ስለ ሰው ልጆች ድኅነት ማሰብ ወዘተ እንዳለ እንረዳለን።

በተጨማሪም በብሔረ ሕያዋን በሚኖሩ ቅዱሳን መካከል ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በደብረ ታቦር ግርማ መለኮቱን በገለጠ ጊዜ ነቢዩ ኤልያስ ከሊቀ ነቢያት ሙሴ ጋር እንደተገለጠ ከወንጌሉ እንረዳለን። /ሉቃ.፱፡፳፰-፴፮፤ ማቴ.፲፮፡፩-፭፤ ማር.፱፡፪-፮፤፡ ይህም በብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ነቢዩ ኤልያስ በሥጋው እንዳረገ ስለሚያውቁ ከጌታችን ወደዚህ መምጣት ጋር ተጋጭቶባቸው የጌታችንን አምላክነት እንዳይክዱ ለሐዋርያቱ ከነቢያት አንዱ ኤልያስን ከመሰወሪያው ከብሔረ ሕያዋን በማምጣት እንዲያዩት አድርጓቸዋል። ይህንም በማየት ቅዱስ ጴጥሮስ «እኔ ማን ነኝ?» ለሚለው ጥያቄ ጌታችን አምላክ ኤልያስ እንጂ ነቢዩ ኤልያስ እንዳልሆነ «አንተ የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ ነህ» በማለት አረጋግጧል።

ስውራን ቅዱሳን /ነቡአን ቅዱሳን/ በፍጻሜው ዘመን ወዳለንበት ምድር መጥተው እንደ ሚገለጡና ስለ እግዚአብሔር መንግሥት መስክረው በአውሬው /ሐሳዌ መሲሕ/ ሰማዕትነትን እንደሚቀበሉ መጻሕፍት ያስረዱናል። በዮሐንስ ወንጌል እንደ ተጻፈው ቅዱስ ዮሐንስ ጌታችን «እስክመጣ ድረስ ይኖር ዘንድ ብወድስ ምን አግዶህ?» ብሎታል። ይህም ማለት በብሔረ ሕያዋን እስከ ምጽአት መዳረሻ /ጌታ መዳረሻ እስከሚመጣበት ቀን ድረስ/ ሳይሞት ይኖር ዘንድ እንደፈቀደለት እንጂ ጭራሹኑ አይሞትም አላለውም። /ዮሐ.፳፩፡፭፻-፳፫፤፡ በሐሳዌ መሲሕ ዘመን በእውነተኛ ምስክርነቱ ሰማዕትነትን እንደ ሚቀበል፣ ነፍሱ ከሥጋው እንደሚለይ ያስረዳናል። ስለ

ነቢያቱ ሂኖክና ኤልያስም ዮሐንስ በራእዩ «ሁለቱ ወይራዎችና ሁለቱ መቅረዞች» በማለት የሐሳዊውን መሲሕ ክሕደት በመቃወም ምስክርነታቸውን እንደሚሰጡ በምድር ላይ ያሉትን ሕዝቦች እንደሚያስተምሩና ታላላቅ ተአምራትን እንደሚያደርጉ ከትርጓሜ ራእዩ ዮሐንስ እንረዳለን። ራእ.፲፩፡፱-፲፫።

ቃለ ተዋሥኦ ክፍል አንድ በሚል መድብል በተዘጋጀው መጽሐፍ በርካታ ጉዳዮች መዳሰሳቸው ይታወሳል። በቀረቡት ጥያቄዎችም ምእመናን በቂ ምላሽ እንዳገኙባቸው በስልክ በደብዳቤ እና በኢሌክትሮኒክስ መልእክቶች ግብረ መልስ /Feedback/ ተገኝተዋል። አሁንም ቃለ ተዋሥኦ መጽሐፍ ክፍል ሁለት ተዘጋጅቶ እነሆ ለንባብ ቀርቧል።

ይህ መጽሐፍ በአንድ መቶ ሃያ አንድ ገጾች በሦስት ክፍሎች ተከፋፍሎ ከሃያ ጥያቄዎች በላይ ተመልሶበታል። ሥርዐተ ቤተክርስቲያንን በሚመለከት ለቀረቡ ጥያቄዎች በአንድ ወገን፣ ቅዱሳት መጻሕፍትን እና ነገረ ቅዱሳንን በሚመለከት ለቀረቡ ጥያቄዎች በሌላ ክፍል ተለያይተው በመለክ በመልካቸው ሆነው መቅረባቸው አንባብያንን የማያታክቱ ምቹ እና ተስማሚ አቀራረብ እንዲሆን አድርገውታል።

በዚህ መጽሐፍ የቀረቡት ጥያቄዎችም እንኳን ከዚህ በፊት በሐመር መጽሔት ምላሽ ያገኙ ቢሆኑም ወቅቱን እና ጊዜውን ተከትሎ ዘመኑን በዋጀ መልኩ ማቅረብ ይገባል፤ ተገቢም ነው።

በመሆኑም የመጽሐፍ ዝግጅት ክፍላችን የአርትዖት ሥራውን በመ/ሥራት ጥያቄዎችን በአንድ መድብል አዘጋጅቶ ማቅረቡ ለመምህራን ማጣቀሻ ለምእመናን መማሪያ ስለሚሆን መጽሐፉ ለሁላችንም አስፈላጊ ነው ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ።

ተስፋዬ ቢሆኑኝ
የማኅበረ ቅዱሳን ዋና ጸሐፊ